

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

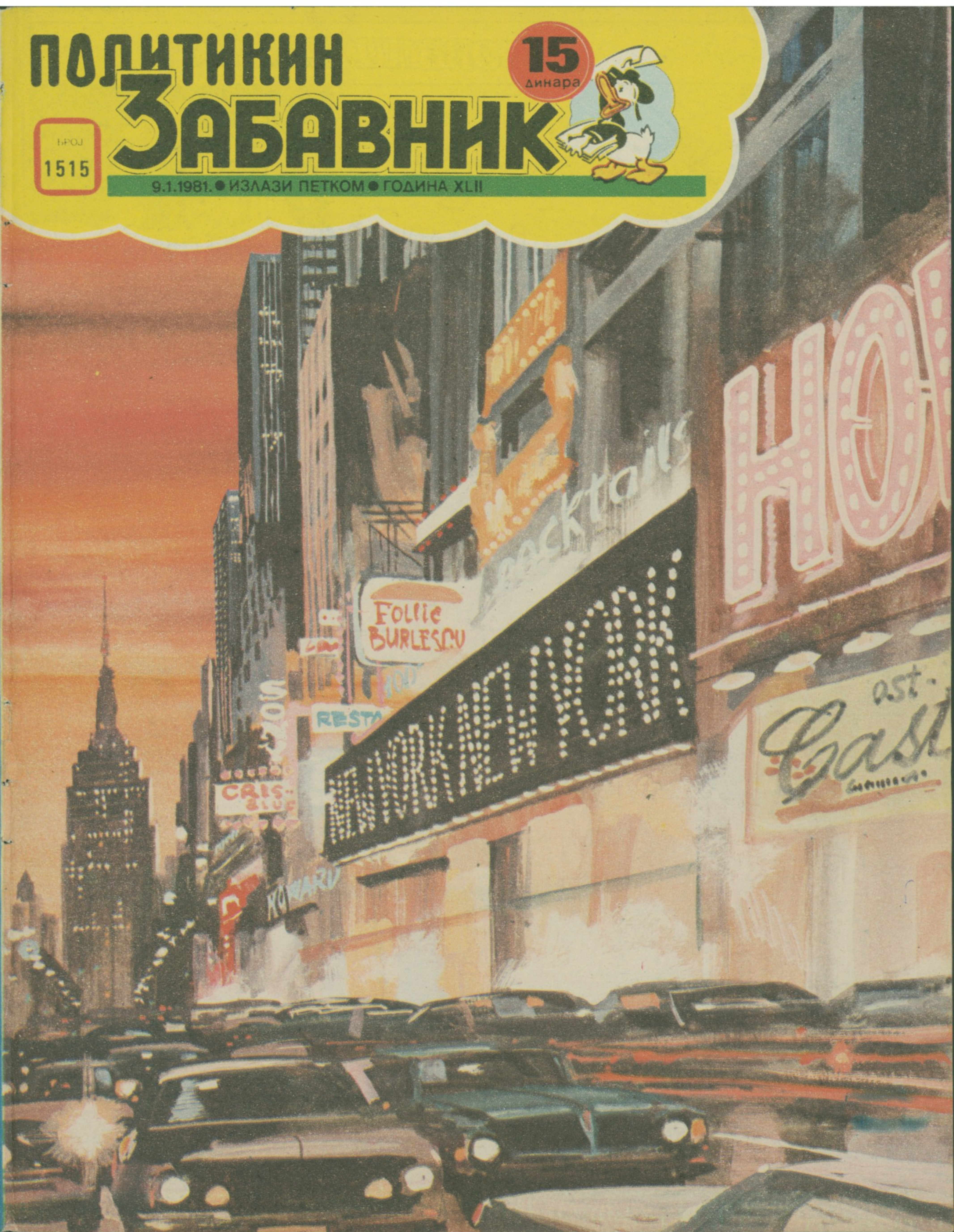
15
динара

БРОЈ

1515

9.1.1981. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLII

Ripley

Веровали или не!

БАОБАБ

ЈЕ ГОРОСТАСНА БИЈКА АФРИЧКИХ САВАНА ИЗ ПОРОДИЦЕ БОМБАЏЕАЕ КОЈА ДОСТИЖЕ ВИСИНУ ОД 25 МЕТАРА, А СТАБЛО МОЖЕ ИМАТИ ПРЕЧНИК ДО 8 МЕТАРА. БАОБАБ САДРЖИ ВЕЛИКЕ РЕЗЕРВЕ ВОДЕ, ПА ЗА ВРЕМЕ ДУГОТРАЈНИХ СУША БРЗО РАСТЕ, АЛИ СЕ ТАДА НЕ ПОЈАВЉУЈУ ЛИСТОВИ.

ВЛАДАРИ

СТАРИХ КМЕРА, СТАРОСЕДЕЛАЦА ЈУГОИСТИЧНЕ АЗИЈЕ, ВОЗИЛИ СУ СЕ ДВОКОЛИЦАМА ОД ЗЛАТА. ВУКЛЕ СУ ИХ СЛУГЕ КОЈЕ СУ НОСИЛЕ КАПУ У ОБЛИКУ КОЊСКЕ ГЛАВЕ.

ЦРТЕЖ

НА ЈЕДНОЈ ГРЧКОЈ ВАЗИ КОЈА СЕ НАЛАЗИ У БЕРЛИНСКОМ МУЗЕЈУ, ГОВОРИ О ТОМЕ ДА СУ СЕ ГРКИЊЕ ЗАБАВЉАЛЕ ЈО-ЈООМ ЈОШ 700. ГОДИНЕ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ.

НАЈЧУДНИЈЕ САМОУБИСТВО

У ИСТОРИЈИ ПОЧИНИЛА ЈЕ ДЕВА АМАЦИ, УДОВИЦА РАЏЕ КОРГЕ (ИНДИЈА). ОНА ЈЕ ОД ТУГЕ ЗА СВОЈИМ МУЖЕМ ЗДРОБИЛА ДИЈАМАНТ ОД ДВАДЕСЕТ КАРАТА И ПОТОМ ПРОГУТАЛА ПРАХ.

ТВРДОКРИЛАЦ

"АРИКИН" (ИЗ ЈУЖНЕ АМЕРИКЕ) ИМА НОГЕ ТРИ ПУТА, А ПИПКЕ ДВА ПУТА ДУЖЕ ОД ТЕЛА.

ПРИПАДНИЦИ ПЛЕМЕНА ЛОБИ

ИЗ ГОРЊЕ ВОЛТЕ, КОРИСТЕ СВОЈЕ ЛУКОВЕ КАО ОРУЖЈЕ И КАО МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● зебрине шаре могу се упоредити са човековим отисцима прстију: установљено је да не постоје две зебре са потпуно једнаким пругама.

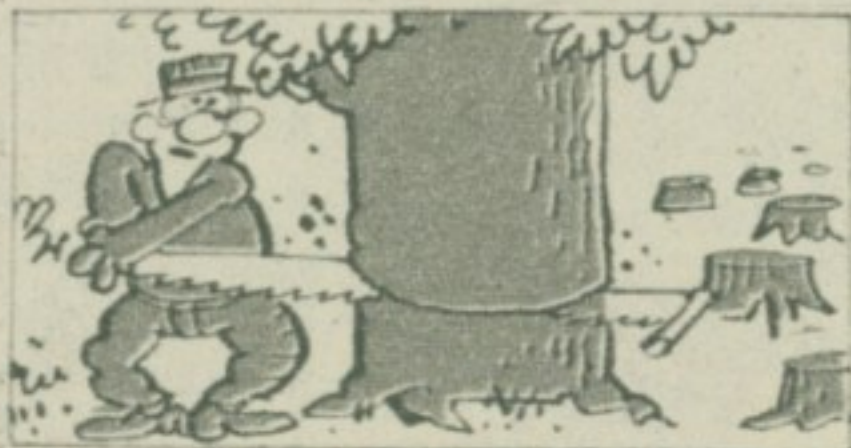

● разорна моћ термита је веома велика. Тако су у једном затвору у Шри Ланки термити појели дебели зид од опеке, па су тројица затвореника могла мирно да изиђу из ћелије. У Аустралији термити су појели

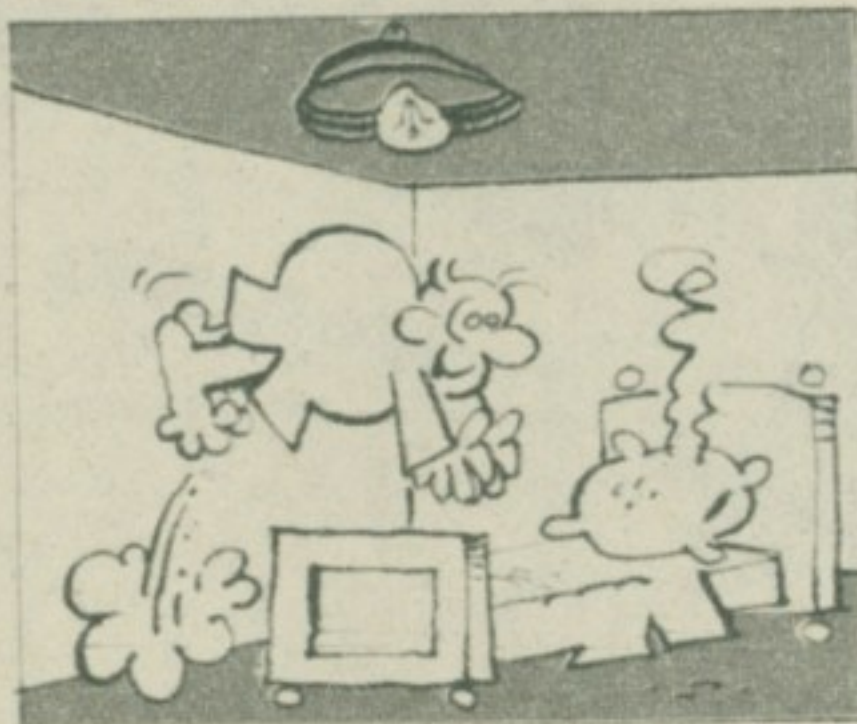

оловне преграде подрума у коме се у боцама чувало седам хиљада литара пива. Ови незасити уљези изгрицкали су стакло и попили већу количину пива, пробили пут у салу за билијар суседног хотела, поглодали све дрвене столове и на крају се засладили билијарским куглама.

● према тврђењу еколога пре једног века седамдесет пет одсто земљине површине било је прекривено шумама, а данас свега двадесет осам посто. Рачуна се да се у тропским крајевима сваког минута посече око двадесет хектара шуме.

● они који пате од несанице моћи ће да утону у сан за трен ока захваљујући јастуку испуњеном мешавином једне врсте хмеља и перја који ће се ускоро појавити на енглеском тржишту. Плод хмеља иначе се користи у пиварској индустрији, а садржи и супстанцу звану

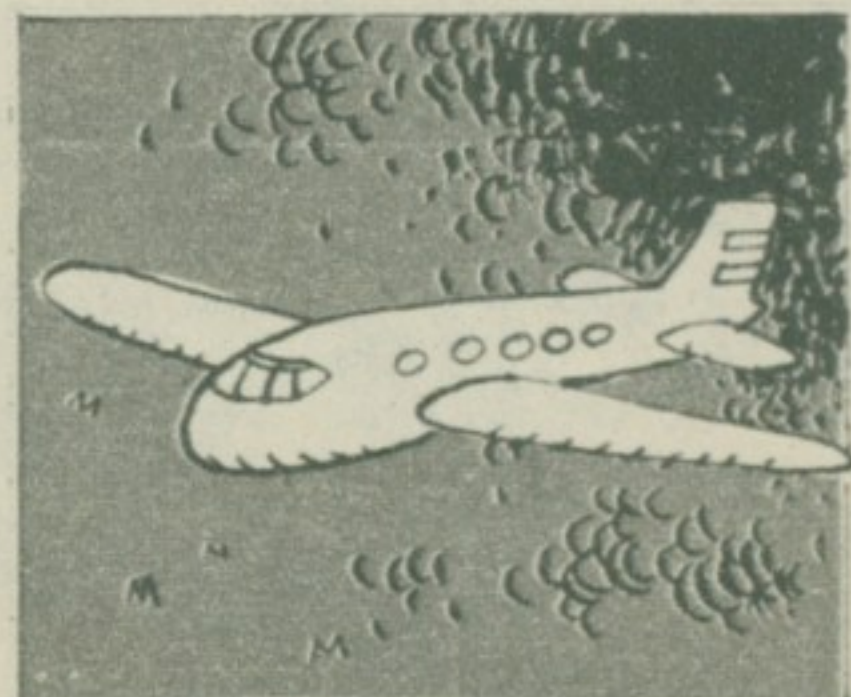
лупулин која изазива поспаност. Хмељни јастуци у Енглеској нису никаква новост и користе се већ вековима. Постоје записи да је краљ Џорџ III (1738-1829) оваквим јастуцима успешно решио проблем несанице.

● данас се осветљавање филма мери стотим и хиљадитим деловима секунде, а осветљавање прве фотографије на свету, коју је 1826. снимio Француз Жозеф Ниепс, трајало је читавих осам часова.

● најстарији снимак гласа италијанског оперског певача Енрика Каруза (1873-1921) чува се у Совјетском Савезу. Још 1898. Карузо је на Едисоновом фонографу снимio арију из опере Хугеноти, а почетком овога века она је пренета и на грамофонску плочу.

● један авион загади атмосферу својим издувним гасовима исто колико и двадесет четири аутомобила.

РАТ ОКО БОДЉИКАВЕ ЖИЦЕ

ДОН СУ ИЗНАД НОВИХ ОГРАДА ШИРОМ ДИВЉЕГ ЗАПАДА ПРАШТАЛИ РЕВОЛВЕРИ БЕСНИХ РАНЧЕРА, ЗАПОЧЕЛА ЈЕ ЉУТА БИТКА ИЗМЕЂУ ПРОНАЛАЗАЧА.

комад дрвета са шипљима који су штрчали из њега. Говеда се нису усуђивала да приђу огради — иако су пси скакали и лајали иза њихових папака — зато што су их шипљци застрашивали.

Волео бих да човек који је измислио бодљикаву жицу буде сав обавијен њоме у једну лопту и да се та лопта откопља право у пакао, записао је један тексашки ренџер 1888. године. Његов глас није био усамљен. И многи други људи са америчког Запада мислили су исто. Изнад ограда од бодљикаве жице често су праштали револвери, и пао је немали број глава. Сваки котур обојен црном или понекад светлопрвеном бојом, значао је ограђен комад земље, тамо где земља никада раније није била ограђивана.

Непријатељи бодљикаве жице тихо су се прикрадали огради под заштитом ноћи. Неколико резова макама овде, неколико тамо — и километри новоподигнуте оgrade падали су на тло. Ранчер који је управо подигао ограду узвратио је насиљем на насиље. Праштали су револвери, почео је рат између присталица и противника бодљикаве жице.

У исто време водио се и рат између изумитеља бодљикаве жице: они су се борили у судским дворанама. Сваки од њих је тврдио да је први дошао на ту идеју Чувена „Велика парница“ око бодљикаве жице трајала је пуних осамнаест година, пре него што је Врховни суд Сједињених Држава закључио да је проналазач стари Џозеф Глиден из Де Калба, Илиноис.

Али Џекоб Хејш, такође из Де Калба, саградио је себи једну велику раскошну кућу и дао да се изнад главних врата угравира Џекоб Хејш, проналазач бодљикаве жице.

ВАШАР У ИЛИНОИСУ

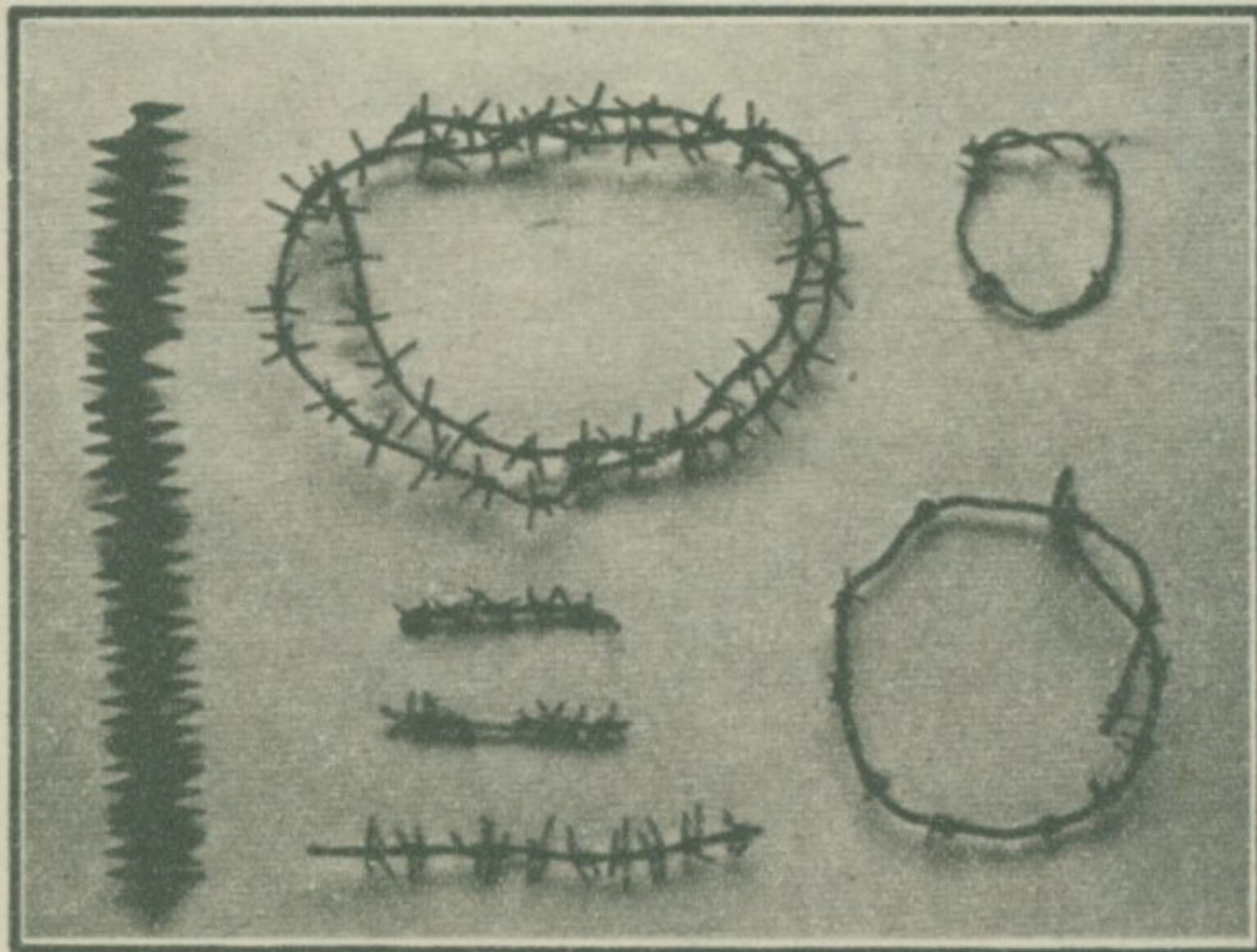
Све је почело једног дана 1873. године. Глиден, Хејш и власник локалне гвожђарске радње Ајзак Елвуд, тумарали су по годишњем вашару округа Де Калб. Код оgrade за стоку један трговац је приказивао нову врсту оgrade коју је изумео. Дуж оgrade од обичне жице испружио је дугачак

оgrade су биле начињене од обичне жице, али ни то није представљало озбиљнију препреку за стоку.

БЕЗ ГРЕШКЕ

Стари Џозеф Глиден се вратио тог дана кући са вашара и одмах отпочео да експериментира са комадићима жице. Размишљао је о огради са шипљима која је застрашивала стоку. Шта би било кад би се директно на жицу монтирале петље и шипљци? Покушавао је да то изведе на различите начине, али без успеха. Једног дана, док је издвајао из гомиле две жице, оне су се заплеле. Глиден је увио обе жице једну око друге и на месту где су се увијале углавио кратко парче жице. Тако је настао први комад бодљикаве оgrade!

Та ограда имала је огромна предимства над свим другим које су дотад биле измишљене: могли сте да видите кроз њу, заузимао је мало простора, није правио сенку, никада коров није могао да расте дуж њене основе, није извлачила снагу из земљишта, на њој нису могли да се формирају снежни наноси — а била је, уза све то, издржљива и јефтина. Гли-

Музеј у Кањону: у овом тексашном граду изложено је преко двеста разних врста бодљикаве жице

ден је пожurio да патентира свој изум и објави:

Свима којих би се могло тицати: Нека се зна да сам ја Џозеф Ф. Глиден, из Де Калба, округ Де Калб и држава Илиноис, изумео једно ново и вредно побољшање на житаним оградама.

У међувремену, Џекоб Хејш и Ајзак Елвуд такође су измислили сличан тип жице за оgrade. И они су пожурили да патентирају свој изум. Тако је отпочела исцрпљујућа осамнаестогодишња судска парница, коју је на крају добио Џозеф Глиден.

У почетку је Глиден производио бодљикаву жицу код куће, мукотрпним ручним радом. Ефекти су били врло скромни, а произведена количина жице није ни издалека могла да удовољи све већим потребама тржи-

шта. Онда је једна велика фирма са америчког Истока, која је производила обичну жицу, сазнала за Глиденов проналазак и откупила га за добру цену. Не губећи ни тренутка, власници фирме су одмах ангажовали једног проналазача да начини машину за аутоматску израду бодљикаве жице. Убрзо је фабрика била у стању да израђује хиљаду километара бодљикаве жице за десет часова.

Масовна производња жице довела је до правог рата између оних који су желели да амерички Запад остане слободан, отворена земља, и оних који су хтели да га испарцелишу у ограђене, затворене целине. На крају је жица победила и увелико изменила лик Дивљег запада.

СИМБОЛ СИЛЕ

Свега неколико година након тих приватних ратова у Америци, бодљикава жица је била коришћена за вођење једног истинског рата — у Јужној Африци, где су се Британци борили против Бурса. Током првог и другог светског рата људи многих земаља изгубили су животе у суровим замкама бодљикаве жице на линијама фронта.

У Кањону Тексас постоји Музеј бодљикаве жице, у коме је изложено преко 200 разних узорака бодљикаве жице. Неки људи сакупљају са страшћу такве узорке, као што други сакупљају поштанске марке или стари новац, и плаћају велике суме за ретке задржане примерке.

КОСМОНАУТИ
СВЕДОЧЕ

НИСМО СНИМИ!

Јесће ли видели летеће
тањире? Шта мислите има
ли разумних бића у космосу и
како бисће се понашали ако их сре-
ћнеће? На питања одговарају астро-
наути СССР-а, САД, Пољске и Чехословачке.

Последњих година светска штампа врви од информација да су изнад овог или оног града у свету виђени неидентификовани летећи објекти — „летећи тањир“. Шта о томе мисле космонаути? С каквим су се непознатим појавама они суочавали у току летова у космос и може ли се озбиљно говорити о сусрету са бићима других планета?

— У последње време заиста се много говори о такозваним неидентификованим летећим објектима (НЛО) — каже совјетски космонаут **Георгиј Береговой** који је пилотирао космичким бродом „Сојуз-3“. — Многи су тврдили да су видели некакве летеће тањире. До данас се, међутим, ниједан космонаут чије суочио са таквом појавом, а познато је да су неки од њих провели у космичком пространству и по годину дана.

Истина, немогуће је замислити да смо у тој бескрајној васиони ми једина разумна бића. Било би то исто што и претпоставка да у огромној шуми живи један једини медвед!

Како бих поступио када бих, случајно, срео представника неке друге цивилизације? Уложио бих максималан напор да му се приближим и сместим га поред себе у кабини космичког брода.

— Кад полећемо у космичка прострства, увек се надамо сусретима

са непознатим — истиче **Георгиј Гречко**, човек који је 1975. године извршио први тридесетодневни космички лет, а касније провео у космосу још 96 дана. — Док саопштавамо Земљи да видимо неке необичне појаве често чујемо узвике неверице: „То је немогуће!“ У космосу, природно, нема ни човекуљака, ни дивова или њихових „тањира-бродова“. Све појаве су чисто научни феномени.

Узвик: „немогуће!“ чули смо, на пример, када смо саопштили Центру за праћење лета да видимо други емисиони слој у атмосфери. Научници су знали да он постоји негде на висини од 350 километара, али нису ни претпостављали да се може видети обичним оком.

Ја лично мислим да постоје друге цивилизације и верујем у могућност сусрета са разумним бићима других светова. Такав сусрет могао би изазвати револуцију у природним наукама.

ГЛЕНОВ ЕФЕКАТ

— Са нечим необичним срео сам се само једном — прича **Јевгениј Хрунов**, космонаут који је из „Сојуза-5“ изашао у космос. — После полетања уочио сам да је космички брод опкољен ројем светлећих честица. Њих су, истина, уочили многи космонаути пре мене и регистровани су у својим извештајима. Ову појаву први је у штампи обелоданио амерички астронаут **Глен**, па је она и названа „Гленов ефекат“. Касније су те светлеће честице „уловљене“. Испоставило се да су оне земаљског порекла, а састојале су се од прашине и различитих делова бродског материјала.

Може ли се говорити о постојању цивилизације

на неким другим планетама? Свакако. До данас није доказано да је земаљска цивилизација једина, и због тога претпоставка о постојању других цивилизација има право на живот. Што се тиче НЛО, ни њих не можемо елиминисати као непостојеће јер су их видели хиљаде људи. Може се претпоставити да су НЛО у ствари оптички ефекти, али неке њихове особине једноставно фасцинирају. На пример, могућност да летећи објект при великој брзини промени курс за 90 степени.

— У току једног лета приметили смо да наш брод има сапутника — каже **Петар Климу** који је три пута боравио у космосу, са најдужим летом од 63 дана. — Када смо боље осматрали нашег сапутника установили смо да је од метала и да је природног порекла. Почели смо да се питамо: какав је то предмет, шта представља, одакле је? Међутим, није нам ни на памет падало да га сматрамо „летећим тањиром“. Касније смо утврдили да се ради о обичном контејнеру за отпатке избаченом са неког од наших космичких бродова. Дакле, ни говора о сензацији.

Ја мислим да на нашој планети, нити пак околне, нема никаквих сонди са других планета. Ако неко и зна за наше постојање, у шта сумњам, сигурно је да нас не посматра.

Међутим, то не искључује могућност постојања других разумних бића. Закони материје су јединствени, па је могуће да негде постоје планете сличне нашој.

Можда ће некада и доћи до сусрета са бићима других планета, али ће то бити први сусрет. Никаких тајних летова неће бити.

КАТАСТРОФА У ВАСИОНИ

— Може ли се озбиљно размишљати о сусрету космонаута са бићима других планета? — понавља питање космонаут **Јуриј Глазков** и одговара: — Не знам. Ипак, ситу-

ран сам да ћемо наићи на трагове других цивилизација. Наиме, постоји једна веома занимљива хипотеза, према којој је пре 74 милиона година између Марса и Јупитера постојала планета, један и по пут старија од Земље. А што је најважније, на тој планети је постојао органски живот. То потврђује састав метеорита који су пали на Земљу. Неки научници сматрају да је на тој планети постојала цивилизација.

Како је нестала та планета? Могуће је да је дошло до снажне експлозије па разумна бића нису успела да се спасу. На тај начин заувек је нестала једна цивилизација у бескрајним просторима васионе.

Део планете пао је на један од Сатурнових сателита. Ударац је био толико снажан да се сателит преврнуо. Други део се разлетео у комаде и формирао чувене Сатурнове прстенове. Трећи део „очешао“ је Уран и преврнуо га, тако да данас ова планета, за разлику од других планета Сунчевог система, лежи „на боку“, а његова оса практично се налази у равни орбите.

И најзад, кинетичка енергија планете која је експлодирала исцрпала се у борби са гравитационим силама других планета и Сунца, тако да је један комад доспео у орбиту на којој се данас налази загонетни Плутон...

Долазимо и до најнеобичнијег дела те приче. Девета планета Сунчевог система — Плутон — и јесте основни део оне уништене планете. Сазнања о Плутону у потпуности се слажу са помнутим теоријом.

Последице поменуте катастрофе нису осетиле на својој „кожи“ само далеке планете. Настрадао је и наша Земља. Необјашњиво изумирање неких представника животињског света пре 75 милиона година, данас постаје знатно јасније. По свој прилици, ту појаву се изазвале оштре промене климатских услова као последица космичке катастрофе.

Све ово може помоћи да на један нов начин приступимо проучавању наших суседа — других

планета Сунчевог система. Веома је важно да човек стигне до тих планета. И до Плутона, наравно.

ЦИОЛКОВСКИ ТВРДИ...

— За време лета видео сам занимљиве, по лепоти ретке ствари — прича **Вене Бранд**, члан посаде „Апола-8“ и „Апола-13“. — Међутим, нисам видео ниједан „неидентификовани летећи објект“.

Искрено говорећи, не знам шта бих учинио ако бих се којим случајем срео са бићима других планета. Вероватно бих у таквој ситуацији испољио максималну љубазност и опрезност. Било би ми најважније да обавештавам Земљу о свему што видим како би људи могли да стекну прецизне представе о другој цивилизацији.

Негде далеко у васиони требало би да постоје цивилизације још развијеније од наше. По теорији вероватноће, такве цивилизације постоје, али ја сумњам да ћемо се у скорој будућности срести са њима.

— Верујем да ће се човек једном срести са представницима других цивилизација — истиче **Владимир Ремек**, чехословачки космонаут-истраживач који је у космос летео 1978. — Уосталом, у то је веровао и оснивач космонаутике **Константин Циолковски**. Он је сматрао да је живот веома распрострањена појава у космосу. Говорио је да жива материја, као и материја уопште, пролази кроз фазу еволуције и развија се из простих у сложеније форме. „Еволуција организама је трајан процес и не може се зауставити на човеку“. Према његовој хипотези, разумна бића других светова су у свом развоју знатно превазишла човека. С тим у вези научник је доста пажње покљонио анализи последица евентуалног контакта, друштвених и техничких.

Циолковски је сматрао да ће се на одређеном ступњу друштвено-техничког развоја свака цивилизација „ширити“ не само у свом Сунчевом систему, већ и у сусед-

ним...“ Научник је сматрао да је расељавање друштва у космосу не само могуће већ и неопходно у одређеној етапи развоја сваке цивилизације, па и земаљске.

НЕРАЗЈАШЊЕН СУДАР

— Разочаран сам што у космосу нисмо срели ништа што је до данас непознато — прича **Мирослав Гермашевски**, космонаут Народне Републике Пољске. — Као новајлија, психички сам се припремао за сусрет са новим појавама.

Хоћу да кажем да данас не постоје докази о присуству сонди других цивилизација у орбити око Земље. Али, исто тако, не постоје ни супротни докази. Верујем да смо ми једина разумна бића у весиони. Уколико би дошло до контакта са бићима других планета, уверен сам да би ти сусрети користили и нама и њима. Ако би настала некаква опасна ситуација, трудили бисмо се да избегнемо сукоб.

— Из космоса сам видео много неочекиваног — каже Американац **Томас Стафорд** који је четири пута боравио у космосу. — Све моје раније представе о Земљи коренито су се промениле. Видети на фону црног пространства мајусицу планету Земљу, са њеном нежном средином и јединственим животом, заиста је узбудљив доживљај...

Не могу чак ни да замислим како бих се понашао када бих срео неког из дубине космоса. Верујем само да је он, она или, оно биће дружељубиво и комуникативно.

Мислим да негде у космосу постоји некакав живот. Не могу да верујем да се најразумнији облик живота развио искључиво на земљи пошто постоје безграничне могућности за развој савршенијег разума на неком другом месту. То што нисмо били у прилици да сретнемо бића са других планета сведочи само да је космос заиста огроман. Земља ће проживети још много година пре него што буду откривени докази о постојању других облика живота у васиони.

Сећам се оваквог детаља: летели смо изнад Индијског океана и у једном тренутку приметили судар два заиста циновска таласа. То је личило на судар двеју високих планина. Таласи прекривени белом пеном убрзо су нестали... Ни до данас није утврђено о чему се радило.

Р. Д.

Живот пише романе, колико пута смо чули ту помало већ похабану изреку. Многи је користе где треба и где, чини се, нема за то баш ваљаних разлога.

Међутим, када је реч о Љубиши Милачићу, данас крепкој осамдесет петогодишњој старини из бачког Равног Села, уистину не може бити говора о претеривању. Просто напросто део његовог врло бурног живота нашао је места и на страницама познатог Лалићевог романа „Свадба“, заправо инспирисао писца да створи лик чудесно храброг Тадије Чемеркића, „човурине људске“. Није ни чудо јер су, поред осталог, и писац и Љубиша Милачић заједнички одбројавали дане у злогласном колашинском затвору и заједно били у оној колони утамничених партизана када је Тадија, пардон Љубиша, успео да побегне и у бекству убије немачког војника.

Истина, велики писац никада отворено није рекао (а који је то писац и када нешто слично казао за свог јунака?! да је баш Милачић прототип његовог Чемеркића, али многи сведоци тих тешких и славних времена, а њих није мало тврде, да Тадија Чемеркић може да буде само Љубиша Милачић и нико други. Уосталом, то су многи мемоари из тог времена и забележили: у њима поред имена Љубише Милачића најчешће пише „легендарни јунак из Лалиће-ве Свадбе“.

Ништа мање нису узбудљиви ни доживљаји Љубише Милачића пре него што се обрео на страницама једног од класичних дела наше послератне књижевности.

Некадашњег жандарма, па робијаша, па илегалца рат је затекао у Београду. Не двоумећи се ни тренутка, Љубиша Милачић је наврат-нанос и на своју руку, углавном пешице, стигао да се већ трећег дана рата, 9. априла 1941, јави својој јединици у Црној Гори. Мада слабо наоружан и обезглављен бекством неких старешина, VIII артиљеријски пук у којем је Љубиша Милачић био подофицир није узмицао пред Италијанима. А онда је, пре него што је рат и почео, потписана капитулација.

САМ ПРОТИВ ТРИДЕСЕТОРИЦЕ

Но, Милачић се није предао. Знао је да права борба тек предстоји и није оклевао. Убрзо се са коњском запрегом нашао пред војним складиштем у Подгорици (данас Титоград). У успаниченој гомили, мирно као да је то најнормалнија ствар на овом свету, подофицир VIII артиљеријског пука из магацина је изнео 53 пушке, 3 пушкомитраљеза и 18 сандука муниције и бомби и запутио се у родни Брскут.

А када је плануо тринаестојулски устанак, Љубиша Милачић се нашао у првим редовима сејући међу Италијанима и четницима страх и трепет својим чудима од јунаштва. Његов подвиг с краја лета 1942. ушао је и у анегдоте.

Наиме, кад су пролетерске бригаде кренуле према централној Босни, Љубиша је с петорицом другова враћен на рад у позадину. При преласку планине Церовице четворица бораца посустала је од умора и од глади. И док су се они од-

ЛИЦЕ КОЈЕ ЈЕ НАШАО ПИСЦА

МАЛИ ВЕЛИКИ ЧОВЕК

НЕКИ ОД РАТНИХ ПОДВИГА ЉУБИШЕ МИЛАЧИЋА ИНСПИРИСАЛИ СУ МИХАИЛА ЛАЛИЋА ДА СТВОРИ ЛИК ТАДИЈЕ ЧЕМЕРНИЋА, ГЛАВНОГ ЈУНАКА РОМАНА „СВАДБА“

марали, Милачић се са једним другом удаљио да осмотри терен и наједном угледао колону од 29 четника. Борац без мане и страха могао је да реагује само на један начин.

— Повуци се на онај ђу-вик горе — брзо је наредио саборцу. — Кад се зликовци приближе, ја ћу командовати, а ти пренеси моја наређења. Морамо да их преваримо.

Саборац га је изненађено погледао а онда, добро познајући Љубишу, одмах отрчао где му је речено.

— Стој! — убрзо се про-ломио глас ратника Милачића.

— У стрелце! — снашао се официр са чела четничке колоне.

Љубиша Милачић се није збунио и поново су горе одјекнуле од његовог гласа када се обратио саборцу:

— Нареди друговима да се који не превари да испали метак или баца бомбу пре моје команде.

И поново се зачула команда, овога пута Љуби-

Љубиша Милачић данас: тринаест рана и дванаест одликовања.

Милачића. А писац се одлучио да највећим делом прати затворске договорштине свог јунака Тадије Чемеркића, његову пркосну и непоколебљиву жељу да се и у оковима бори.

Између приче Љубише Милачића о сужањству у колашинском затвору и Лалићеве сторије о херојству утамниченог Чемеркића готово да нема разлике. И једног и другог у окове је спутао Бјелополјац Цогаз а „што Цогаз закује, само се пред смрт раскива, у гроб води“. И једном и другом „при првим ударцима чекића оштре ивице просијецају кожу, гњече и кидају мишиће...“ И Милачић и Чемеркић заточени су у ћелији број 7. (Милачић је, истина, био и у „јединици“ и „десетки“!)

подсмехнуо непријатељу. У завршној речи тужилац је, поред осталог, рекао:

— Господо, пред нама се налази највећи зликовац Црне Горе који је и пре рата убио неколико наших најбољих жандарма, а од рата је убио десетине наших најбољих људи. За све што је починио против наших најбољих четника и жандарма, предлажем смртну казну, и то не стрељањем већ вешањем на пазару у Подгорици, с тим да на вешалима остане осам дана и осам ноћи да би се народ уверио да се коначно ослободио великог зликовца.

Потом се председник суда обратио Љубиши Милачићу:

— Оптужени да ли имаш какав приговор на оптужницу државног тужиоца?

— Много сам захваљан државном тужиоцу што не тражи да ме стрељате — подргнуо се на смрт осуђени. — Знам ја да вам је муниција закисла откако су ваши савезници почели да губе битке у борбама са нашим. Што се тиче конопаца који ми је тужилац наменио, искрено му препоручујем да га сачува за себе јер му је боље да се сам обеси него да чека моје другове да га они вешају!

КАД ЦОГАЗ ОНИВА

Није било суђено Љубиши Милачићу да умре у Подгорици. На тражење четничког војводе Павла Ђуришића осуђеник је упућен у злогласни колашински затвор.

„Колона италијанских камиона, око тридесетак закаљаних старудија, изађе из блокиране и глађу уморене Подгорице и упути се према сњеговитим источним крајевима Црне Горе. Дан је лијеп, средином марта, кад се сунце подмлађује, а митраљесци на крововима кабина, поклопљени шљемовима, брижни и уморни, ипак зебу и цвокоћу — нешто од свјежег вјетра, више од накупљеног страха...“

Овако започиње Лалићев роман „Свадба“ али и литерарни живот Љубише

сталом као ни многи његови оковани саборци. На срећу, више на себи није имао негве тешке 18 килограма јер су му, по наређењу команданта места, скинули окове са руку; на ногама је и даље вукао букагије спојене ланцима.

Петнаестак километара од Колашина Љубиша Милачић је, други пут у заточеништву, покушао бекство. Са друма којим се кретала колона бацио се низ насип, али су се Немци зачас створили изнад њега с репетираним пушкама. Успео је да се извуче правдајући се да се случајно оклизнуо. Зачудо, поверовали су му, али је отад био под будним оком два војника.

Недуго затим почело је бекство какво се не памти. Педесетак затвореника, уз звецкање окова, похрлило је на све стране, у очајничком покушају да се докопа слободе. У први мах Немци су били збуњени и насумце испалени меци стјали су главе двојицу „фрицева“. На жалост, страдало је и тридесет троје бегунаца, док је десеторо ухваћених стрељано пред вече. Ипак, неколико њих успело је да побегне у слободу. (Лалић је са њима, у живот и слободу, „пустио“ и свог Чемеркића. Милачић је, видећемо, касније побегао истим путем којим и Лалићев јунак!)

И четнички командант се зачудио кад је приметио да међу бегунцима није било Милачића. А он је од оног неуспелог покушаја бекства био беспомоћан јер су му отворили пушчаних цеви буквално били наслоњени на тело. Четнички главешина ипак није пропустио да свог немачког колегу упозори да га још боље припазе јер ће покушати да бежи, кад-тад.

ЛОПТИЦА — СКОЧИЦА

После ноћи без сна у баракама које су служиле као коњушница, заточеници су наставили пут у неизвесност, обрвани бригом за голи живот и неизмерном тугом за настрадалим друговима. И Љубиша Милачић се био савио до земље. Изгледало је да једва хода па су га, ваљда због тога, немачки пратиоци на тренутак заборавили.

Друм се пео а доле „ријека Дрцка, мутна, брза и ледена од сњегова што се топе, тешко би било под куршумима прећи преко ње а још теже се попети уз стрми потпорни зид, влажан и клизав од шумског хлада и ријечне росе.“

Тобоже се заносећи од умора, Љубиша Милачић се ускоро прогурао до ивице пута. Више се није смело оклевати. И у тренутку, попут некакве „лоптице скочице“, тело Љубише Милачића котрљало се према Дрцкој. Запраштале су пушке, заштектале митраљежи и тек што би

Немци кликнули победоносно „капут“ (готов), малено тело наставило би свој пут према надошлој реци, према слободи.

„Заваравајући тако нишанције, он се једним скоком убади у саму матицу ријеке. Пљусак куршума, као оштри прUTOви кише, запрсну воду иза њега а затим испред њега. Он зарони, отуче чело и огребе лице о неравно каменито ријечно дно. Стежући зубе да сачува дах — покушавао је да некако трчи и по дну...“

Прошло је подоста времена пре него што је схватио да се пунџи више не чују. Мокар и промрзао са оковима на израњављеним ногама, Љубиша Милачић се извукао из реке и шћућурио испод невеликог моста, посматрајући с неким тупим болом другова која су још од јуче плутала Дрцком. И таман је помислио да крене даље, кад је изнад себе зачуо кораке. Провирио је и угледао немачког војника.

Немац је застао на мосту и Љубиша убрзо примети да каменчићи падају у воду око тела једног мртвог партизана. „Овај сигурно проверава да ли је неко жив“, помисли, и у немоћном бесу одгурну камен испод ноге. Каменчићи престадоше да падају и Милачић зачу репетирање пушке. Немац га је, значи, приметио. Добраи једну подељу тојагу која му је, на срећу, била при руци и приби се уз потпорни стуб мостића.

Прво је наишла огромна сенка а онда је испод шлема угледао водњикаве очи препуне страха. Снагом какву човек поседује само у смртној опасности Љубиша Милачић је ударио Немца по шлеми, па још једном док је тело падало. Онда је хитро уграбио пушку и бајонетом докрајчио непријатеља.

„Ој што ми се Ком зазеленио / мој се Тађо пушком оженио / сватови му комунисти млади“, ускоро се зачула свадбена песма партизанска. И Љубиша Милачић, растом мало већи од пушке, поново је кренуо са сватовима који су народу доводили невесту — Слободу.

Тринаест љутих рана и дванаест одликовања најбоље говоре о свадбанау Љубише Милачића, носиоца Споменице 1941. А да је роман „Свадба“ изузетан документ једног херојског времена нека посведочи и податак да је баш захваљујући овом делу Михаила Лалића генерал ЈНА Милинко Окиљевић 34 године од смрти свога брата Гојка, у роману познатог и као Ђуталица, пронашао гроб свога брата, заточеника колашинске тамнице и учесника великог бекства.

Петар Милатовић

пвоог друга. Четници су се у покрету скаменили видећи да је враг однео шалу.

— Оружје доле! — опет се огласио Милачић. — Спаса вам нема!

Четници су без речи послушали.

— Одмакните се десет корака од оружја — наставио је командант непостојеће војске. — Одмах се губите куд знате. Ако се моји другови спусте са ових љука, нећете се добро провести.

И ова наредба је без поговора извршена.

САЧУВАЈТЕ КОНОПАЦ, РЕБАЋЕ ВАМ!

Четничке главешине немоћно су беснеле и кад су преко својих курира добијали „строго пов.“ пошљице. Наиме, Љубиша Милачић је често знао да пресретне четничког курира, прегледа му пошљику и, пошто се увери да у њима нема ничег особито значајног, мирно напише: „Контролу извршио Љубиша Милачић“ и на дну писма удари ко зна како набаљен печат са петокраком и испрати курира речима:

— Ево ти пошта и носи је коме је намењена...

Тешко би се четници и Италијани докопали овог „горског цара“ да није било преваре, да га нису издвали они којима је веровао. Тако се Љубиша Милачић, окован тешким и претешким оковима, нашао 23. децембра 1942. иза решетака по злу гласу познатог затвора у Забјели код Подгорице. Ни ту није био миран али му је бекство осуђено. (Сличан покушај бекства је и код Лалићевог Тадије Чемеркића, али га је писац пренео у колашински затвор.)

На процесу пред преким војним судом у Подгорици Љубиша Милачић се на само себи својствен начин

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ОПЕТ ЈЕ ЧИТАВЕ НО-
КИ ПАДАО СНЕГ! ВЕК
МИ ЈЕ ДОСТА ОВЕ
ЗИМЕ!

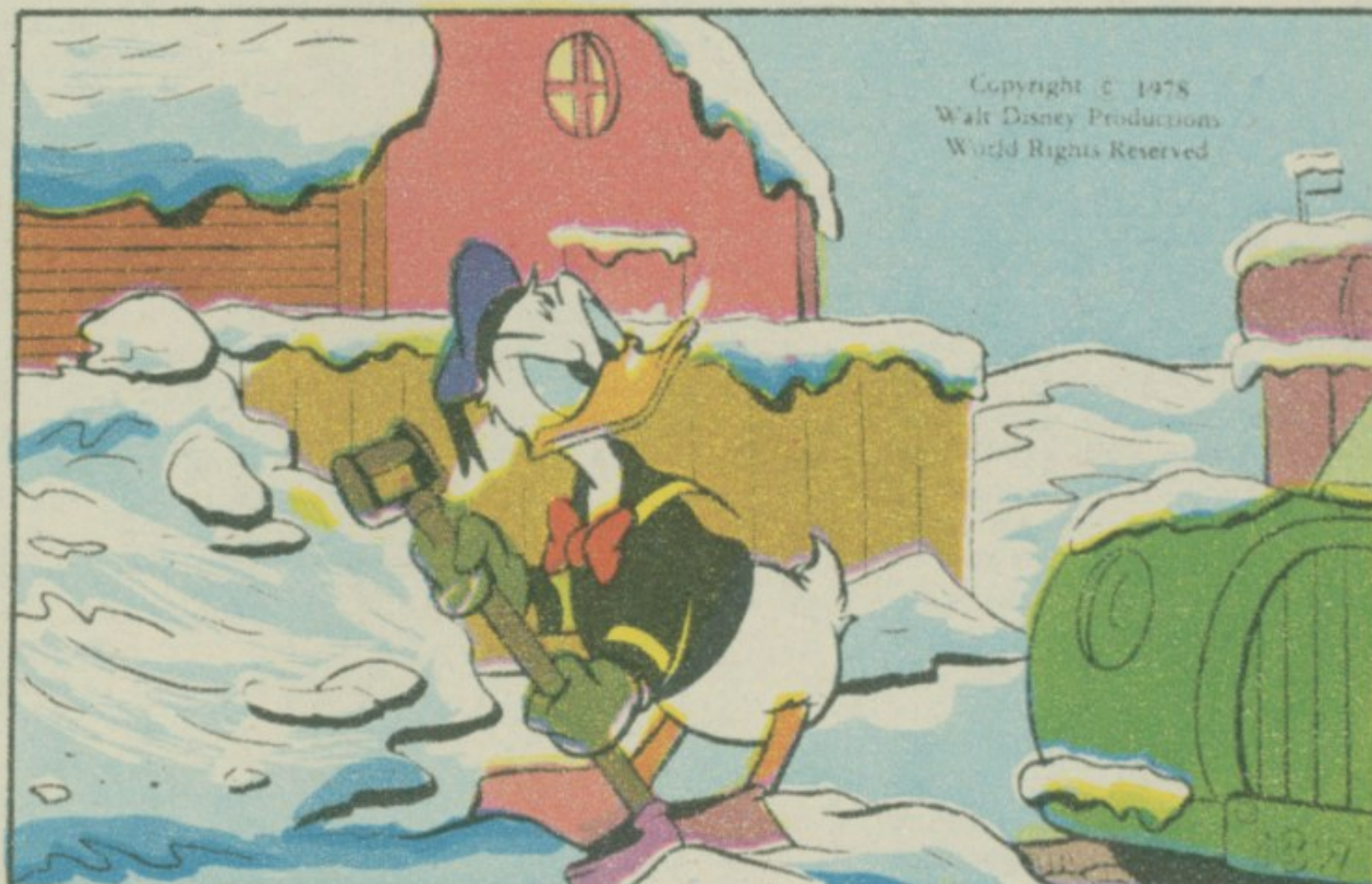
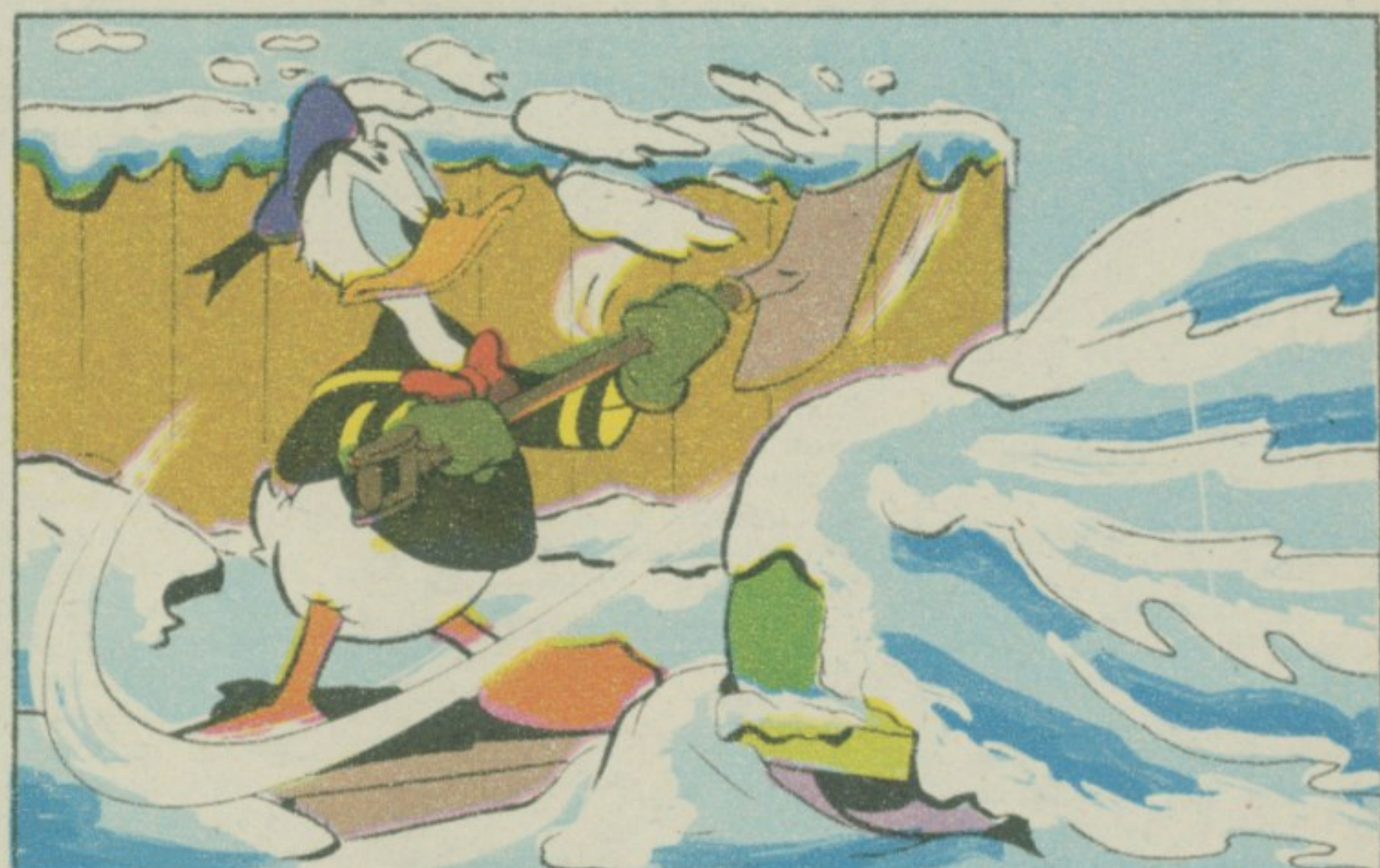
ПОТПУНО ТЕ
РАЗУМЕМО,
УЈКА ПАЈО!

ТАКВЕ САМ ЈА СРЕЋЕ ...
ТАМАН ОЧИСТИМ КОЛА, А
СНЕГ ОПЕТ НАПАДА!

Distributed by King Features Syndicate.

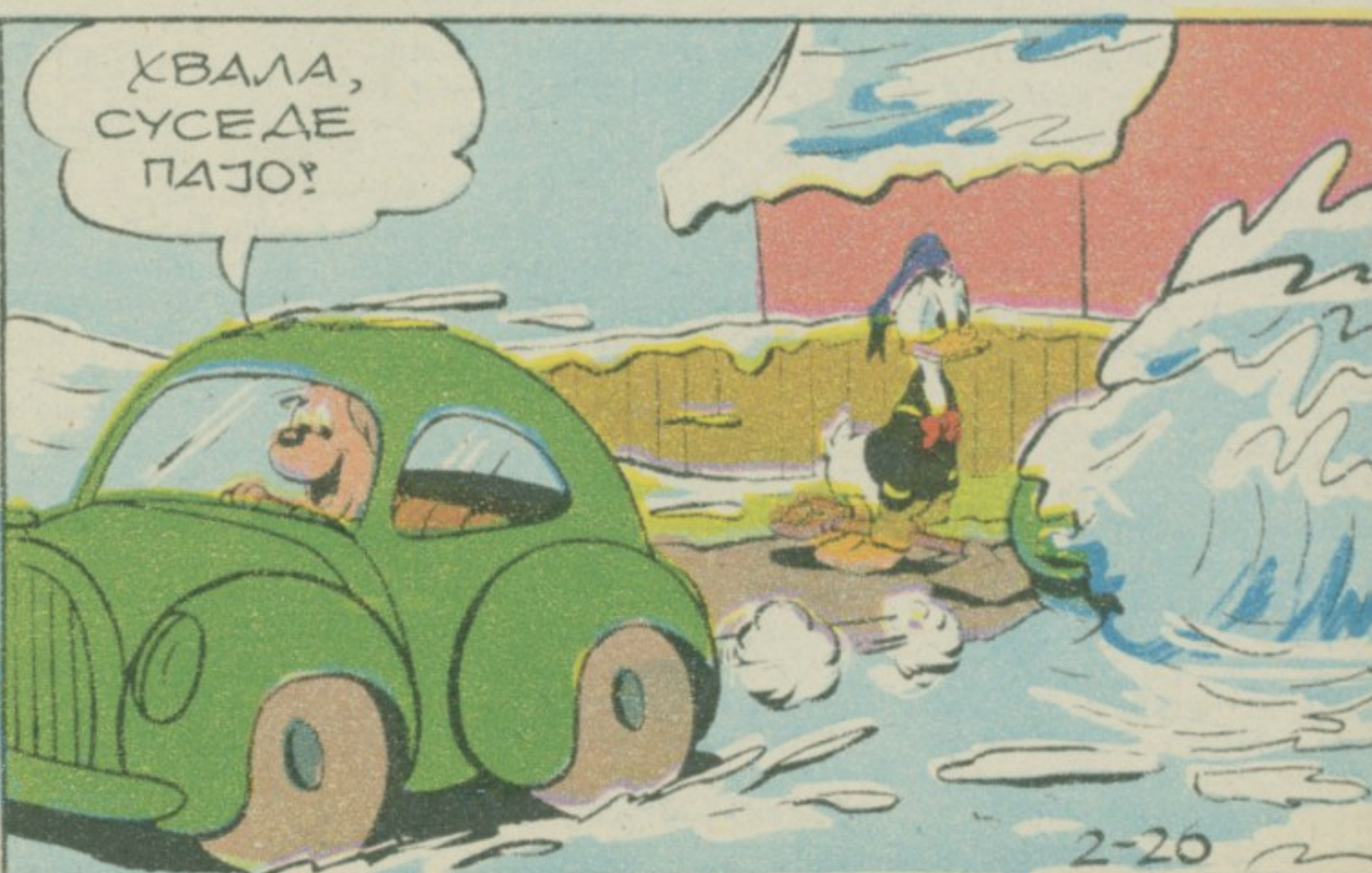
Copyright © 1978
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ПА, ТО
НИСУ...

МОЈА
КОЛА!

ХВАЛА,
СУСЕДЕ
ПАЈО!

КАКО ОНО БЕШЕ

мали квиз за свезналице

1

Назив последње ЛП плоче
Неце Фалк гласи:

- „У времену хороскопа“
- „Најјачи остају“
- „Продужи даље“

4

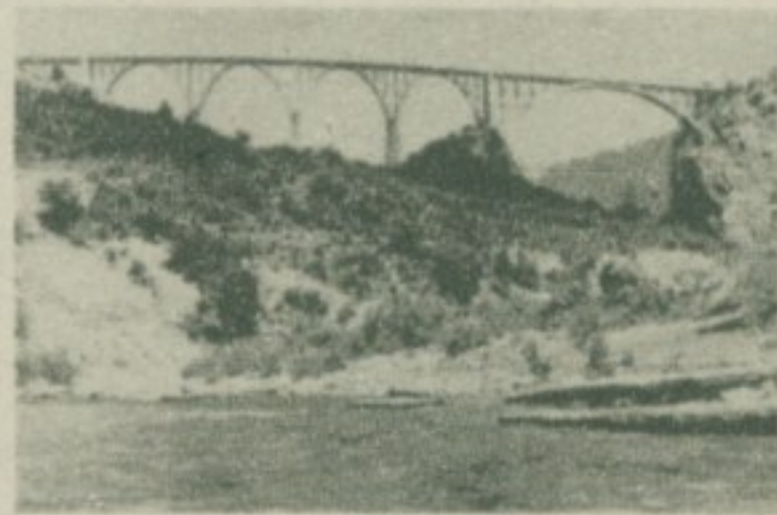
Генерални секретар ЦК КП
Шпаније зове се:

- Берлингвер
- Марше
- Кариљо

7

Мост изнад долине зове се и:

- ко-продукт
- вијадукт
- понтон

9

Ове кућице на реци Пливи
код Јајца су старинке:

- сојенице
- воденице

10

Амерички председник у јесе-
нас завршеној ТВ серији „Ва-
шингтон иза затворених вра-
та“ звао се:

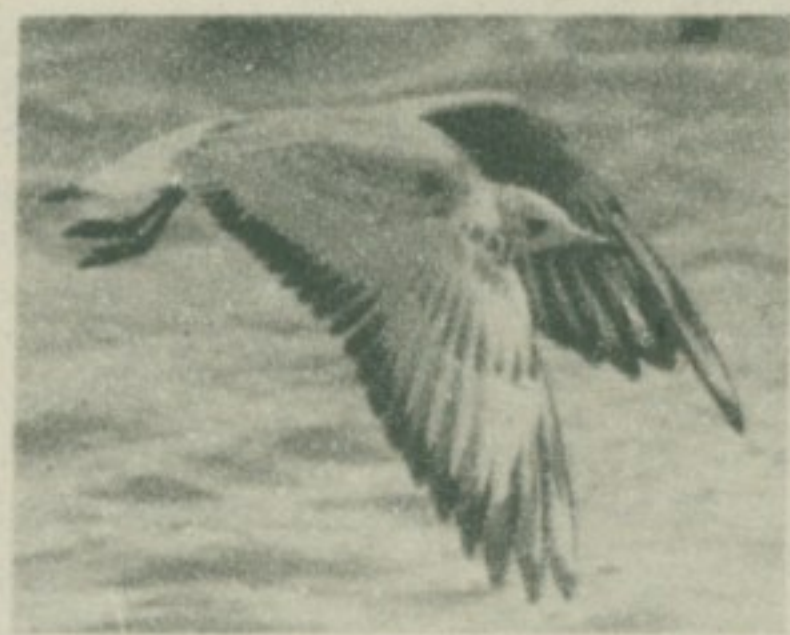
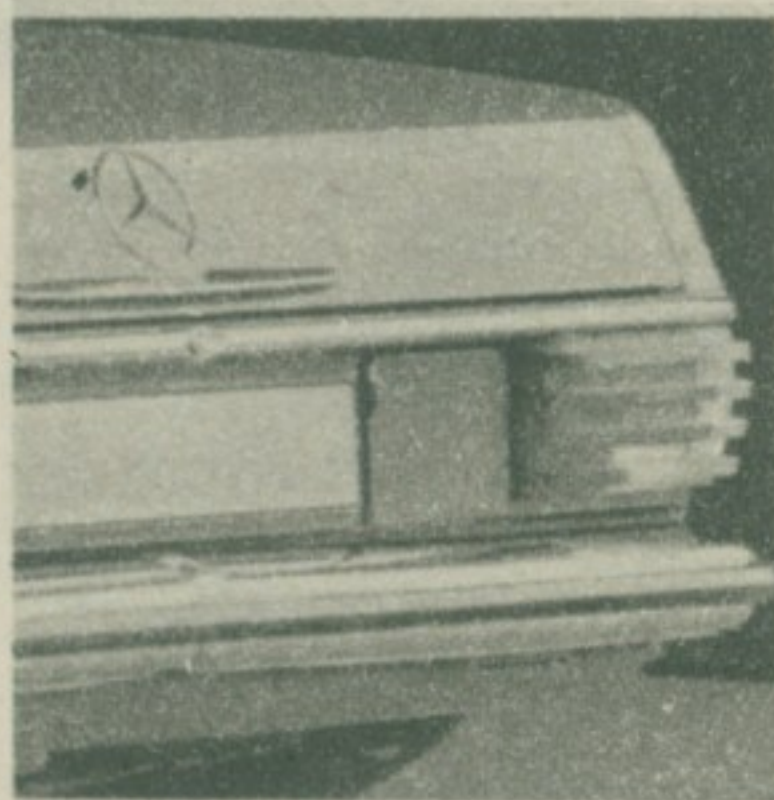
- Мортон
- Монктон
- Торнтон

2

Које је марке аутомобил чи-
ји је део приказан:

- „форд“
- „опел“
- „мерцедес“

5

Ова достојанствена морска
птица је:

- тетреб
- јастреб
- галеб

8

Древни јапански спорт сли-
чан рвању зове се:

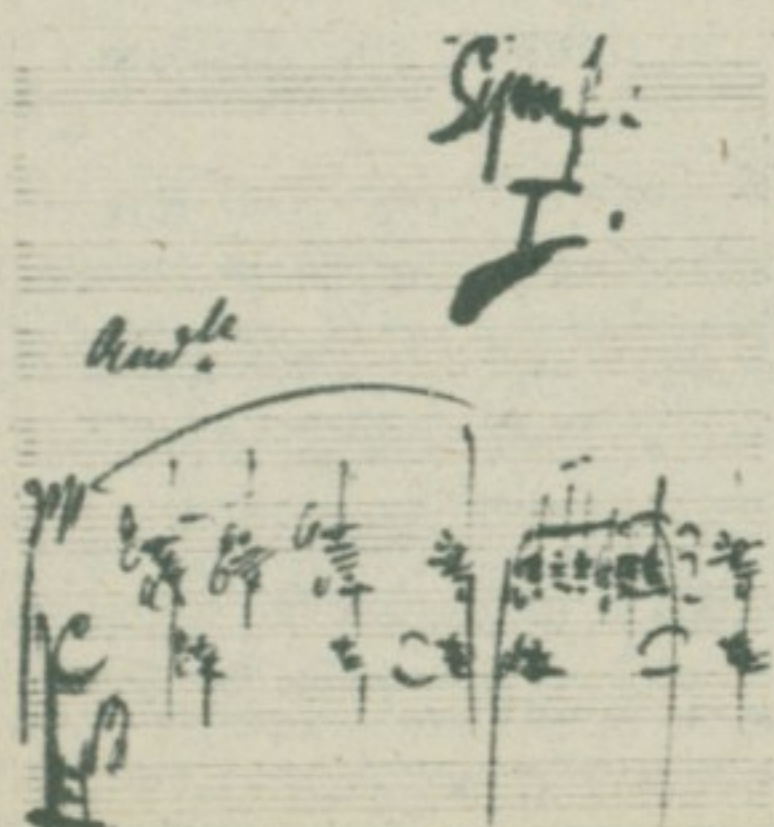
- сумо
- кендо
- микадо

3

Одломак из једног рукописа.
Симболи су:

- музички
- математички
- логички

6

Живописи усликани на ма-
настирским зидовима зову се:

- иконе
- путири
- фреске

ТОП-ЛИСТА
СВЕЗНАЛИЦА:

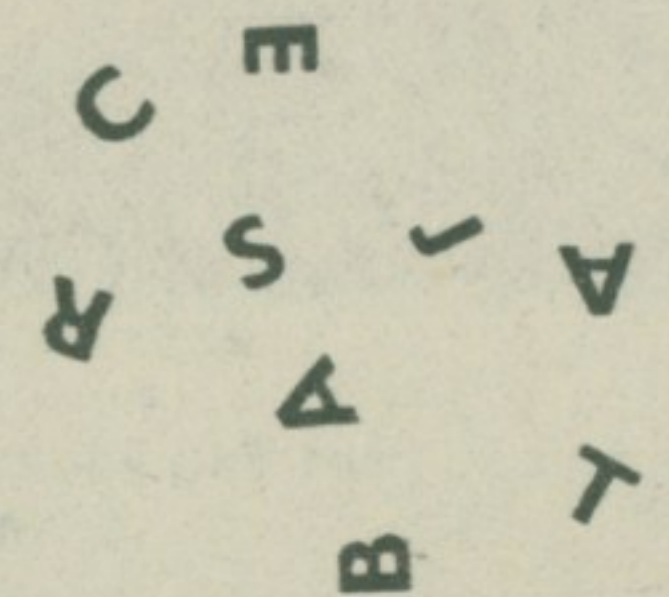
Манси-свезналице (9 до
12 тачних одговора)

Мини-манси свезналице
(4 до 8 тачних одговора)

Мини-свезналице (мање
од 4 тачна одговора).

11

Саставите од ових „пијаних“
слова име планине у Србији:

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1 — „Најјачи остају“; 2 — „Мерцедес“; 3 — му-
зички; 4 — Кариљо; 5 — галеб; 6 — фреске; 7
— вијадукт; 8 — сумо; 9 — воденице; 10 — Монн-
тон; 11 — Јастребац;

Накав би ово свет био нада би по њему шетали само пси, мачке, пилићи и врапци?

Како се слону ставља нога у гипс? То сигурно најбоље зна др Дејвид Гершуни, хирург ортопед резервата за дивље животиње у калифорнијском граду Сан Дијегу. А како се слон осећа када му ставе гипс? То би, да којим случајем уме да говори, могла да нам исприча дванаестогодишња афричка слоница, становница горепоменутог резервата, по имену Мандаву.

Трапавица је једне ноћи упала у шанац којим је опасан њен животни простор и сломила две кости задње десне нозе. Како предом није сам од себе зарастао, управа резервата морала је да одлучи: да се Мандави прекирате муке или да се подвргне компликованом захвату који је пре тога само једном изведен. Ово друго решење једногласно је прихваћено и због чињенице да се Мандаву

ПУМИНА МАМА КРАИВА

И ГОРИЛУ БОЛЕ ЗУБИ, ЛЕОПАРД ПАТИ ОД ГЛАЗОВОБОЉЕ, ПИТОН МОЖЕ ДА ДОБИЈЕ ТУМОР, А ЈЕДНА ТИГРИЦА ИЗ САН ДИЈЕГА ОЧЕКИВАЋЕ ПРИНОВУ, А ДА ПРИ ТОМ НЕЋЕ ЧАК НИ СРЕСТИ ИЗАБРАНИКА СВОГ СРЦА.

налазила у дванаестом месецу трудноће која иначе траје 21 месец.

ДВАДЕСЕТ БОЛНИЧАРА

Када пацијент има три тоне и 171 килограм ставити му ногу у гипс није нимало једноставно: Мандаву су морали да вежу како јој, на пример, не би пало на памет да ритне човека који јој је дао инјекцију. Двадесеторо људи водило је рачуна да, пошто је омаме, слоница легне баш на леву страну како би повређена нога била доступна др Гершунију. Најзад, читав захват требало је обавити у што краћем року: анестезија није смела да потраје дуго јер је у том случају постојала могућност да се болесница угуши под теретом сопствене тежине.

На сву срећу, Мандаву је примила инјекцију, легла на праву страну и заспала, а да се при том ни њој ни људима није догодила никаква незгода. Др Гершуни јој је тестером дугачком 30 сантиметара засекао кожу испод колена, а затим електричном бушилицом направио отвор у једној од напрстих костију у који је увукао 30 сантиметара дугачку челичну иглу, држач за тешки гипс.

Три и по сата касније Мандаву се освестила, усправила и почела да шетка. Проћи ће месеци пре него што се сазна да ли је операција успела. Једно је, ипак, већ сада сигурно: болесница се навикла на гипс, а њена трудница је у најбољем реду.

Негде каква је Мандавина нису реткост на 7200 ари колико их заузима резерват за дивље животиње и „братски“ зоолошки врт у Сан Дијегу. Од шест и по хиљада представника 1050 различитих животињских врста који тамо живе, сваког месеца бар дванаестак се нађе на болесничкој листи: и горила боле зуби, леопард пати од главобоље, питон може да добије тумор, тигрица се тешко порађа.

Другим речима, и животиње болују, а управе зоолошких вртова широм света схватиле су да њихов задатак више није само да обезбеди кров над главом својим

житељима. Да је Мандаву сломила ногу пре само пет-шест година, данас, највероватније, не би била жива. Времена су се — изгледа заувек — променила. Зоолошки вртови више нису оно што су некада били: тамо се сада животиње лече, а све је очигледније и да су људи прихватили изузетно одговоран задатак чувања врсте којима прети истребљење.

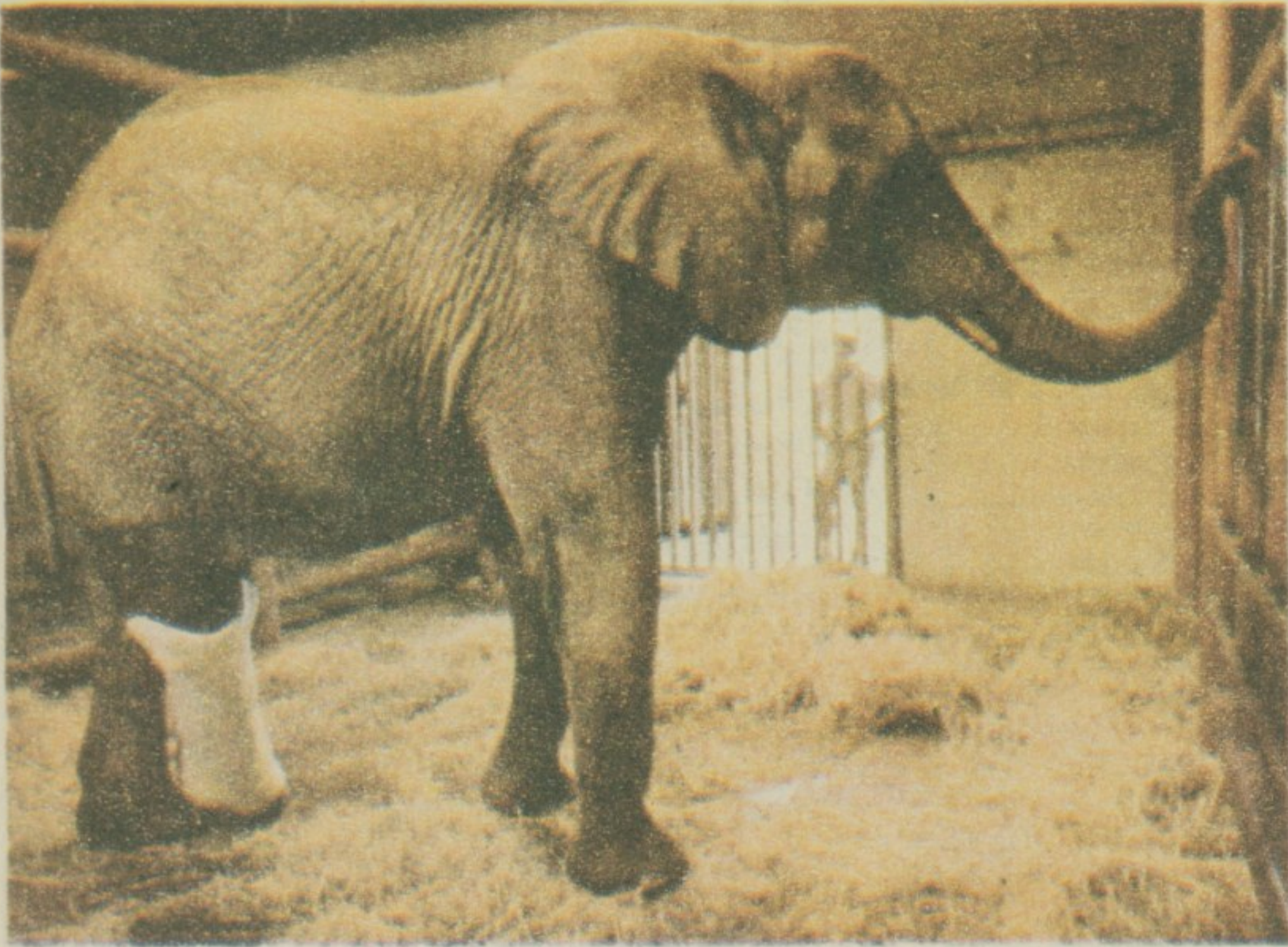
— Уколико човеку не пође за руком да им омогући размножавање у заробљеништву, питање је да ли ће неке врсте успиште успети да се одрже — каже Вилем

Нада горила из зоолошког врта у Сан Дијегу заболи зуб — одлази код зубара.

Конвеј, директор њујоршког зоолошког врта у коме је недавно на свет дошла „беба“ коња пржевалског, дивље врсте која је на умору у родној Монголији.

У Њујорку се родио и „јелен оца Давида“ који је из своје постојбине Кине нестао још крајем прошлог века, по истом зоолошком врту шетка се и принова европског бизона чији је послед-

И природи на-
над треба помо-
ћи: Мандаву се
навинла на гипс.

Бони, прва пу-
ма из епрувете
на свету, и ње-
на мама.

Леопарди ипак не воле да им се снима глава: овога су морали
претходно да опију.

Да се не би догодило да се кронодил наљути на ленара, прет-
ходно су му лепљивом траном обавили чељусти.

њи дивљи представник убијен у
Пољској још 1921. године.

СУРОГАТ МАМА

Да би се животиње навеле да се
размножавају у заточеништвау,
„мајку природу“ понекад треба
поштенно насамарити: ждралови и
буријаци из њујоршког зоолошког
врта „пристали“ су да на свет до-
несу младе раније него обично тек
пошто су их убедили да је стигло
пролеће: обасјавали су их изузет-
но јаким рефлекторима. Мала
стопа прираштаја андског кондора
од два младунчета годишње убр-
зана је тако што су чувари крали
женкама јаја чим би их све из-
легле.

У њујоршком зоолошком врту
налазе се и краве које на свет
неће донети телад него „бебе“ га-
уре. Поменуте краве су „сурогат-
маме“, а права мама је једна — и
као што је и ред — женка гаура.
дивљег говеда из јужне Азије ко-
јој су давали хормонске инјекције
како би створиле више јајних ће-
лија. После оплођења ембриони су
пресађени у домаће краве. Кад

већ може беба из епрувете, зашто
не би могао и гаур из епрувете?

Стручњаци из зоолошког врта у
Сан Дијегу тренутно сасвим о-
збиљно разматрају могућност да
вештачким путем увећају своју
популацију сибирских тигрова.
Будући мама и тата при том у-
спште неће морати ни да се срет-
ну. Размишља се, наиме, да се
сперматозоидима једног мужјака
из Хамбурга оплоди тигрица из
Сан Дијега. Оплођене јајне ћелије
усадиће би се затим у друге
женке како би тигрица могла да
да неколико кртова годишње.

Вештачко оплођавање животи-
ња узима све више маха, па је у
ту сврху састављена чак и листа
расположивих мужјака и женки у
130 зоолошких вртова широм све-
та.

Не дешава се све ново с оне
стране Океана. У лето 1979. године
у лондонском зоолошком врту ро-
ђена је пума по имену Бони која
ће ући у историју као прва дивља
мачка на свету која је рођена
вештачким оплођавањем.

Истини за вољу, стари, добри,
опробани методи још увек „пале“.
У сном истом њујоршком зоолош-
ком врту који се поноси својим

сурогат-мамама, на свет је без и
трунке људске помоћи дошло
шест беба горила. Људи су се у
свом случају умешали само уто-
лико што су кандидате за очински
позив окружили кокетним лепот-
ицима: по кавезима са мужјацима
денима су се шеткале по три, че-
тири даме.

КОМЕ НЕДОСТАЈЕ ДОДО?

Некада је дивљина снабдевала
зоолошке вртове. Сада зоолошки
вртови враћају дуг: шимпанзе ро-
ђене у Лондону пребачене су у
прашуме Гамбије и, судећи по из-
звештајима који оданде стижу,
чини се да су се животиње сна-
шле. Неколико кондора који су
свет угледали у њујоршком зоо-
лошком врту сада круже изнад
Анда.

На острву Вајт у енглеском ка-
налу група британских природња-
ка предвиђена биологом Џералдом
Дарелом успешно узгаја ретке си-
саре као што су лемури и мармо-
зети, угрожене смеђоухе фазане и

дебелокљуне папагаје, црвенонге
корњаче и бос са Јамајке.

Да смо заиста загазили у век у
коме више тако рећи ништа на
овом свету није немогуће, доказ је
и програм зоолошког врта у Сан
Дијегу. Тамо се, наиме, у специ-
јалне хладњаке ревносно похра-
њују мушке полне ћелије егзо-
тичних врста и фибробластне ће-
лије издвојене из везивног ткива
стотинак дивљих животиња. По-
топљене у течан азот, на
температури од -196°C ћелије
тигра са Суматре и пигмејских
шампанзи чуваће се до дана када
ће умети да из њих створе орга-
низме идентичне онима из којих
су и узете.

— Људски род се сасвим лепо
снашао без диносаура, не недоста-
је нам нарочито додо. Али, какав
би то свет био по коме би шетали
само пси, мачке, пилићи и врап-
ци? — пита се Керт Бениршке,
директор истраживачког тима зо-
олошког врта из Сан Дијега.

Вероватно много тужнији од о-
ног по коме шеткају пуме из е-
прувете.

М. И.

И ЈЕСТЕ
И НИЈЕ
ПРЕВАРА

АУТОМОБИЛН

У Енрихтовој сенци — одоздо нагоре: Фон Папен, председник САД Вилсон, Хенри Форд, Томас Едисон, Хајрам Максим.

дом из баштенске чесме. Затим је извадио боцу са неком зеленом течношћу и љубазно замолио другог репортера да је истресе у канту с водом упозоривши га да је течност „ђаволски отровна“.

Трећи новинар је на његову молбу усвој те течност из канте у резервоар аутомобила, а Енрихт је замолио четвртог да седне за волан и упали мотор.

Мотор је неколико пута „кашључнуо“ и... почео најнормалније да ради. При том се осетио јак мирис бадема. Енрихт је понудио новинарима да се по милој вољи провезају око Фармингдејла.

Да је у аутомобилу и био скривен неки резервоар, морао је имати приличну запремину јер су се новинари возикали укруг више од једног сата.

ВОЖЊА С МИРИСОМ БАДЕМА

Следећег дана прича о аутомобилу који иле на воду освојила је на првим страницама њујоршких новина а Луис Енрихт обасут

ЛУИС ЕНРИХТ СЕ ОПРЕДЕЛИО ЗА ТАКТИКУ ОДУГОВЛАЧЕЊА, БОГАТИ БАНКАР ЈЕ ПОСУМЊАО И АНГАЖОВАО ДЕТЕКТИВСКУ АГЕНЦИЈУ ПИНКЕРТОН ДА ПРОЦУЊА ПО ПРОШЛОСТИ И САДАШЊОСТИ ВЛАСНИКА ДРАГОЦЕНЕ ФОРМУЛЕ.

је писмима и телефонским позивима. Опседали су га и новинари који нису били довољно мудри да се појаве на демонстрацији, али је Енрихт одбио да их прими.

Познати професор Харвардског универзитета осетио се позваним да објави како „не постоји хемијска комбинација која би обичну воду претворила у гориво“. Енрихт је одбио позив новинара да прокоментарише сву компетентну изјаву.

Једног посетиоца ипак није одбио — краљ аутомобила Хенри Форд главом и брадом закуцао је на врата куће на Лонг Ајленду. Одведен је право у башту, засукао је рукаве и детаљно прегледао аутомобил. С обзиром да је био један од

водећих светских стручњака за аутомобилистику у његов суд нико жив није могао да посумња.

Форд се касније сећао да му је Енрихт казао да је зеленој течности додао неки састојак да би неутралисао јак мирис цијанида. Отуда мирис бадема који се пријатно ширио око аутомобила. Рекао је, такође, да је процес добијања течности која тако успешно замењује бензин веома једноставан и јефтин, али да га неће сткрити све док његов адвокат званично не патентира изум.

Пошто се радило о веома драгоцену формули, Форд се потпуно сложио са Енрихтом. Машина која ради на воду оставила је

Хенри Форд у једном од својих раних модела. Краљ аутомобила веровао је својим очима.

Године 1916. буктао је први светски рат и у свету је владала криза нафте.

Једног априлског јутра репортери највећих њујоршких листова позвани су да присуствују спектакуларној демонстрацији која ће се одржати у дворишту куће Фармингдејл на Лонг Ајленду. Пошто се у Њујорку стално догађају разноврзне „сензације“, у Фармингдејлу се појавила само шапачица представника „седме силе“.

Дочекао их је висок сед човек са јаким страним нагласком. Представио се као Луис Енрихт и скромно изјавио да је пронашао јевтину замену за бензин. Новинари су почели да зевају кајући се што су уопште и долазили.

Енрихт их је повео до малог аутомобила европске производње, показао да је резервоар за бензин празан и замолио их да добро разгледају кола и увере се да у њима није скривен никакав допунски резервоар.

Присутни новинари нису били нарочити стручњаци за аутомобиле а господин Енрихт није деловао као варалица. У колима заиста није било ни додатног резервоара ни дуплог дна.

Енрихт је једном репортеру утрапио канту и замолио га да је напуни во-

A В О Д У

јак утисак на господина Форда. Како и не би кад се рођеним очима уверио да ће, захваљујући новом гориву, ускоро доћи до револуције у производњи аутомобила. Хенри Форд је чврсто одлучио да је сачека спреман.

Краљ аутомобила није променио мишљење ни када је лист „Трибјун“ обелоданио да је Луис Енрихт својевремено био власник непостојеће компаније. Форд је више веровао својим очима, а његове очи виделе су аутомобил који покреће обична вода уз нешто „хемије“. Желео је да склопи уносан посао и дао је Енрихту десет хиљада долара као предујам.

НЕМАЧКИ ШПИЈУН?

Када је вест о склопљеном послу „процурела“ — за шта се постарао сам Енрихт — познати богаташ

Хајрам П. Максим, син творца чувеног митраљеза „максим“, понудио му је милион долара (30 милиона данашњих динара) и изграђу лабораторије за даља испитивања.

Колико за почетак Енрихт је од Максима добио сто хиљада долара (три милиона динара) с тим да остатак прими када му преда формулу, односно чим патентира епохални изум. На ову вест Форд је почео од беса, али није могао ништа да предузме јер му је Енрихт уредно вратио новац.

Тада се Америка умешала у први светски рат и Максим је, веома заузет згртањем новца од прављења оружја, решио да од посла са аутомобилом на воду одустане. Енрихт је, према споразуму, задржао сто хиљада долара, у оно време заиста баснословну суму.

Богати банкар Јоакум је — два је дочекао да „преузме“

Енрихта. И он му је дао сто хиљада долара али у замену за запечаћен коверат у коме се налазила „чаробна“ формула. Јоакум је испричао председнику Сједињених Америчких Држава Вудроу Вилсону да ће јефтино гориво бити његов поклон америчком народу. Председник је био одушељен.

Луис Енрихт се определио за тактику одуговлачења проналажећи све могуће разлоге који га спречавају да изум патентира. Јоакум је најзад посумњао и ангажовао је детективску агенцију Пинкертон да дискретно испита прошлост и садашњост генијалног изумитеља.

Када га је веома ефикасни Пинкертон обавестио да се Енрихт пре избегава рата интимно дружио са Фон Папеном, тада немачким војним атешеом у Мексику, и да је, по свему судећи, немачки шпијун, Јоакум је био као громом погођен.

Отворио је коверат са Формулом и у њему нашао само неколико премијских обвезница. Упркос томе није постојао начин да Луиса Енрихта изведе пред суд јер је Јоакум прекршио уговор отварањем коверта пре него што је било договорено.

Банкар је тада покушао да га оптужи за шпијунажу али, осим дружења са Фон Папеном, и то пре рата није било никаквих доказа. Ствар се вукла све док Јоакум није свиснуо. Енрихт је остао на слободи.

ЗАГОНЕТКУ РЕШИО ЕДИСОН

И у старости машта га је одлично служила и 1920. године је објавио да су га даљи експерименти довели до открића да се бензин најлакше и најјефтиније добија дестилацијом тресета!

Изгледа да је Енрихтово име деловало попут магнета — богаташи су га обасули чековима не желећи да пропусте уносан посао. Претпоставља се да је само том приликом згрнуо ско пола милиона долара.

Окружни тужилац за област Насау није делио одушевљење бизнисмена. Сматрајући да је ред данеко прекине Енрихтову каријеру узео је ствар у своје руке.

Као прво затражио је увид у његов банковни рачун и пронашао чек на две хиљаде долара који је уплатио један од инвеститора. Ништа крутно и

ништа страшно, али чек је био прописно оверен за исплату посредника на кладоници. То већ није било законито јер се радило о компанији са ограниченим јемством чији новац могу да користе само инвеститори.

У седамдесет седмој години Енрихт се нашао пред судом оптужен за тешку крађу. Кривица је доказана и осуђен је на седам година затвора. Пуштен је условно две године касније и убрзо потом је умро. Тајну своје формуле ником није пове-рио.

Одговор на загонетку „воде која вози ауто“ дао је Тсмас Едисон. Славни научник је открио да мешавина ацетона и течног ацетилена са водом може да послужи као погонско гориво. Додавањем цијанида прикрива се веома карактеристичан мирис ацетона.

Значи, Луис Енрихт није лагао кад је тврдио да поседује нарочиту формулу. Али, авај! Ова мешавина скупља је од бензина и изазива брзу корозију мотора!

Тако је решена тајна формуле коју је спретни Енрихт однео са собом у гроб.

ЗАНИМЉИВА ИМЕНА

НАПРАВИТЕ АНАГРАМ!

Ано сте икада решавали „загонетне посетнице“, знате шта је анаграм: премештањем слова у неком имену добија се сасвим друга реч или реченица.

У прошлости, људи су радо користили анаграме да би неку личност приказали у одређеној светлости, да би је прославили или осрамотили, нарочито у политичким борбама.

Франсоа Рабле, велики француски писац 16. века, био је у сталном сукобу с црквом, која га је оптуживала за неморал. Строги верски реформатор Јан (или Жан) Калвин изразио је свој суд о Раблеу тиме што је од латинског облика његовог имена, Rabelaesius, направио анаграм Rabie laesus, „Беснилом обузет“. Рабле је узвратио на својствен начин, кратко и грубо: од Calvin направио је lan cui, дословно „Јан задњица“. (У оно време, U и V сматрани су за два облика једног истог слова).

У Енглеској, у прошлом веку, вечити ривали за положај премијера били су Гледстон и Дизраели. Следбеници овог другог са уживањем су истицали да се од Disraeli добија I lead, sir (Ја водим, господине) а од Gladstone — G. leads not (г. не води). Гледстоновцима је била мршава утеха што су од истог презимена изводили анаграм Doesn't lag (Не заостаје).

Занимљиву анегдоту забележио је један енглески историчар из седамнаестог века. Елинор Дејвис, жена енглеског

јавног тужиоца у Ирсној, уобразиља је да се у њу уселио дух библијског пророка Данила, и то је донаживала тиме што је од свог имена, Eleanor Davies, правила анаграм Reveal, o Daniel — „Откриј, о Данило“. Анаграм је био несавршен (два слова се не подударaju), али њој то није сметало да застрашује људе предсказањима и упозорењима. Најзад је изведена на суд због ширења лажних гласина. И ту се понашала тано бахато да судије нису знале нано да је уразме — све дон се један од њих није сетио да се послужи њеним властитим оружјем. Затраживши таблу и креду, показао је да се од пуног имена с титулом, Dame Eleanor Davies (госпа Елинор Дејвис) добија анаграм (писан ондашњом енглеском ортографијом) Never soe mad a ladie — „Никад луђе жене!“ Испраћена громним смехом, госпа Елинор је побегла из суднице и више се никад није хвалила својом видовитошћу.

Разуме се да се и од наших имена и презимена могу правити анаграми. Неколико примера: Тадија Ковачев — Тај дави човека, Дина О. Вулетић — Не воли да ћути, Маша Парун — Пуна шарма, Пећа Станојевић — Постаће највећи. Покушајте да откријете неки шaljиви анаграм и у свом имену или у именима својих познаника. Само пазите: то није забава за нестрпљиве!

СПОРТ ИЗВАН БОРИЛИШТА

Шта мислите шта би нови савезни капитен Богдан Тањевић дао за кошаркаша који би уједно био висок као Милован Тасић, имао одраз као Љубодраг Симоновић, Дражен Далипагић или Дује Крстуловић, ра спон руку попут Миховила Накића, брзину покрета Драгана Кићановића а психичку стабилност Зорана Славнића? И не само он. О таквог кошаркаша ломили би копља и најбољи амерички професионални клубови. Ипак, ништа од тога јер је таквог кошаркаша једноставно немогуће наћи.

Или шта би за наше пољуљане фудбалске наде у јеку такмичења за одлазак на светско првенство у Шпанији значио фудбалер који би, поред осталог, поседовао стартну брзину једног Шепаревића, јуниора сплитског „Хајдука“, физичку спремност Душана Савића или брзину Владимира Петровића у тренутку када се креће у противнапад (да не буде забуне треба одмах рећи да је Пижон иначе врло спор, међутим, овде је у питању брзина процене ситуације, брзина мишљења).

Наравно, оваквог идеалног кошаркаша или фудбалера може да створи само машта. Машта овде, међутим, није била сама — за сарадника је имала податке Југословенског завода за физичку културу.

НАУКА У СЛУЖБИ СПОРТА

Смештен у прелепом амбијенту Спортског центра у Кошутњаку, Југословенски завод за физичку културу — чине га Институт за медицину спорта и Институт за физичку културу — најбоља је и највећа институција ове врсте у нашој земљи. Његова делатност је, поред осталих, усмерена на врхунски спорт, односно на испитивање психо-физичког стања врхунских спортиста, олимпијских кандидата и свих осталих такмичара пред којима су велика међународна надметања. О томе најречитије говори податак да око 80-90 одсто врхунских спортиста Југославије проверу свог здравственог

Бицикл-ергометар и лекар тестирају спортисту

стања, телесних карактеристика, функционалних способности кардио-васкуларног система, психолошке и физичке припремљености поверавају управо људима и апаратима ове угледне установе.

Данас је наука уско повезана са врхунским спортом. У већину врхунских резултата своје прсте су умешала научна достигнућа. Најбољи пример је свакако случај совјетског спринтера Валерија Борзова. Њега је „под своје“ узео научник Петровски и користећи научна достигнућа у спорту талентованог јуниора довео до двоструке победе (на 100 и 200 метара) на

Олимпијским играма у Минхену 1972. године.

Код нас, на жалост, таквих случајева нема. Напротив. Неки наши тренери и врхунски спортисти превише се уздају у своја искуства, често игноришући савете стручњака из Југословенског завода за физичку културу. Најсвежији пример је случај изузетног скакача у даљ Ненада Стекића. Спремајући се да, коначно, на Московској олимпијади докаже колико уистину вреди, некадашњи европски шампион и човек који је у историји атлетике највише пута „летео“ преко осам метара са својим тренером је, мимо савета стручњака, префорсирао тренажни процес и догодило се оно што се морало догодити — наш шампион се повредио и повређен подбаacio на Олимпијади.

На срећу нашег спорта такви случајеви су ипак реткост. Већина спортиста и тренера користи упуте и достигнућа стручњака Југословенског завода за физичку културу. А с каквом тачношћу се утврђују физичке и функционалне способности једног спортисте нека послужи податак да су наши златни олимпијци, рвач Момир Петковић и боксер Слободан Качар, управо овде потврдили своју изузетну физичку припремљеност. Наиме, и један и други су пред одлазак на олимпијске игре (Петковић пред Монтреал 1976. а Ка-

ГЛАДИЈА

МНОГИ ВРХУНСКИ СПОРТИСТИ СВОЈУ ДОБРУ ФОРМУ ПОТВРДИЛИ СУ НАЈПРЕ У ЈУГОСЛОВЕНСКОМ ЗАВОДУ ЗА ФИЗИЧКУ КУЛТУРУ. И ПРЕ ОЛИМПИЈАДЕ У МОСКВИ СТРУЧЊАЦИ ОВЕ УГЛЕДНЕ УСТАНОВЕ ЗНАЛИ СУ ДА ЋЕ СЛОБОДАН КАЧАР ДАЛЕНО ДОГУРАТИ.

чар пред Москву 1980) поломили апаратуру за проверу опште физичке припремљености коју популарно зову „гладијатор“. Можда би будућег олимпијског победника требало тражити управо у спортисти који „демонтира“ гладијатора?

ФЕНОМЕНИ И ОСТАЛИ

— Па, човече, овај Симоновић мора у болеснички кревет а не да јурца за лоптом — био је пре неких десетак година категоричан један лекар опште медицине када је на његов сто легао наш познати кошаркаш Љубодраг Симоновић.

Наиме, његов електрокардиограм је у стању мировања показивао несклад између рада срчане преткоморе и коморе и реакција лекара нија била без основа. Међутим, када је, уз помоћ лекара спортске медицине, организам Симоновића подвргнут оптерећењу утврђено је да срце функционише нормално. Правог објашњења овог необичног случаја нема, једино остаје да је Симоновић медицински феномен.

Неоспорно је да бављење врхунским спортом данас представља тежак физички рад. Док „нормалан“ човек троши дневно 2500 калорија, рудар или косач 5000-6000, врхунски спортиста изгуби и до 7000-8000 калорија на дан. Нормално је зато да се као резултат свакодневних физичких напрезања код спортиста јављају и неке трајније промене, а најочигледније је тзв. спортско увећање срца.

Рекорд над рекордима држи бивши ватерполиста „Партизана“ и државне селекције Мирко Сандић: запремина његовог срца, заправо минутни волумен (запремина крви коју свака комора срца у току једног минута премести из венских судова у артеријске) износи 1700 цм³. Да би се знало шта то значи, треба рећи да просечан мушкарац 20-тих година и-

Највеће срце на свету — Мирко Сандић

ТОР, УВЕРТИРА ЗА МЕДАЉУ

ма срце од 800 кубика, а жена од 600 до 700 cm^3 . Међутим, за добар рад срца важнији је однос запремине срца и телесне тежине а најбољи индекс који је забележен у Југословенском заводу за физичку културу има бивши атлетичар и садашњи савезни капитен наше атлетске репрезентације Дане Корица: запремина срца 1165 cm^3 , а тежина 61,5 кг, са индексом од 18,95, док је код Сандића тај однос износио „само“ 14,5 што не чуди с обзиром да је овај дво-метраш био тежак 110 кг.

Међутим, оно што је некад било највеће, интензивирањем тренинга више и није тако велико. Најбољи пример је кошаркаш Винко Јеловац чија запремина срца (1525 cm^3) не заостаје много за највећим срцем на свету Мирка Сандића.

Сличан је случај и са неким другим показатељима који се утврђују у Југословенском заводу

Брзина често зависи од брзине мишљења — Владимир Петровић

покрета и реаговања, упућује да је шампион у брзини покрета бачач кугле Владимир Милић, што је и разумљиво с обзиром да је за његову дисциплину од изузетног значаја брз покрет руке — његова рука је стандардну деоницу од 40 cm прешла за две стотинке секунда.

Склони смо често да нечију брзину припишемо изузетном рефлексу спортисте. Међутим, по мерењима у Институту за физичку културу, међу спортистима нема велике разлике у брзини реакција. Одлучујућа је комбинација покрета и реакције, а посебно место припада процени, предвиђању, што је од изузетне важности за боксере и голмане...

На основу ових и бројних других показатеља који се проверавају у Југословенском заводу за физичку културу спортистима се одређује нека врста „терапије“, на научним основама трасира пут ка бољим резултатима.

П. Милатовић

Слободан Начар — прено „гладијатора“ до олимпијског злата

за физичку културу. Тако је, на пример, пре десетак година вертикални скок увис, популарнији као одраз, од 74 cm био безмало рекордан, док данас рекорд са читавих 20 cm више држи, веровали или не, дизач тегова из Сомбора Душан Мирковић, а људи који су га тестирали тврде да је могао да прескочи и цео метар али је био веома уморан. „Небески скакач“ Дражен Далипагић за њим заостаје пуних 12 cm заједно са Крстуловићем из „Југопластике“. Међу

кошаркашима највећи забележен скок имао је Љубодраг Симоновић — 84 cm .

НЕ УЗДАЈ СЕ У РЕФЛЕКС!

За Симоновића је везан још један рекорд забележен у Институту за физичку културу — он је најгипкији спортиста и његова еластичност заправо се граничила са епитетом човек од гуме.

Резултати које је дао рефлексметар, апарат који мери брзину

Провера опште физичке припремљености

БРОЈ МОЈЕ СОБЕ? ПОГЛЕДАЋУ НА САТ!

Професор психологије на Калифорнијском универзитету у Сан Дијегу Доналд Норман износи студентима случај једног свог пацијента који му се пожалио:

— Кад је требало да чеком платим рачун у хотелском ресторану, потписао сам се, али никако нисам могао да се сетим броја своје собе, па сам погледао на сат.

Професор ово није испричао само као анегдоту да би у предавање унео мало живости. Прича о смушеном хотелском госту пос-

вори и Сигмунд Фројд. Иако је признавао улогу физиолошких фактора као што су умор или општа слабост организма, Фројд је ипак веровао да се иза већине људских омашки крију намере и уверења којих човек у тренутку када греша не мора да буде свестан.

Познат је, тако, његов пример председника доњег дома аустријског парламента који је, на опште одушевљење присутних, овим речима отворио седницу:

— Високи доме! Константујем да је присутно педе-

ЗАШТО ГРЕШИМО? НА ТО ПИТАЊЕ ЈЕ ПОКУШАО ДА ОДГОВОРИ ДОНАЛД НОРМАН, А МНОГО ПРЕ ЊЕГА СИГМУНД ФРОЈД.

било да се ради о грешци у говору, питању, писању или покрету резултат је поделе пажње, супротног дејства две различите намере, мисли или убеђења.

Када је реч о омашкама у говору, Фројд је уочио да се најчешће замењују речи супротног значења (у случају председника, скупштине: отворити — закључити). Објашњење је једноставно: у нашој језичкој свести речи супротног значења блиско су асоциране, па се услед тога често и догађа да уместо једне погрешно призовемо другу.

Поред асоцијативног процеса, грешке у говору олакшава и звучна сличност две речи. Да смо пример здравнице навели у оригиналу, на немачком, видело би се да је неспретњаковић у две приближно исте речи aufstossen — подигнути и anstossen — куцнути се само један самогласник и сугласник (уф) заменио сугласником (н). Звучна сличност при том, чврсто је веровао Фројд, никако није основни узрок омашке: она само олакшава

да скривени психички садржај — потчињени, по свему судећи, није имао богзна како високо мишљење о шефу — изађе на видело.

Сретну се, наводи Фројд у „Психопатологији свакодневног живота“, две даме. Једна од њих на глави има нов шешир. Познаница (она без новог шешира) зна да је ред да украс на глави пријатељице похвали, па каже:

— Тај дивни шешир ви сте себи зацело сами скрпили?

Не грешимо само у говору. Како би расветлио природу људских омашки Фројд је самог себе надугачко и нашироко изанализирао па је, између осталих, навео и овај пример: често му се дешавало да када дође пред кућу неког болесника, уместо да закуца или зазвони, извуче из џепа кључеве свог стана. Пошто је саставио списак болесника код којих му се то дешавало, дошао је до закључка да је на тај начин симболично одавао почаст тој кући. Грешао је, начме, само пред

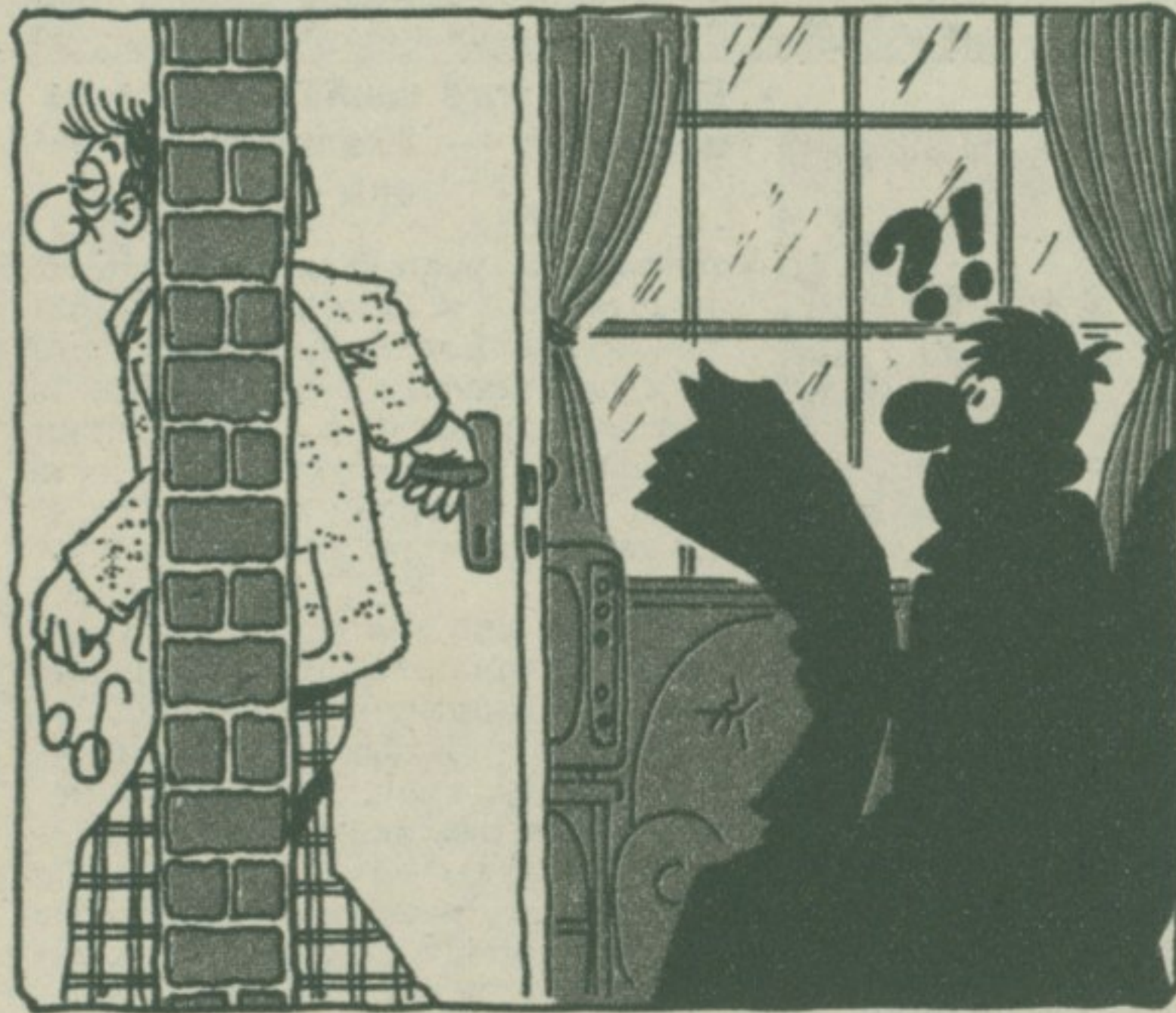
вратима пацијената које је изузетно волео. Његова омашка значила је отприлике: „Овде сам као код своје куће“.

И МОЗАК ЈЕ КОМПЈУТЕР

У неких 200 примера које је за две године рада прикупио, Доналд Норман покушао је и сам да одговори на питање зашто грешимо. Његови закључци разликују се унеколико од Фројдових.

Оцу психоанализе на памет није пало да је људски мозак нека врста природног компјутера који ми хранимо подацима, бројевима, утисцима итд. Норман га, међутим, схвата управо тако.

Да ли пилот који је омашком слетео са точковима увученим у труп, пита се амерички психолог, има скривену жељу да се убије? Могуће је, каже, али за разлику од Фројда допушта и нека једноставнија објашњења.

лужила му је као школски пример омашке.

Сви ми свакодневно грешимо. Колико сте пута, рецимо, изишли из собе и угасили светлост оставивши запањене укућане у мрак са отвореним новинама у рукама? Зар вам се никада није догодило да уместо речи коју сте намеравали да кажете изговорите неку другу, често супротну по значењу?

Нису све омашке тако безазлене. Један контролор лета упутио је пилота да слети на леву, уместо на десну писту. Такве, „лево-десно“ грешке најчешће се јављају у говору. У овом случају „лапсус“ је могао да има трагичне последице.

НЕСРЕЋНО Н

Зашто грешимо? На то питање покушао је још на почетку овог века да одго-

сет шесторо господе и изјављујем да је седница закључена.

Шта на то каже Фројд? Председник је преко главе превалио море сличних јалових скупова, па ни од овог није очекивао ништа. У одсудном тренутку изразио је оно што је потајно и желео, да бесмислено заседање оконча.

Председников лапсус могао је још и да прође као шала и да му не приреди непријатности. Шта, међутим, рећи на случај оног јадника који је поздравни говор на једном пословном ручку завршио речима:

— Позивам вас да у здравље нашег шефа подригнете!

Може се претпоставити да би горе поменути и те како волео да му се несрећна реч није омакла. Шта га је онда навело да је изговори?

По Фројду, свака омашка,

Како дакле Норман објашњава омашке? Ми, рецимо, одлучимо да нешто урадимо. Пошто ту намеру мозак региструје, активирају се механизми који изазивају сложене моторне радње. Али, пука воља да нешто урадимо не гарантује да ћемо намеру и спровести у дело.

Пошто смо активирали одговарајуће механизме, они даље делују мање-више сами од себе, а да ми при том о свему и не размишљамо. Када, на пример, возач седне у кола с намером да се с посла одвезе до куће, та толико понављана радња одвија се углавном аутоматски. Уколико је, пре него што је сео у кола, возач помислио како би било добро да сврати до пијаце и купи рибу, потребно је да на критичној раскрсници помисли „овде се скреће за пијацу“. Пропусти ли да то учини, наћи ће се код куће — без рибе.

Значи ли то обавезно да је у возачевој подсвести риба везана за неку непријатну успомену, да изазива нежељене асоцијације, да га је од самог почетка у ствари мрзело да намеру и изврши као што би стари писац Фројд закључио?

Не, одговара Норман. Причица о заборавном возачу савршено илустрира једну велику и честу групу омашки које делују на једноставном принципу: кад год се исувише приближимо некој чврсто формираној навици (у овом случају, возња од канцеларије до куће) постоји опасност да ће стара навика „заробити“ наше понашање.

Истој категорији припада и омашка коју је Фројдов савременик, амерички психолог Вилхелм Џејмс уочио код неколицине својих пацијената: уђе човек у спаваћу собу да се пресвуче

за вечерњи излазак, скине се и легне у кревет. Дотичном се уопште и није ишло на вечеру, рекао би Фројд. Џејмс и Норман нуде друкчије објашњење: исход оних првих неколико радњи (скидање у спаваћој соби) и то у вечерњим сатима обично је одлазак на спавање. Где је мозак погрешно? Под утицајем уходаних покрета активирао је механизме који су потиснули информацију „спремам се за излазак“.

ТОРТА У ФРИЖИДЕР, САЛАТА У РЕРНУ

Другу велику и честу групу омашки чине тзв. омашке при избору: спремајући се да те вечери дочека госте једна особа брижно је умесила тарту и припремила салату. Тарту је затим ставила у фрижидер, а салату у рерну.

Студент Доналд Норман вратио се кући с посла, свукао упрљану мајицу и баacio је у шољу WC-а. Корпа за прљав веш налазила се у суседној просторији, па се према томе уопште није радило о непрецизном циљању.

Да ли је младић потајно желео да се реши чајнице? Не, каже Доналд Норман. Једноставно, негде у процесу обраде понуђених података у мозгу-компјутеру дошло је до „курцшлуса“.

Ви видите шта вам се више допада. Да вашим поступцима управљају неке „подземне“ жеље, мисли и осећања (Фројд) или да признате (као Норман) — мој мозак је само машина. И то несавршена.

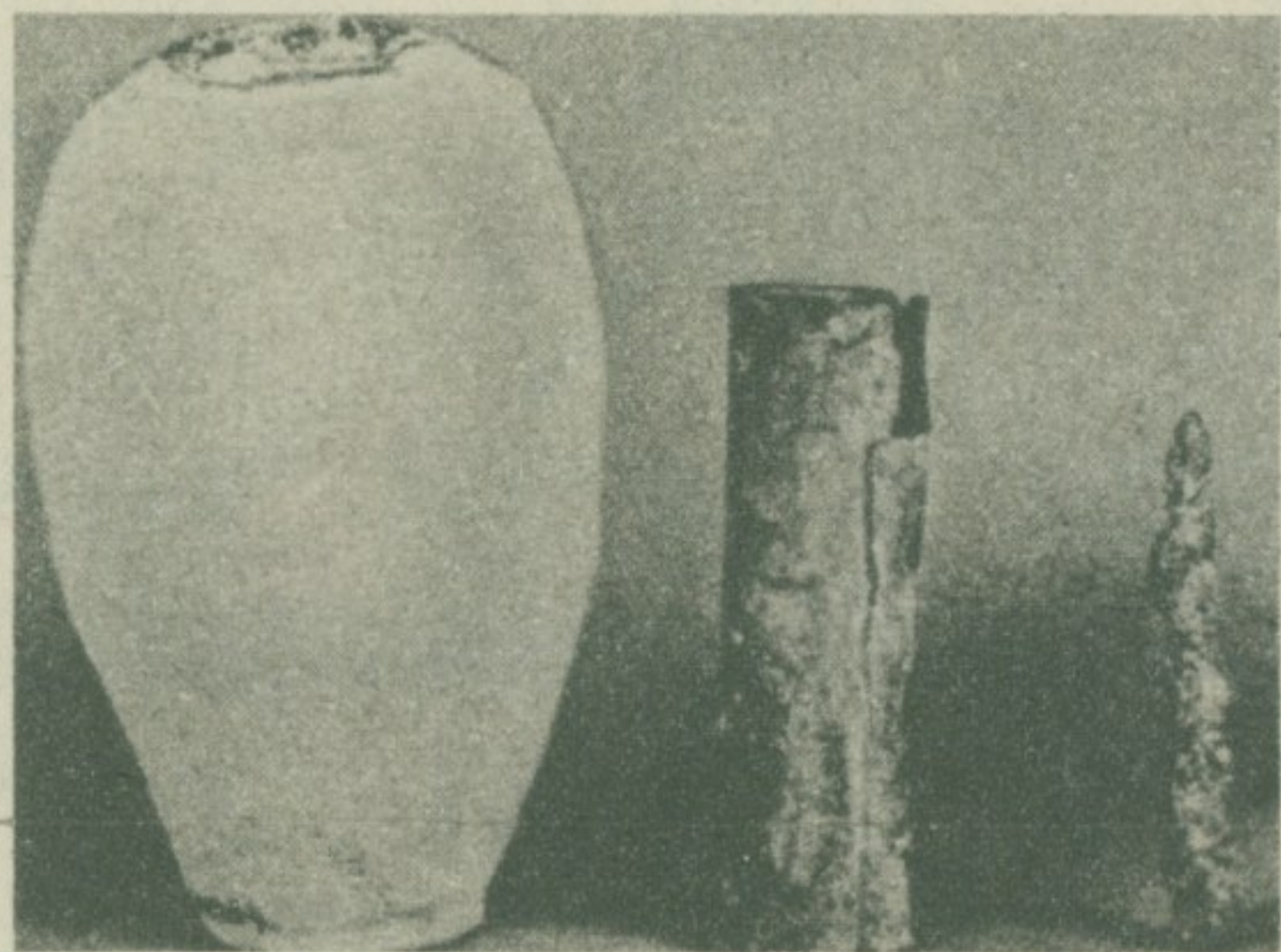
М. И.

АЛАДИН ИЗ ЛАЈДЕНСКЕ БОЦЕ

Сматра се да су се први извори електричне струје који су могли практично да се користе појавили почетком прошлог века, када је откривен волтин стуб — батерија коју сачињавају кружићи од два различита метала у облику стуба, међусобно изоловани прстеним умесима натопљеним киселинским електролитом.

Мање је познат други прибор који, можда, представља прототип не само волтиног стуба него и свих савремених галванских елемената. Немачки археолози су још 1936. године приликом ископавања недалеко од Багдада пронашли глинени суд непознате намене, у коме се налазио шупљи бакарни цилиндар са гвозденом шипком учвршћеном у центру помоћу асфалта. Ускоро се појавила претпоставка да је то галвански елемент који су користили становници области Тигра и Еуфрата, пре две хиљаде година. У суд се, по свему судећи, сипао неки тада доступан електролит — сирће, кисели воћни сок, вино или, једноставно, морска вода. Када је сличан експеримент изведен са моделом таквог прибора, испоставило се да се може добити струја од 0,25 до 0,5 волти и 0,5—5 милиапера — зависно од састава електролита. Али чему је такав елемент тада могао да служи?

Познато је да су се у радовима античких историчара више пута помињали чудесни мајстори — Клеопатрини поданици, који су, према легенди, умели да праве злато. Претпоставља се да су они у ствари методом галванопластике наносили позлату на металне статуе, украсе, кулне предмете. Уз помоћ пронађеног елемента мања сребрна статуа може да се позлати за непуна два сата. Археолози намеравају да

Ови предмети (глинени суд, бакарни цилиндар и гвоздена шипна) пронађени поред Багдада чинили су, претпоставка је, галвански елемент

провере специфичну тежину јувелирских производа из те епохе — и можда ће се открити да су неки од њих само позлаћени.

Амерички хемијски часопис »Chemistry« објавио је нову хипотезу о намени загонетног суда: то није галвански елемент него лајденска боца. Заговорници ове теорије, навдећи да су на дну суда пронађени остаци маслиновог уља, сматрају да је он служио као кондензатор у коме су цилиндар и шипка били облоге, а уље сипано у суд — диелектрик. Кондензатор се пунио више пута понављаним преношењем набоја на шипку са неког диелектрика истрљаног вуном или крзном. Затим се из боце могло добити снажно пражњење. Можда баш ту, пише угледни часопис, треба тражити извор легенде о Аладиновој чаробној лампи? Свакако се сећате да је, да би се позвао дух, требало учинити нешто чудно — добро истрљати лампу. У бајкама многих народа сусрећемо бројне чаробне предмете, али

нигде није потребан сличан поступак. Све постаје јасно ако се прихвати да је цин у ствари електрично пражњење и да је у бајци с извесном песничком слободом описан начин пуњења лајденске боце. На питање чему су могли да служе такви кондензатори, може се одговорити: за паљење свете ватре у храму, за ефектну демонстрацију верницима несхватљиве и невидљиве силе затворене у чаробном суду. Није искључена и примена електричног пражњења у практичније сврхе. Још су стари Римљани лечили ишијас и друге болести стављањем пацијената на електричну ражу (рибу).

Међутим, колико је познато, нису изведени никакви експерименти који би потврдили могућност коришћења таквог кондензатора, тако да се за вероватнију тренутно сматра прва хипотеза.

Чудно откриће археолога, о коме расправе не престају већ преко четири деценије, чува се у музеју западнонемачког града Хилдесхајма.

ПЛИВАЊЕ БЕЗ ВОДЕ

У забавном парку „Марин Ворлд“ недалеко од Редвуда у Калифорнији малишани скачу на главу, ноге и како стигну, пливају и роње у базену у коме нема ни капи воде! Нити су деца мађионичари, нити је базен чаробан: ствар је у томе што је уместо воде напуњен лоптицама од изузетно меке пластичне масе.

Необичну забаву којом су клинци одушевљени смислио је човек који од свега има и највише користи — власник парка. Откако је „суви“ базен прорадио, пред благајном „Марин Ворлда“ свакодневно сугужве. Хоће деца да пливају у лоптицама.

DIK
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

ПАС КОЈИ ЈЕ УШАО У ИСТОРИЈУ

НОС СКОТЛАНД ЈАРДА

ЈОГИ ЈЕ БИО НАЈИНТЕЛИГЕНТНИЈИ ЛАБРАДОР У СВЕ-
ТУ. ИМАО ЈЕ УРОЂЕН ТАЛЕНАТ ЗА ТРАГАЊЕ И ЊУХ КОЈИ
ГА НИКАДА НИЈЕ ИЗНЕВЕРИО. ЗА ПЕТ ГОДИНА СЛУЖБЕ
УЧЕСТВОВАО ЈЕ У ДВЕ ХИЉАДЕ ОПЕРАЦИЈА ОТКРИВАЊА
ДРОГЕ И ПОСЛАО У ЗАТВОР 1.200 ПРЕСТУПНИКА.

На травнатом тепиху хиподрома Темз Дигтон у Лондону, једног јулског преподнева, одржана је традиционална годишња свечаност доделе златног трофеја Скотланд јарда најзаслужнијем полицијском псу. Стојећи у ставу мирно заједно са новоизабраним „јунаком године“, седмогодишњим лабрадором Јогијем, поручник Даглас Шерн, водич из екипе Одељења за сузбијање дроге, са задовољством је саслушао опширно образложење Комисије за доделу одликовања. У њему је, између осталог, записано да је Јоги својим подвизима ушао у историју и да је његовом заслугом полиција у Енглеској, за само неколико последњих година, успела да открије кријумчарењу дрогу у вредности од више хиљада фунти.

Пре него што је примио пехар Шерн је, у име свог љубимца и верног сарадника, захвалио Комисији а затим напустио хиподром, чувајући и даље тајну коју су само он и његова породица знали: пса је погодила опака болест од које је већ готово био ослепео.

МИРИС МАРИХУАНЕ

Јоги је припадао првој генерацији школе за обуку паса при Одељењу за сузбијање дроге.

Пре него што је школа почела да ради проверавање су различите расе паса и утврђено је да су лабрадори за ову врсту посла најпогоднији.

Успех паса одређених за полицијску службу зависи од њихове способности да

разумеју упутства и гален-та за трагање. Од гридесетак паса понуђених за дресирање изабере се само један. Кандидати морају бити храбри, али не и агресивни — сумњичави, али не и нервозни — мирни, не лењи. Морају да покажу вољу за учење, да природно буду радознали и пуни живота. Такође морају да буду привржени полицијцима са којима сарађују.

Месец дана по доласку у школу Јогија су предали у руке дресеру, поручнику Дагласу Шерну, који му је, већ на првом часу, под нос потурио предмет са jakim мирисом марихуане. Временом је пас овај предмет све успешније проналазио, чак и кад је склањан на најскровитија места. После три месеца Јоги је био у стању да нањуши и најслабији траг дроге, било да је под земљом или у некој кутији, или испод воде. Познато је, наиме, да пси имају добро памћење, али не успевају да дуже време усредсреде пажњу на једну ствар. Због тога полицијски дресери максимално скраћују време учења, а лекције понављају у бесконачност. А то је већ одареном Јогију помогло да вештину проналажења дроге усаврши до максимума.

ИСКУСТВО СЕ ПЛАЋА

Чим је обука завршена, Јогију и Дагласу пружена је прилика да покажу шта знају. Полицији, наиме, никако није полазило за руком да у једном локалу у Сохоу (лондонски квартал на лошем гласу) открије дрогу иако се поуздано

знало да служи као скровиште, па је одлучено да се покуша са псом.

Тако су се Јоги и Шерн нашли у полумрачним просторијама локала у коме се осећао јак мирис гамјана. Али, први задатак четвороножног полицијца није баш био лак. Настојећи да се одупре збуњујућем мирису, Јоги је почео махнито да скаче, гребе по намештају и обара столице. Затим се нагло зауставио као да је нешто открио, и своју влажну њушку увукао у један утикач. Стрелца га је струја, па је побегао главом без обзира. Шерн га је умирио и, после извесног времена, враatio у локал. Сада искуснији и мудрији Јоги брзо је открио место где је дрога била сакривена.

Кад је кренуо на свој други задатак, Јоги је толико био раздраган да је свом силином ударио о врата једног креденца која су се тада отворила и на њега се сручила томила посућа. Неупућенима се могло учинити да је Јоги рођени неспретњаковић. Шерн, међутим, није дозволио да га то збуну; добро је познавао могућности свог пса, па је одлучио да од њега направи најбољег трагача у Одељењу.

Труд се исплатио — Јоги је бивао све сигурнији и све се више истицао. Његови успеси убрзо су надмашили резултате свих осталих паса.

Једном приликом на аеродрому Јоги је за само неколико минута обавио задатак и Шерн га је одмах повео на заслужену шетњу. Док су пролазили поред авиона из којег су

излазили тек приспели путници са Средњег истока, Јоги се наједном узврпољио. За Шерна је то био знак да треба да му скине огрлицу. Ослобођени пас појурио је према једној жени која је почела да вришти. Шерн се нашао у недоумици: да поверује псу и приведе жену, или се то Јоги узнемирио од аеродромске буке, па се жени треба хитно извинити. Одлучио се за сно прво и није се преварио. У грудњаку жене пронађен је хашиш у количини која би растурачима дроге у Лондону обезбедила добар „посао“ и још бољу зараду.

ПАД

Поред способности да открије и најмању количину марихуане и других врста дроге биљног порекла Јоги се истицао и брзином деловања. Забележен је случај да је Јоги за само десетак минута обавио посао који захтева десеточасовни рад најмање петнаест особа из царинске службе.

Тандем Јоги — Шерн остварио је читаву серију успеха који ће још дуго остати непревазиђени. За пет година „службовања“ Јоги је учествовао у преко две хиљаде операција откривања дроге и послао у затвор преко 1200 преступника.

Једне магловите вечери, док су полицијци претраживали лондонску луку, догодило се нешто што је многе нагнало да поверују да је у Јогију онај стари неспретњаковић поново оживео: наишавши на траг

хероина, он је махнито појурио на један моло и трчећи тако, на запрепашћење свих, завршио у води. Извукли су га из воде и осушили. Касније је, ипак, пронашао дрогу. Међутим, Дагласу је те вечери пролетело кроз главу упозорење кинолога да су неки лабрадори склони урођеној атрофији мрежњаче и да болест почиње ноћним слепилом, а завршава се потпуним губитком вида.

Убрзо се испоставило да је то случај и са Јогијем: почео је главом да удара о зидове, пада низ степенице. Једног јутра, док је Даглас палио мотор аутомобила — знак да крећу на извршење задатка — Јоги никако није успео да на возилу пронађе врата.

Болна истина о псу, коју је Даглас у току свечаности доделе одликовања покушао да сакрије, није више могла да се прећуткује. Јоги је предложен за пензију и Даглас га је повео ветеринару на последњи преглед. Кад се, после извесног времена, лекар појавио на вратима ординације, Шерн га је упитао да ли има наде.

— Жао ми је — гласио је одговор. — Јогија смо успавали. Био је слеп, болестан и веома уморан.

Шерн га је једно време с неверицом гледао а затим се, у очајању, ухватио за главу. Јогија више није било.

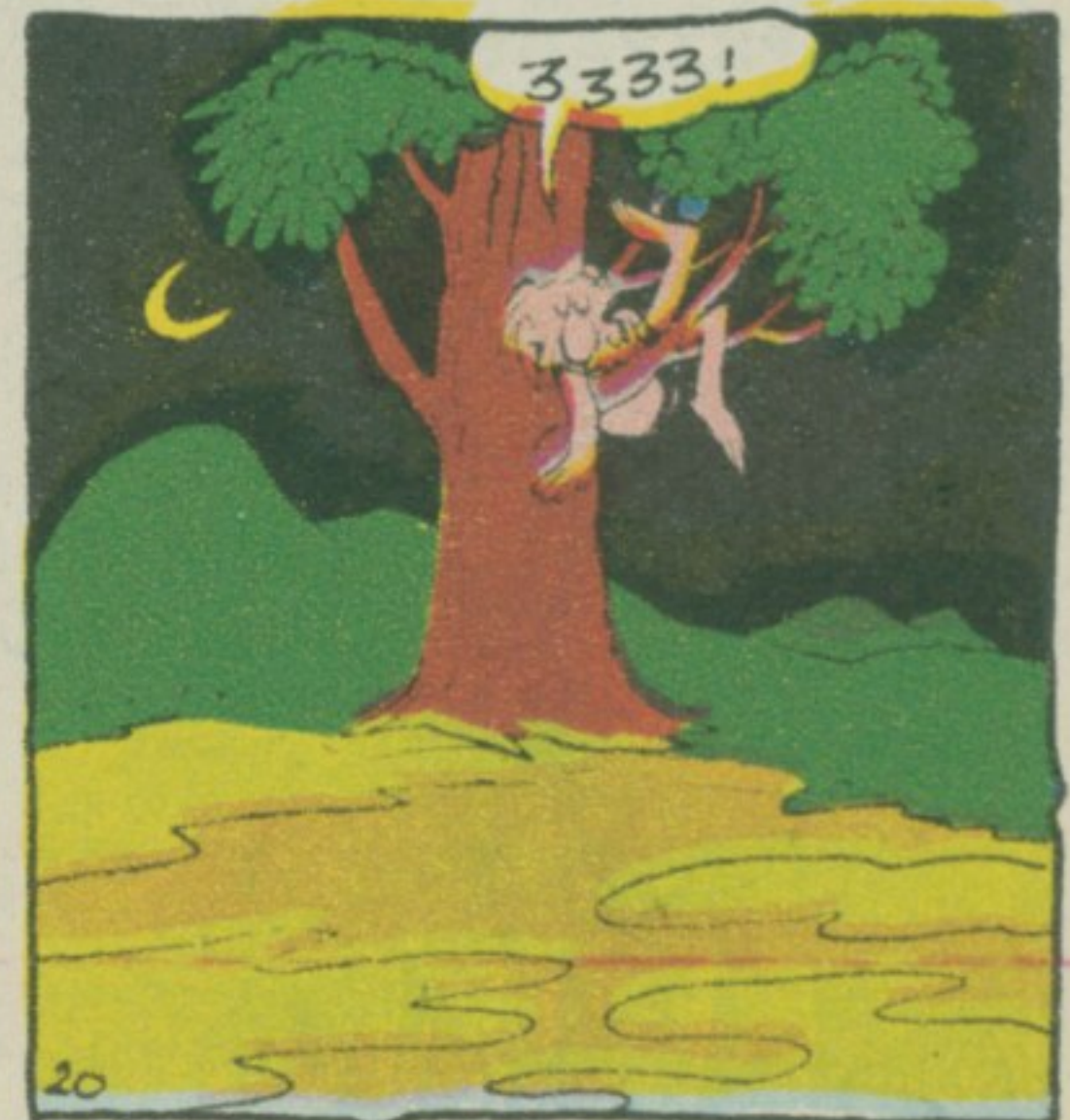
Шерн и даље своју љубав и пажњу посвећује полицијским псима. Ипак, на камину држи само фотографију Јогија снимљену на дан кад је проглашен за пса године. Испод ње кратко пише: „Јоги — недостижан.“

Д. В.

БИМ И БУМ

ПЕРИНАРИ

ПУТ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

ПРЕМА
Жули Верну

ИЗ КЊИГЕ ЈЕ ПРОВИ-
РИО ПЕРГАМЕНТ...

НИСАМ НИ СЛУТИО ДА
ЋЕ ОВО НАГНАТИ ПРОФЕ-
СОРА ДА ПРЕДУЗМЕ
НАЈЧУДНИЈУ ЕКСПЕДИЦИЈУ
XX ВЕКА...

ШТА ЛИ ЗНА-
ЧЕ ОВА СЛОВА?

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

СУПА ЈЕ
НА СТОЛУ!

ДО БАВОЛА И
СУПА!

ЈЕО САМ ЗА ДВОЈЕ ...

ОВО ЈЕ
ПРВИ ПУТ
ДА ВАШ
СТРИЦ НЕ
РУЧА!

ПОДИЈИ ЋЕ ГАЛАМУ
КАД ВИДИ ДА САМ ПО-
ЈЕО И ЊЕГОВ
ДЕО...

АКСЕЛЕЕЕ!

ОХ!
ОПЕТ
МЕ
ЗОВЕ...

ИЗДИКТИРАО МИ ЈЕ
СЛОВА НАШЕ АЗБУКЕ КО-
ЈА ОДГОВАРАЈУ РУНСКИМ...

ЗНАШ ЛИ, АКСЕЛЕ
ДА ПИСМО И КЊИГУ
НИЈЕ НАПИСАЛА ИСТА
РУКА, ИЗМЕЂУ њИХ
ЈЕ ВРЕМЕНСКИ РАЗ-
МАК ОД ТРИ ВЕКА...

ПРОФЕСОР ЈЕ ЛУПОМ
ПРОУЧАВАО КЊИГУ...

ХЕЈ! НА ПОЛЕЋИНИ ДРУ-
ГОГ ЛИСТА НЕКО ЈЕ ИСПИ-
САО СВОЈЕ ИМЕ... АРНЕ
САКНУСЕМ! СЛАВНИ ИС-
ЛАНДСКИ АЛХЕ-
МИЧАР ИЗ
XVI ВЕКА...

ДОК ЈЕ СТРИЦ ПОКУША-
ВАО ДА ОТКРИЈЕ ТАЈНУ
ПИСМА, ЈА САМ ПОСМАТ-
РАО ПОРТРЕТ ГОСПОЈИЦЕ
ГРОЗБЕН. БИЛИ СМО
ВЕРЕНИ А ДА ТО МОЈ СТРИЦ
НИЈЕ НИ ЗНАО...

СНАЖАН УДАРАЦ ШАКОМ О СТО ВРА-
ТИО МЕ ЈЕ У СТВАРНОСТ...

АКСЕЛЕ, НАПИШИ БИЛО КОЈУ РЕЧЕНИ-
ЦУ, АЛИ ПОРЕЂАЈ СЛО-
ВА ВЕРТИКАЛНО У ТРИ
КОЛО-
НЕ.

ОДМАХ САМ НАПИ-
САО...

УБЕИ!
ТЕГРО
ВОЛИМ

ОНДА САМ ПОРЕЂАО ТА СЛОВА ВО-
ДОРАВНО...

ВТО ОЕБ ЛГЕ ИРН МО!
ДА БИХ ПРОЧИТАО ОВУ
РЕЧЕНИЦУ МОРАМ
УЗЕТИ ИЗ СВАКЕ
РЕЧИ ПРВО СЛО-
ВО, ЗАТИМ ДРУГО
И ТРЕЋЕ.

ВОЛИМ ТЕ ГРОЗ-
БЕН! А ТАКО ЗНА-
ЧИ! ВОЛИШ
ГРОЗБЕН!

ДА...НЕ...ЈА
...УО!

НА СРЕЂУ
СТРИЦА ТО
УОПШТЕ
НИЈЕ
ЗАНИМА-
ЛО
И ОДМАХ
МИ ЈЕ
ИЗДИКТИ-
РАО
СЛЕДЕРИ
НИЗ
СЛОВА...

MMESSUNKA-
SENRA. ICEFDO
K. SEGNIIT AMUR-
TN ECERTSERRE-
TTE, ROTAIVSAU-
DA, EDNECED-
SADNE LACAR-
TNIILUJSIRAT-
RACSARBMUTA-
BILEDMEK ME-
RETARCSILUCO
Y
SLEFFENSNI.

ТО НЕМА НИКАКВОГ СМИС-
ЛА! - УЗВИКНУО ЈЕ СТРИЦ
И БЕСНО ИЗЛЕТЕО ИЗ
СОБЕ.

ТРАС!

МАРТА СЕ УПЛАШИЛА...

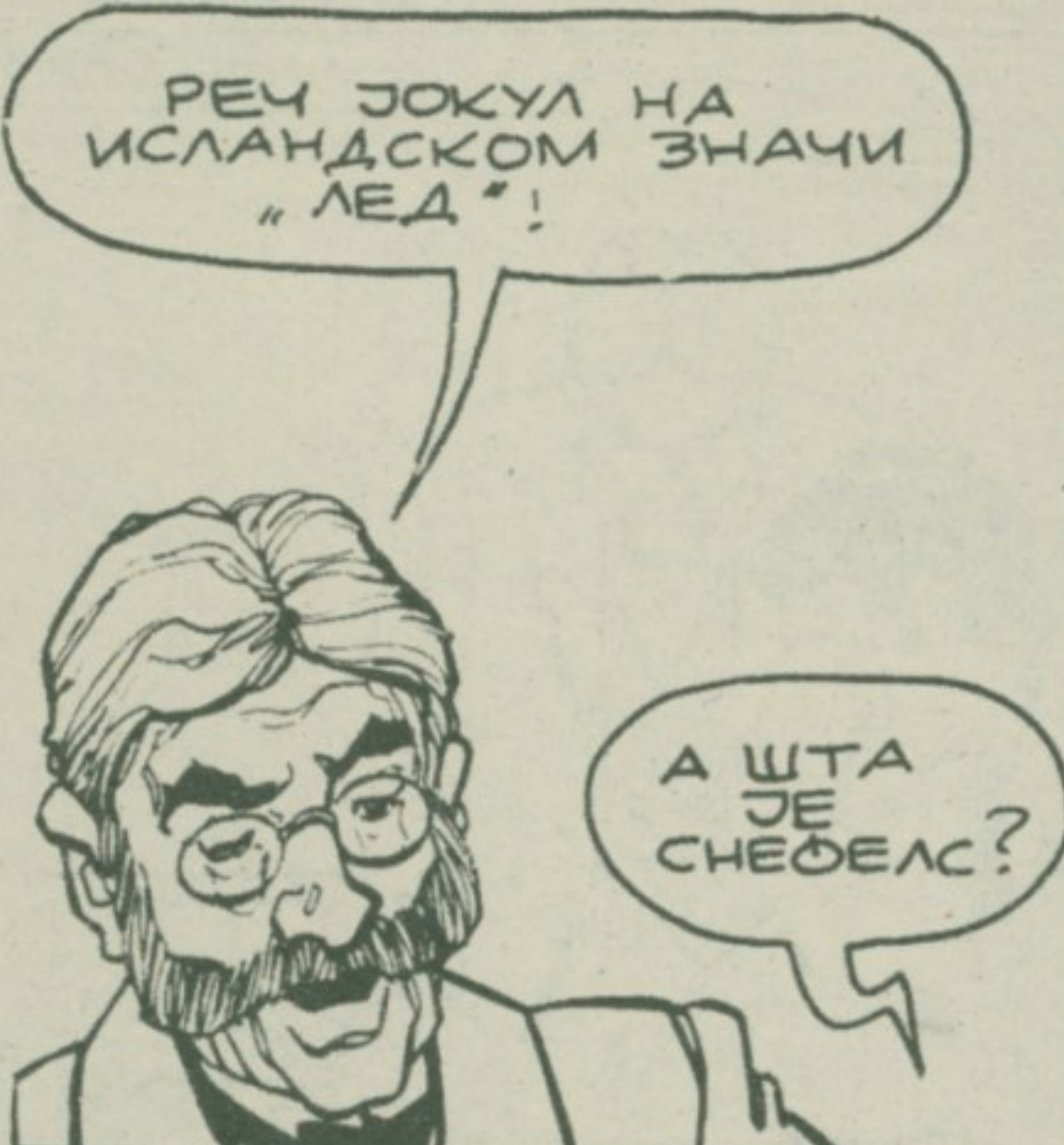
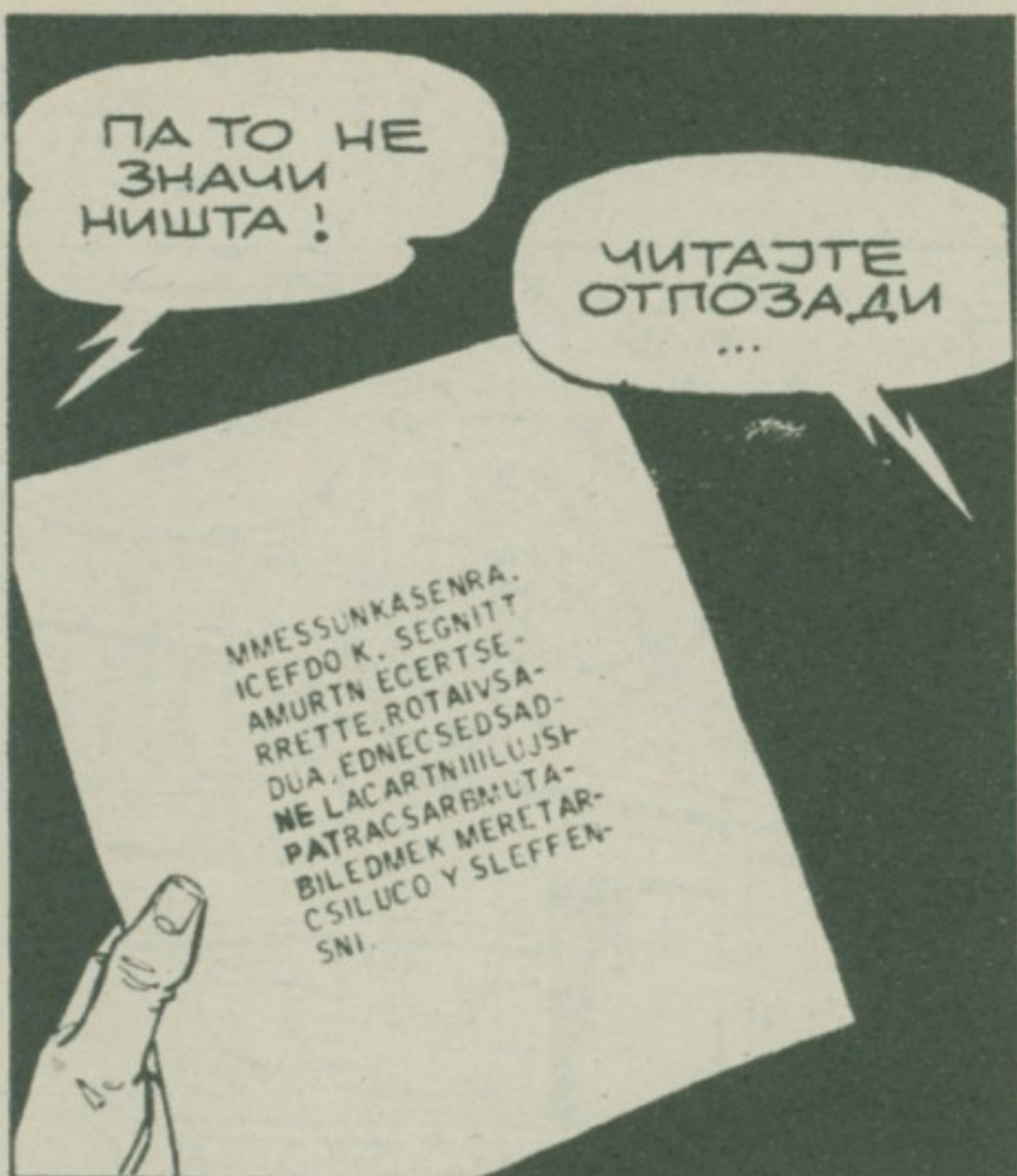
НИКО ВИШЕ НЕЋЕ ЈЕСТИ У
КУЋИ СВЕ ДОК СТРИЦ НЕ
ОТКРИЈЕ
ТАЈНУ
ПЕРГА-
МЕН-
ТА...

О, ЈАДНИ
МИ! УМРЕ-
ЋЕМО ОД
ГЛАДИ!

ДОК САМ ПОКУШАВАО
ДА РЕШИМ ЗАПОНЕТКУ,
МАХАО САМ ПАПИРОМ
ДА СЕ РАСХЛАДИМ И...

ХЕЈ! УСПЕО
САМ ДА ПРОЧИТАМ ЛА-
ТИНСКЕ РЕ-
ЧИ
"CRATEREM"
"TERRESTRE!"

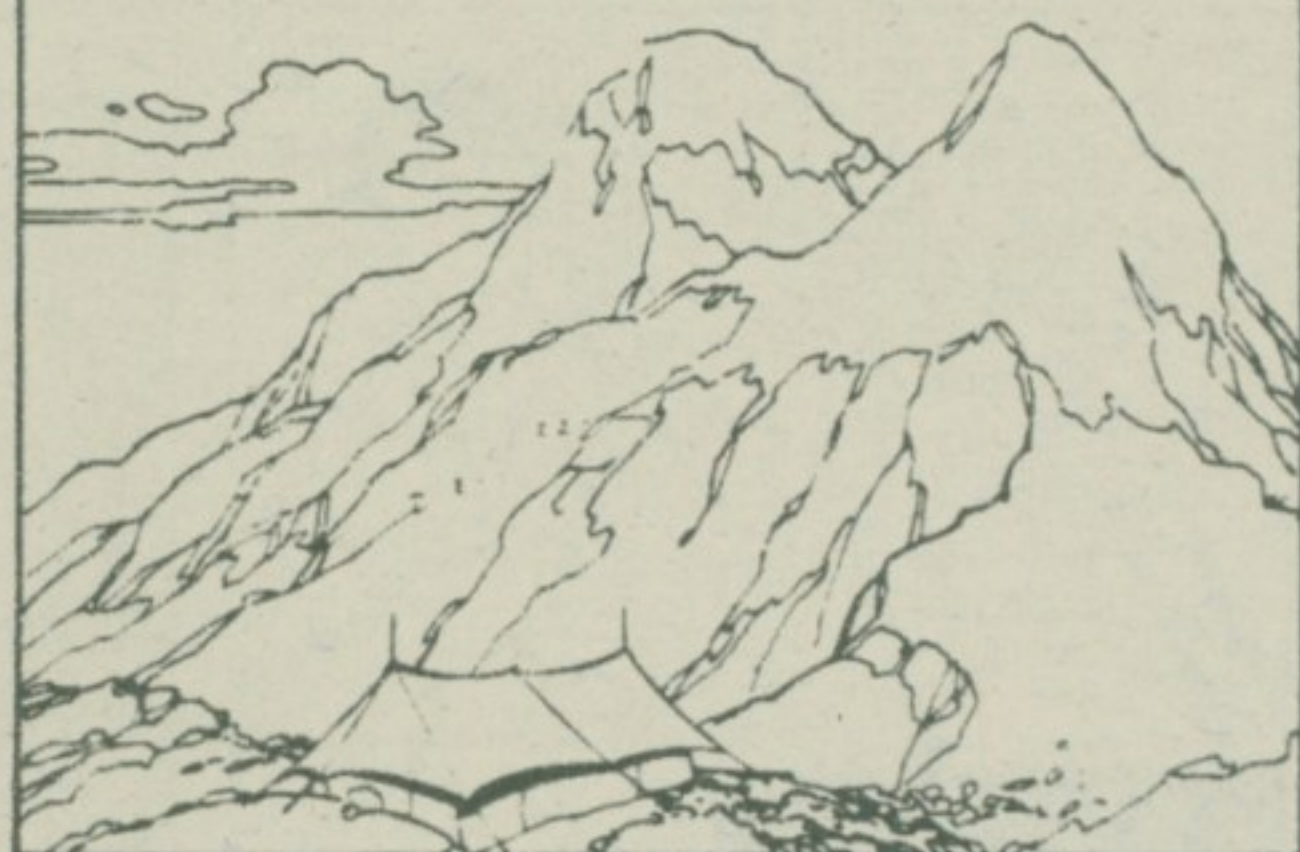
СЛЕДЕЋЕГ ДАНА НАСТАВИЛИ СМО
ПУТ У ПРАЋЊИ ЈОШ ТРОЈИЦЕ
ИСЛАНЂАНИНА, КАДА...

ТО СУ СТУБОВИ ОД
КАМЕЊА, ПЕСКА И
ПРАШИНЕ КОЈЕ ВЕ-
ТАР ДИЖЕ ПОПУТ
ВРТЛОГА. МОРАМО
СЕ ШТО ПРЕ СКО-
НИ-
ТИ...

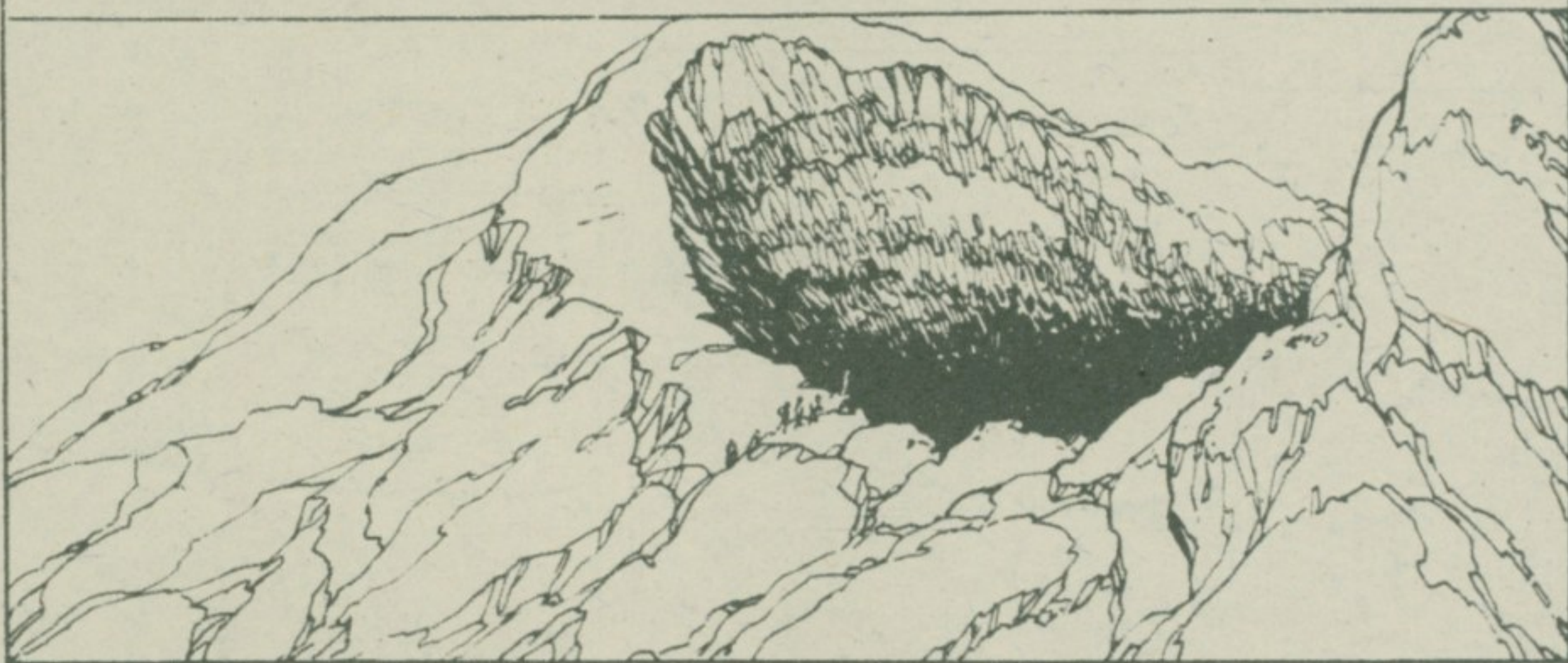
УСПЕЛИ СМО ДА ИЗ-
БЕГНЕМО „МИСТУР“ И СТИГ-
НЕМО ДО ВРХА СНЕ-
ФЕЛСА. ТУ СМО ПОДИГ-
ЛИ ШАТОР
И ПРЕНОЈИЛИ...

СЛЕДЕЋЕГ ДАНА ПОПЕЛИ
СМО СЕ НА САМ ВРХ...

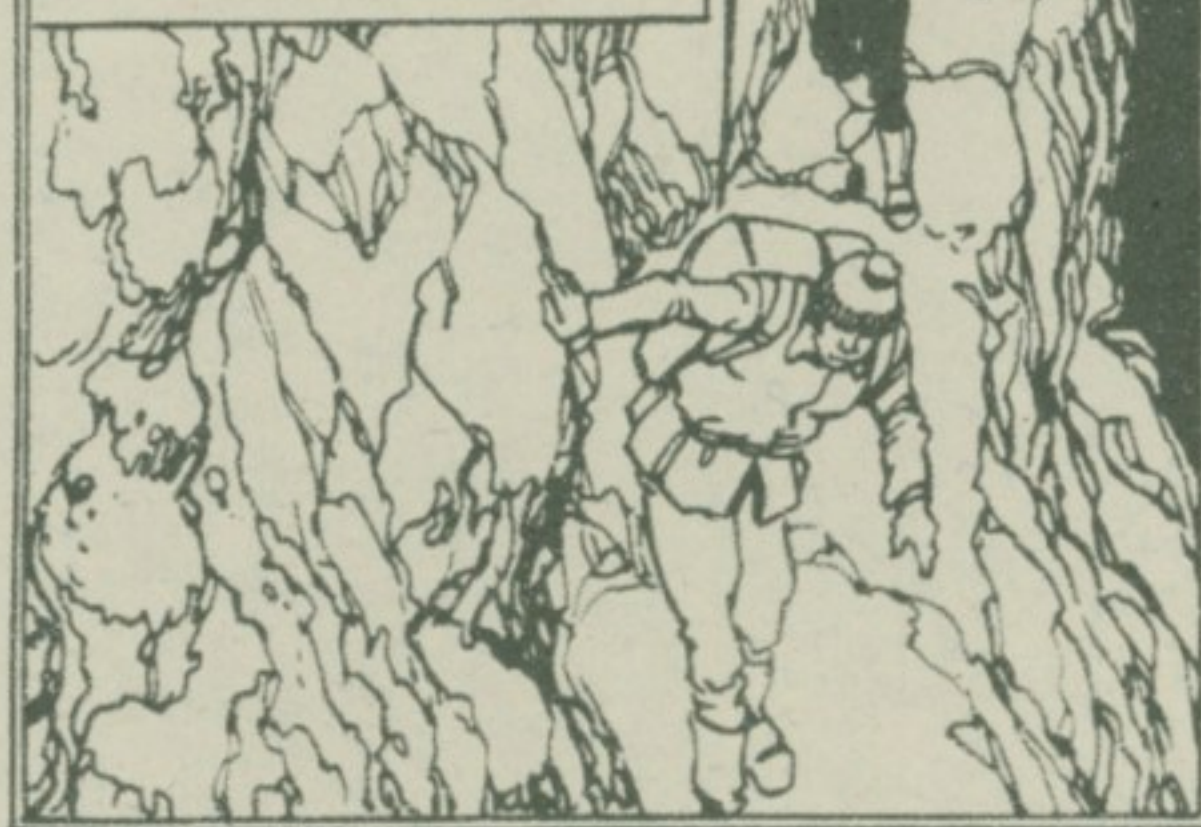
КРАТЕР СНЕФЕЛС ИМА У ПРЕЧНИКУ ОКО ТРИ, А ДУ-
БОК ЈЕ ВЕРОВАТНО ШЕСТ ХИЉАДА МЕТАРА.

ШТА ЋЕ
БИТИ С НАМА
АКО
ВУЛКАН
ПРОРАДИ?

ПОЧЕЛИ СМО
ДА СЕ СПУШ-
ТАМО! ХАНС
НАС ЈЕ
ПРЕДВО-
ДИО.

НА ДНУ КРАТЕРА ЗЈАПИЛА СУ ТРИ
ГРОТЛА.

СТРИЦ ЈЕ ТРЧАО ОД ЈЕДНОГ
ДО ДРУГОГ.

ИЗНЕНАДА...
АКСЕЛЕ, ДОБИ! ПОГЛЕ-
ДАЈ!

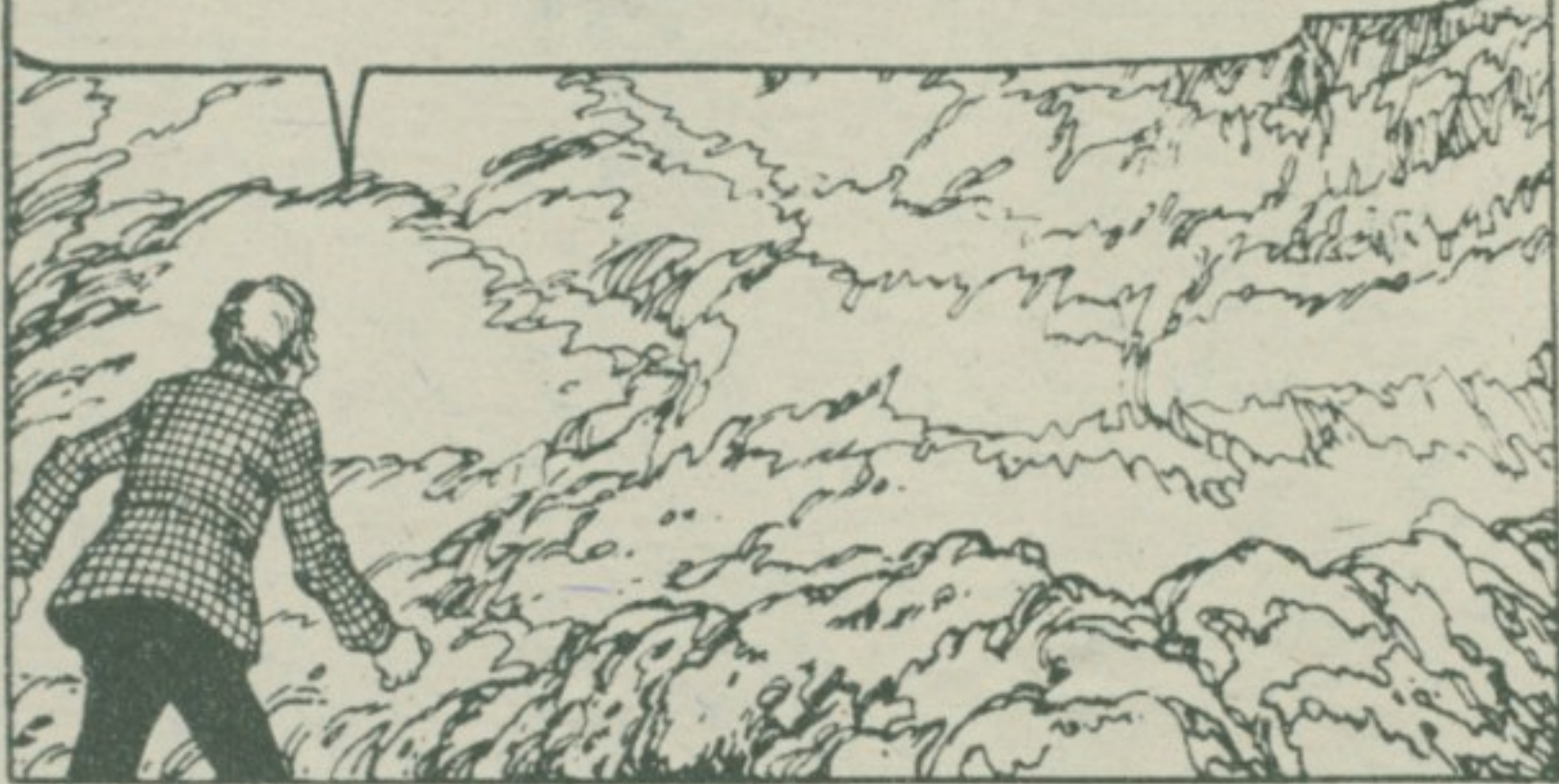

АРНЕ САКНУСЕМ! ЊЕ-
РОВО ИМЕ УРЕЗАНО НА
СТЕНИ! СУМЊАШ ЛИ
ЈОШ?

ИСЛАНЂАНИ СУ СЕ ВРАТИЛИ, ОСИМ
ХАНСА. ЈУТРО ЈЕ СВАНУЛО
СИВО И СУМОРНО...

ГРРР! АКО НЕМА СУНЦА, НЕМА НИ
СЕНКЕ! КАКО ЋЕМО ЗНАТИ
КОЈИМ ОД ОВИХ ОТВОРА
ДА СЕ СПУСТИМО У СРЕДИШ-
ТЕ ЗЕМЉЕ?

БИО ЈЕ 25. ЈУНИ. АКО НЕБО ОСТАНЕ ОБЛАЧНО
ЈОШ ШЕСТ ДАНА МОРАЋЕМО СВЕ ОДЛОЖИ-
ТИ ЗА ДРУГУ ГОДИНУ. АЛИ, ТРЕБЕГ
ДАНА...

ТАМО ЈЕ! НАПРЕД!

ПОГЛЕДАО САМ КРОЗ ОТВОР И ТОГ ТРЕ-
НУТКА ОСЕТИО ВРТОГЛАВИЦУ... СИГУР-
НО БИХ СЕ СУ-
НОВРАТИО ДА
НИЈЕ БИЛО
ХАНСА...

ПРТЉАГ СМО ПО-
ДЕЛИЛИ НА ТРИ
ДЕЛА И ПОЧЕЛИ
ДА СЕ
СПУШТАМО...

ПОСЛЕ ПОЛА САТА...

МАЛО ЋЕМО
СЕ ОДМОРИТИ,
ПА НАСТАВЉА-
МО...

ПАЗИТЕ!
РУШИ СЕ
КАМЕЊЕ!

МОЈ СТРИЦ СВЕ ПОС-
МАТРА И БЕЛЕЖИ!

НАЛАЗИМО СЕ УС-
РЕД ПРВОБИТНОГ
ТЛА У КОМЕ СУ НАС-
ТАЛЕ ХЕМИЈСКЕ
ПРОМЕНЕ КАДА СУ
СЕ МЕТАЛИ УПА-
ЛИЛИ ОД ДОДИРА
СА ВОДОМ И ВАЗ-
ДУХОМ! ЗАТО НЕ
ВЕРУЈЕМ

ТЕОРИЈУ
ДА ЈЕ
СРЕДИШ-
ТЕ ЗЕМ-
ЉЕ УСИ-
ЈАНА
МАСА!

НАЈЗАД СМО СТИГЛИ ДО ДНА
ПРОТЛА...

СУТ-
РА ЋЕМО НАСТАВИТИ ОВИМ
ХОДНИКОМ!

СЛЕ-
ДЕ-
БЕГ
ДА-
НА...

ДАКЛЕ, АКСЕЛЕ...
ЈЕСИ ЛИ
ИКАДА ПРОВЕО
ТАКО ТИХУ
НОЋ?

УХ! АЛИ ТА
ТИШИНА ЈЕ ТА-
КО СТРАШНА!

ЈОШ ЈЕ РАНО
ДА СЕ ПЛАШИШ!
ДОШЛИ
СМО ТЕК
ДО
НИВОА МО-
РА!

СТРИЦ И ХАНС СУ НОСИЛИ ЛАМПЕ
КОЈЕ СУ НАМ ОМОГУЋИЛЕ КРЕТАЊЕ ...

ПУТ ЈЕ БИО
ТЕЖАК И
ОПАСАН
ЈЕР ЈЕ
НАГИБ БИО
ВЕЛИКИ ...

БИЛИ СМО ИСЦРПЉЕНИ
А И ВОДЕ НАМ ЈЕ ОСТАЛО
САСВИМ МАЛО.

БУДИ
БЕЗ БРИГЕ, АКСЕЛЕ, УС-
КОРО ЋЕМО НАИЋИ
НА
ИЗВОРЕ ...

... ЧИМ ИЗИЂЕМО
ИЗ ОВОГ ПОЈАСА
ЛАВЕ.

30. ЈУНА СТИГЛИ СМО ДО РАС-
КРШЊА ...

КОЈИМ ЋЕМО ПУТЕМ ?

ПРЕПУСТИ-
ЋЕМО СЕ СЛУ-
ЧАЈУ... КРЕ-
ЊЕЋЕМО ОВИМ!

ПРОЛАЗИЛИ СМО КРОЗ ХОДНИК НЕОПИСИВЕ ЛЕПОТЕ...

САМО ДА СТАРОМ ВУЛКАНУ
НЕ ПАДНЕ НА ПАМЕТ
ДА ПОНОВО ПРОРА-
ДИ!

МЕНИ СЕ ЧИНИ-
ЛО ДА СЕ ТУНЕЛ
ПЕЊЕ КА ПО-
ВРШНИ ЗЕМЉЕ!

ОХ, КАДА БИ ТО
ЗАИСТА БИЛО
ТАЧНО!

ЈОШ ЈЕДНА НОЋ ПОД
ЗЕМЉОМ!

НАЛАЗИМО СЕ У
РУДНИКУ УРЂА!

ОДЈЕДНОМ САМ ОСЕТИО
МИРИС РУДНИЧКОГ
ГАСА ...

ИЗНЕНАДА СЕ ПРЕД НАМА
СТВОРИО ЗИД...

ПОПРЕШИЛИ СМО ПУТ.
МОРАМО НАТРАГ!

ОДЈЕДНОМ, КАД САМ СЕ ОКРЕНУО, ОПАЗИО САМ ДА САМ САМ...

БИО САМ УПЛАШЕН... НИГДЕ НИ ТРАГА ОД СТРИЦА И ХАНСА...

САГНУО САМ СЕ ДА ЗАРОНИМ РУКЕ У ВОДУ...

БИО САМ ЖИВ ЗАКОПАН!

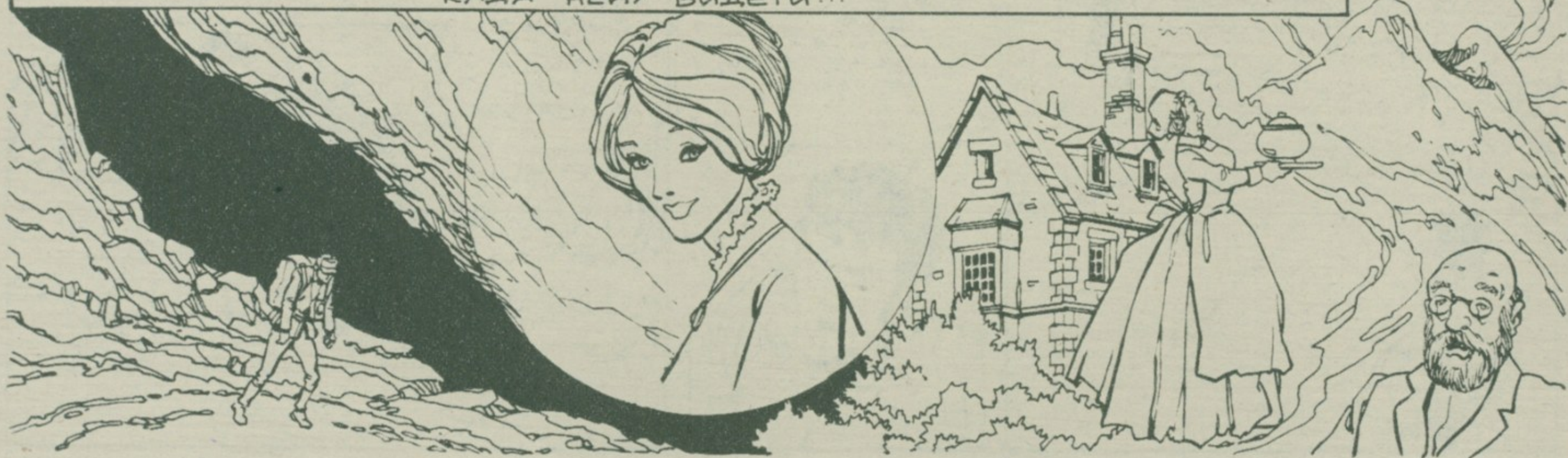

МОРА ДА МЕ СТРИЦ ТРАЖИ...

МОРАМ СТИЋИ ДО РАСКРШЋА... ОДАТЛЕ БУ СЕ ЛАКО ВРАТИТИ НА ВРХ СНЕФЕЛСА!

ПРЕД ОЧИМА МИ СЕ ЖИВО ПРИКАЗАЛО СВЕ ОНО ШТО САМ ВЕРОВАО ДА ВИШЕ НИКАДА НЕЋУ ВИДЕТИ...

ОДЈЕДНОМ, УЧИНИЛО МИ СЕ ДА ЧУЈЕМ НЕКЕ РЕЧИ...

НИСАМ СЕ ПРЕВАРИО...

ЧУЛИ СУ МЕ. ПОСЛЕ КРАТКОГ
ДИЈАЛОГА ИЗМЕЂУ МЕНЕ И МОГ
СТРИЦА...

УДАЉЕН
СИ ЈЕДАН
КИЛОМЕТАР
ОД НАС.
САМО
НАПРЕД,
АКСЕЛЕ!

ИЗНЕНАДА САМ ИЗГУБИО ТЛЕ ПОД
НОГАМА. УДАРИО САМ ГЛАВОМ О
ОШТАР КАМЕН И ИЗГУБИО
СВЕСТ...

КАДА САМ СЕ ОСВЕСТИО...

ЖИВ ЈЕ! ЖИВ
ЈЕ! ДЕТЕ МОЈЕ,
СПАСЕН СИ!

ГОД
ДАГ!

СТРИЧЕ,
ГДЕ СЕ
НАЛАЗИ-
МО?

СУТРА БЕШ
СВЕ САЗНАТИ.
САДА СЕ
ОДМОРИ.

КАД САМ СЕ ПРОБУДИО...

САЊАМ ЛИ ЈАТО? СВЕ-
ЛОСТ СЕ ПРОБИЈА КРОЗ
ОНУ ПУКОТИНУ!

ЧУЈЕ СЕ И
ШУМ
ТАЛАСА!
ОДНЕКУД ДУВА
ВЕТАР!

ПРИБЛИЖИО САМ СЕ ПУКОТИНИ...

НЕ, АКСЕЛЕ... СТРПИ СЕ МАЛО!
ПРЕЛАЗ
БЕ
МОЖДА
ДУГО
ТРАЈАТИ!

ПРЕ-
ЛАЗ?

СУТРА БЕМО
СЕ
УКРЉА-
ТИ...

ЗАР ЈЕ ПРЕД НАМА НЕКО
МОРЕ? СТРИЧЕ, ПУСТИ МЕ
ДА ИЗИЂЕМ!

СТРИЦ
ЈЕ НАЗ-
ЗАД
ПОПУС-
ТИО...

ОХ! КАКВА СВЕ-
ЛОСТ!

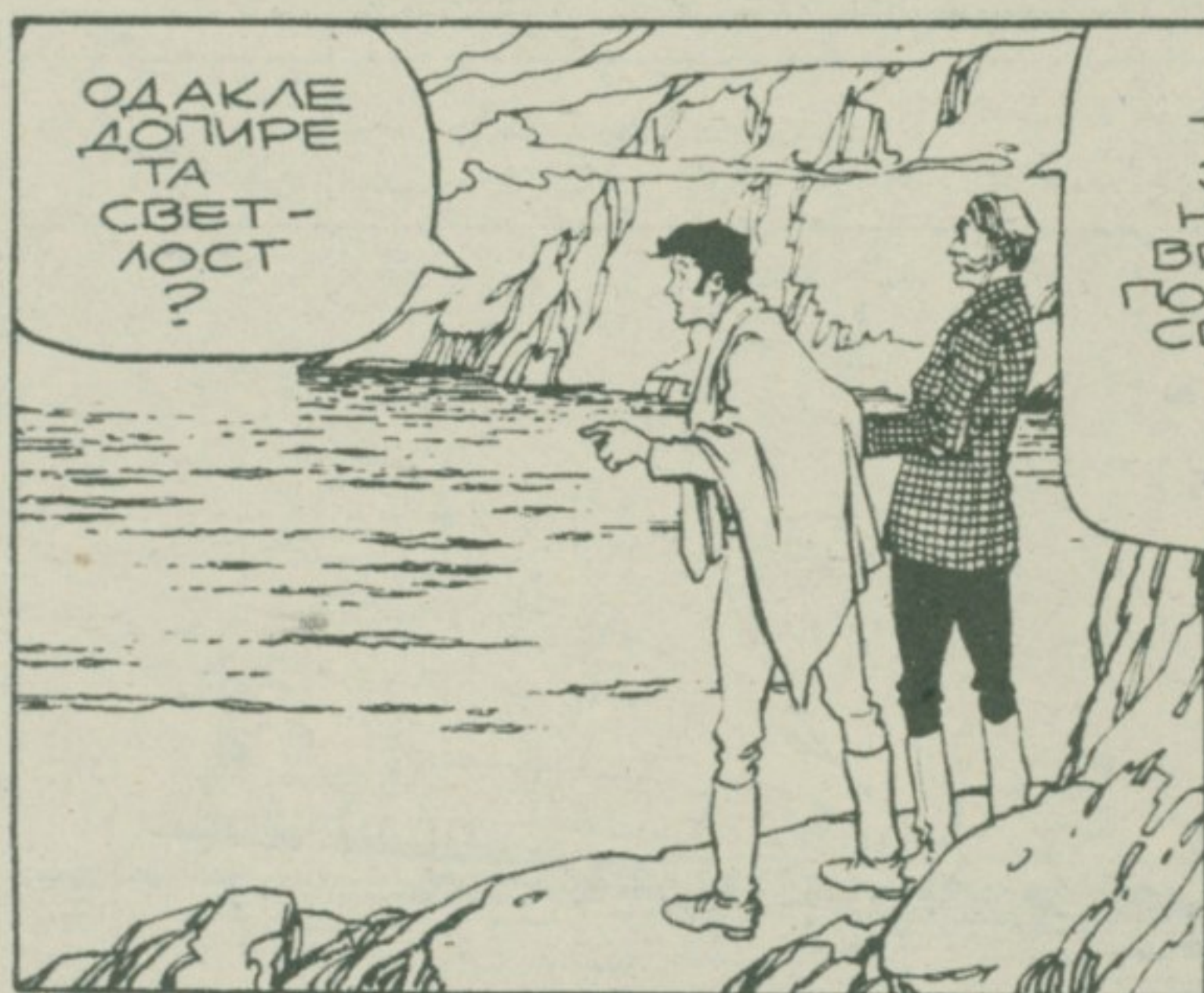

ПРЕДА МНОМ СЕ ПРУЖАЛА БЕСКРАЈНА ВОДЕНА ПОВРШИНА. БИО САМ ПРЕНЕРАЖЕН...

МОРЕ!

ДА...
ЛИДЕНБРОКОВО МО-
РЕ! НАДАМ СЕ ДА НЕ-
МАТЕ НИШТА ПРОТИВ
ДА ГА НАЗОВЕМ СВО-
ЈИМ ИМЕНОМ...

ОДАКЛЕ
ДОПИРЕ
ТА
СВЕТ-
ЛОСТ?

ТО
ЈЕ
НЕКА
ВРСТА
ПОЛАРНЕ
СВЕТЛО-
СТИ!

ШЕТАМО СЕ ПО ОВОЈ НЕОБИЧНОЈ ОБА-
ЛИ...

ПОГЛЕДАЈ,
СТРИЧЕ! НАШ ПО-
ТОК! БИЈЕ НАМ
ТЕШКО БЕЗ ЊЕГА!

НЕ МАРИ!
НАЈИ БЕСЕ
ДРУГИ!

МОЈУ ПАЖЊУ ПРИВУКАО ЈЕ НЕОБИЧАН ПРИЗОР...

ПА
ОВО ЈЕ...

ДА,
АКСЕЛЕ...
ШУМА
ПЕЧУРАКА!

МАЛО ДАЉЕ...
ПАПРАТ!

КАКВА
ОПРОМНА

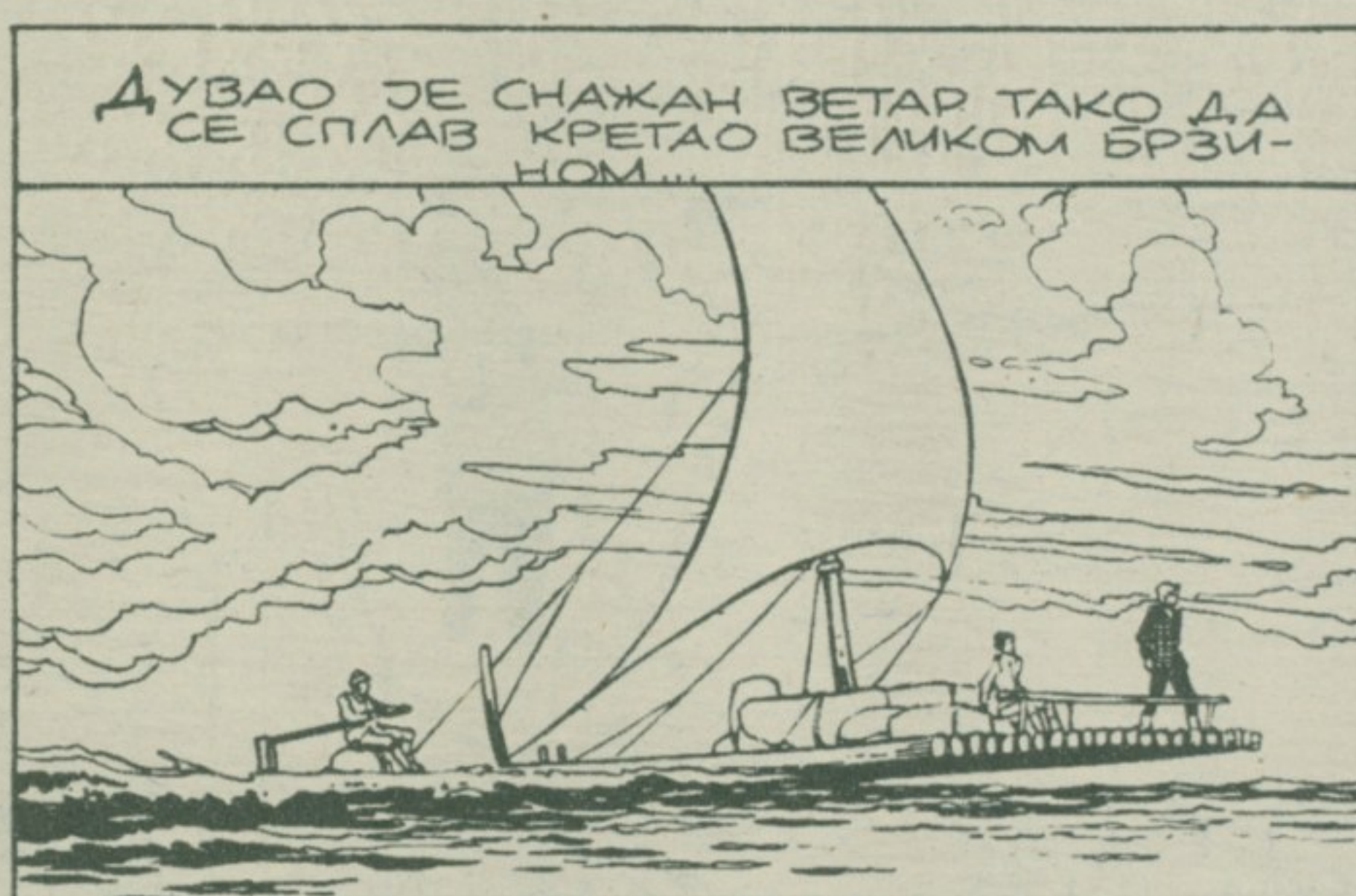
ОВДЕ СУ
САЧУВАНЕ
СВЕ БИЈКЕ
ИЗ
ПРЕДИЛУ-
ВИЈАЛ-
НОГ
ДОБА!

ПОГЛЕДАЈ ОВЕ ОСТАТ-
КЕ ПРАИСТОРИЈСКИХ
ЖИВОТИЊА...

А ШТА
АКО НЕКЕ
ОД ТИХ
ЖИ-
ВОТИЊА
ЈОШ
ЛУТАЈУ
ОВИМ
ШУМА-
МА...

НА ПУЧИНИ СЕ НЕШТО
ОГРОМНО ДИЗАЛО И СПУШ-
ТАЛО!...

ПЛЕСИОСАУ -
РУС!

С НЕО-
ПИСИВИМ
БЕСОМ ЖИВО-
ТИЋЕ СУ СЕ
УСТРЕМИ-
ЛЕ ЈЕДНА
НА ДРУГУ!

СТРИЧЕ, ПОГЛЕДАЈ ОНО ЧУДОВИШ-
ТЕ ШТО ИЗБАЏУЈЕ ВОДУ! СКРЕ-
НИМО КА ИСТОКУ!

НЕ, АКСЕЛЕ! НЕ-
БЕМО ПРОМЕНИТИ
ПРАВАЦ!

А КАДА СМО СЕ ПРИБЛИЖИ-
ЛИ ЧУДОВИШТУ,
ХАНС РЕЧЕ
КРАТКО...

ХОЛМЕ!

"ХОЛМЕ" ЈЕ
БИЛО ОСТР-
ВО СА
ОГРОМНИМ
РЕЈЗИРОМ!

ОСТРВО ЋЕ-
МО НАЗВАТИ
ТВОЈИМ ИМЕНОМ,
АКСЕ-
ЛЕ!

ХВАЛА,
СТРИЧЕ! ДРАГО
МИ ЈЕ ШТО САМ
СЕ ПРЕВА-
РИО!

СЛЕДЕЋЕГ
ДАНА
НАПУСТИЛИ
СМО ОСТРВО
АКСЕЛ...

ХМ!
СПРЕМА СЕ
НЕВРЕМЕ!

ПОЧЕЛА ЈЕ БУРА И ПРЕД НАМА СЕ УКАЗА-
ЛО НЕШТО НЕОБИЧНО ...

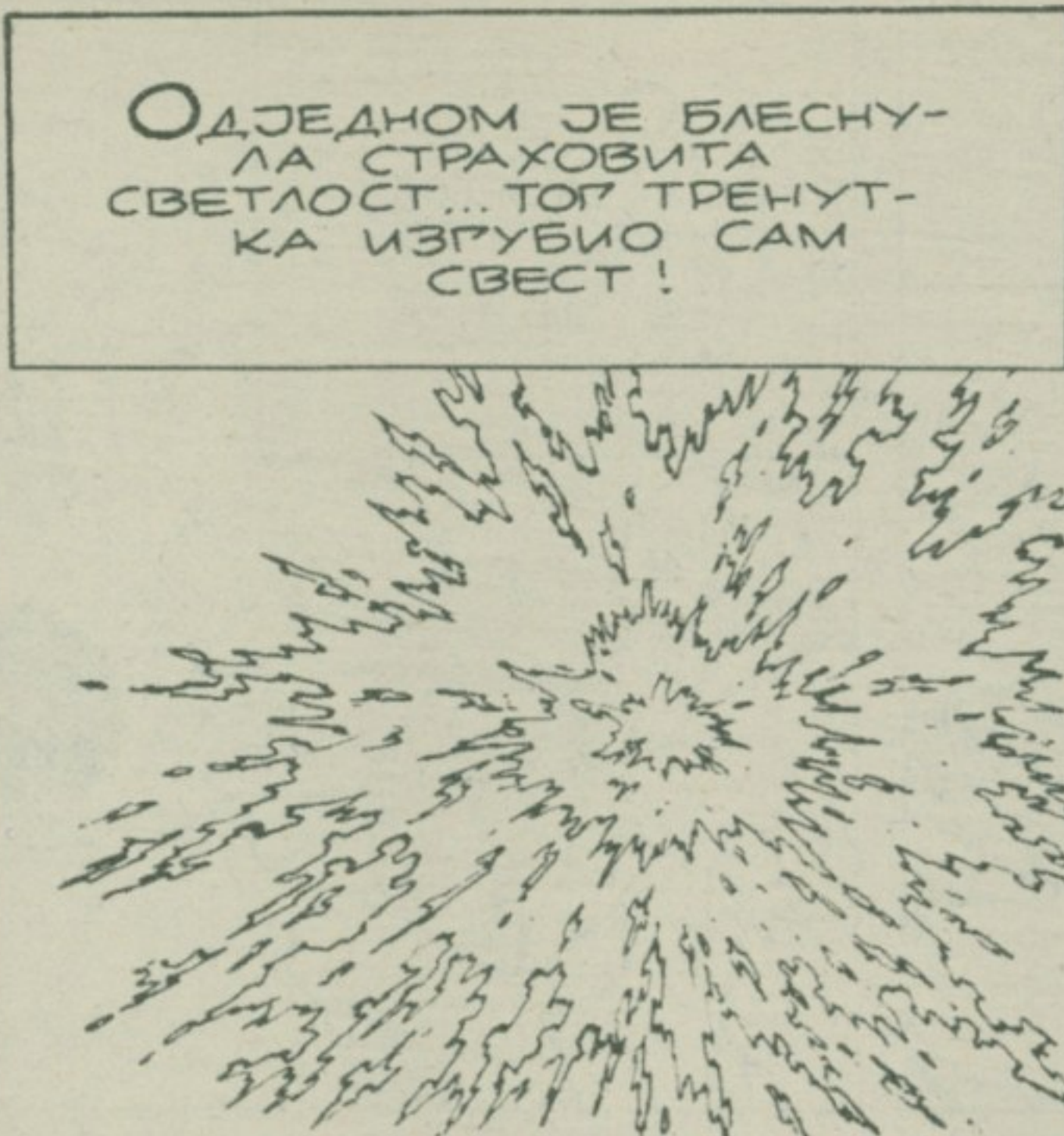

ШТА ЈЕ
ОВО?... ВАТ-
РЕНА КУГ-
ЛА!

ТО ЈЕ
ЕЛЕКТРИЧНА
КУГЛА!

ОКРЕТАЛА СЕ ВРТОПЛАВОМ БРЗИ-
НОМ ОКО ЈАРБОЛА И ЈЕДРА И ...
ОНИ ОДЛЕТЕШЕ У ВАЗДУХ...

ХОДАЛИ СМО ДУЖ ЛИ-
ДЕНБРОКОВОГ МОРА...

УБРЗО СЕ ПРЕД НАМА ПРОСТИРАЛА ОГРОМНА
РАВНИЦА...

НАЛАЗИМО СЕ
ПРЕД НЕПРОЦЕ-
ЊИВОМ ЗБИР-
КОМ НЕМАНИ ИЗ
ПРЕДИЛУВИЈАЛ-
НОГ
ДОБА!

АЛИ, ИЗНЕНАЂЕЊЕ НАС
ЈЕ ТЕК ЧЕКАЛО...

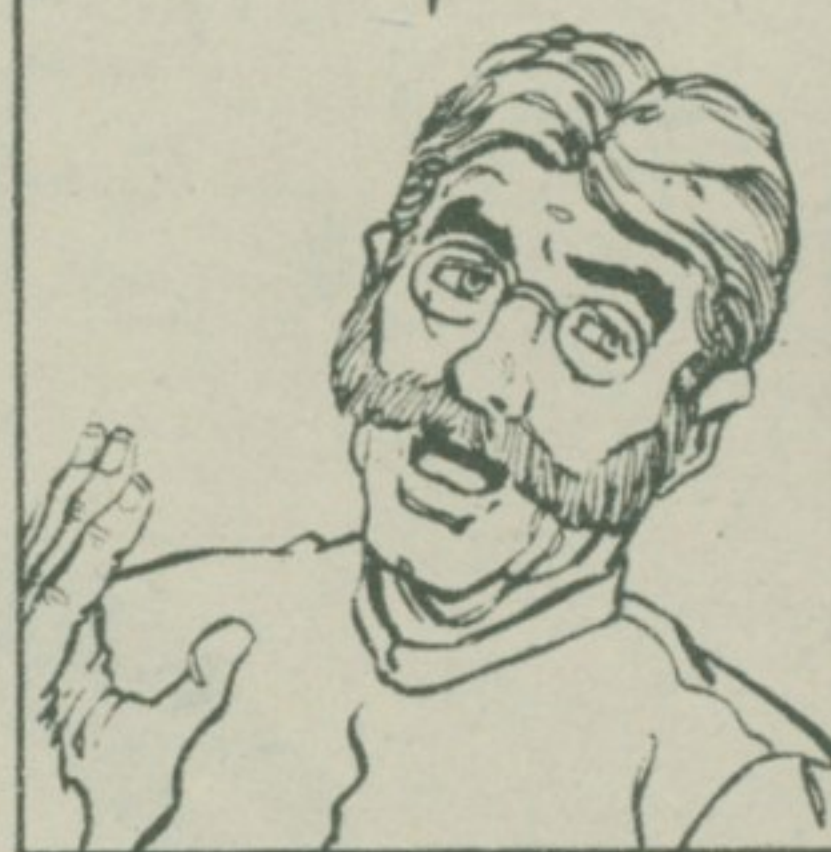
ЉУДСКА
ЛОБАЉА!

ЈОШ ПОЛА САТА ГАЗИЛИ СМО ПО НАСЛАГАМА КОСТИЈУ...

СВЕ ЈЕ ОВДЕ НЕ-
ОБИЧНО И НЕ-
ОБЈАШЊИ-
ВО!

ИЗНЕНАДА СЕ ПРЕД НАМА ПОЈАВИО РУБ ШУМЕ...

ВЕГЕТАЦИЈА ЈЕ БИЛА БУЈНА,
ЗАШТО НЕ БИСМО НАИШЛИ И НА
СТРАШНЕ СИСАРЕ...

ОД -
ЈЕД -
НОМ...

ИДЕМО!
ХОБУ
ДА
ИХ
ВИДИМ
ИЗ -
БЛИЗА!

НЕ, СТРИ -
ЧЕ!
НЕ СМЕМО
ПРКОСИ -
ТИ
ТИМ
ДИВОВИ -
МА!

АКСЕЛЕ, ПОГЛЕДАЈ
ТАМО! ЧОВЕК!

МОРАЛИ СМО ДА ПОБЕГ -
НЕМО...

НЕ,
ТО НИЈЕ МОГУЋЕ! НЕМА
ЉУДСКИХ СТВОРЕЊА У
ОВОМ
ПОДЗЕМНОМ
СВЕТУ!

ТИ БИ ВИШЕ
ВОЛЕО ДА ДОЛЕ
ЖИВЕ
МАЈМУНИ,
ЗАР НЕ?

ДА, ВИШЕ САМ
ТО
ВОЛЕО...

НЕМИ ОД ЧУБЕЊА
ПОШЛИ СМО КА
МЕСТУ ГДЕ НАС
ЈЕ ХАНС ЧЕКАО...

ПОГЛЕ -
ДАЈ
ОВО,
СТРИ -
ЧЕ!

БОДЕЖ ИЗ
XV ВЕКА!

НЕКО ЈЕ БИО ОВДЕ ПРЕ НАС!
УЗВИКНУО САМ...

УЛАЗ У ТУНЕЛ!

ТУ СУ НА ЈЕДНОЈ
ГРАНИТНОЈ СТЕНИ
БИЛА УРЕЗАНА ДВА
СЛОВА...

ПОГЛЕ -
ДАЈ, АКСЕЛЕ! ТО
СУ ИНИЦИЈАЛИ АР -
НЕА САКНУСЕМА!
УРЕЗАО ИХ
ЈЕ ОНИМ БО -
ДЕЖОМ!

AS

ОДЈЕДНОМ МЕ ЈЕ ОБУ -
ЗЕЛО ОДУШЕВЉЕЊЕ...

ИДЕМО ДАЉЕ, СТРИЧЕ!

ВРАТИМО СЕ НАЈ -
ПРЕ ХАНСУ!

УКРЦАЛИ СМО СЕ НА СПЛАВ...

...И ВРАТИЛИ У ПЕЈИНУ ГДЕ
ЈЕ БИЛО УРЕЗАНО САКНУСЕМОВО
ИМЕ...

УСКОРО...

ПРОКЛЕТСТВО!
ПРЕПРЕЦИЛА
НАМ СЕ ОГРОМ-
НА СТЕНА!

АЛИ КАКО ЈЕ ОНДА
САКНУСЕМ ПРОШАО?

СТЕНА ЈЕ СИ-
ГУРНО КАСНИЈЕ
ПАЛА
И ЗАТВОРИЛА
ПРОЛАЗ

НЕ, АКСЕЛЕ!... НЕЋЕШ МО-
ЋИ ПИЈУКОМ! УПОТРЕБИ-
ЋЕМО БАРУТ!

ИСКОПАЛИ СМО
РУПУ ЗА МИНУ

СУТРА ЋЕМО УПА-
ЛИТИ
МИНУ!

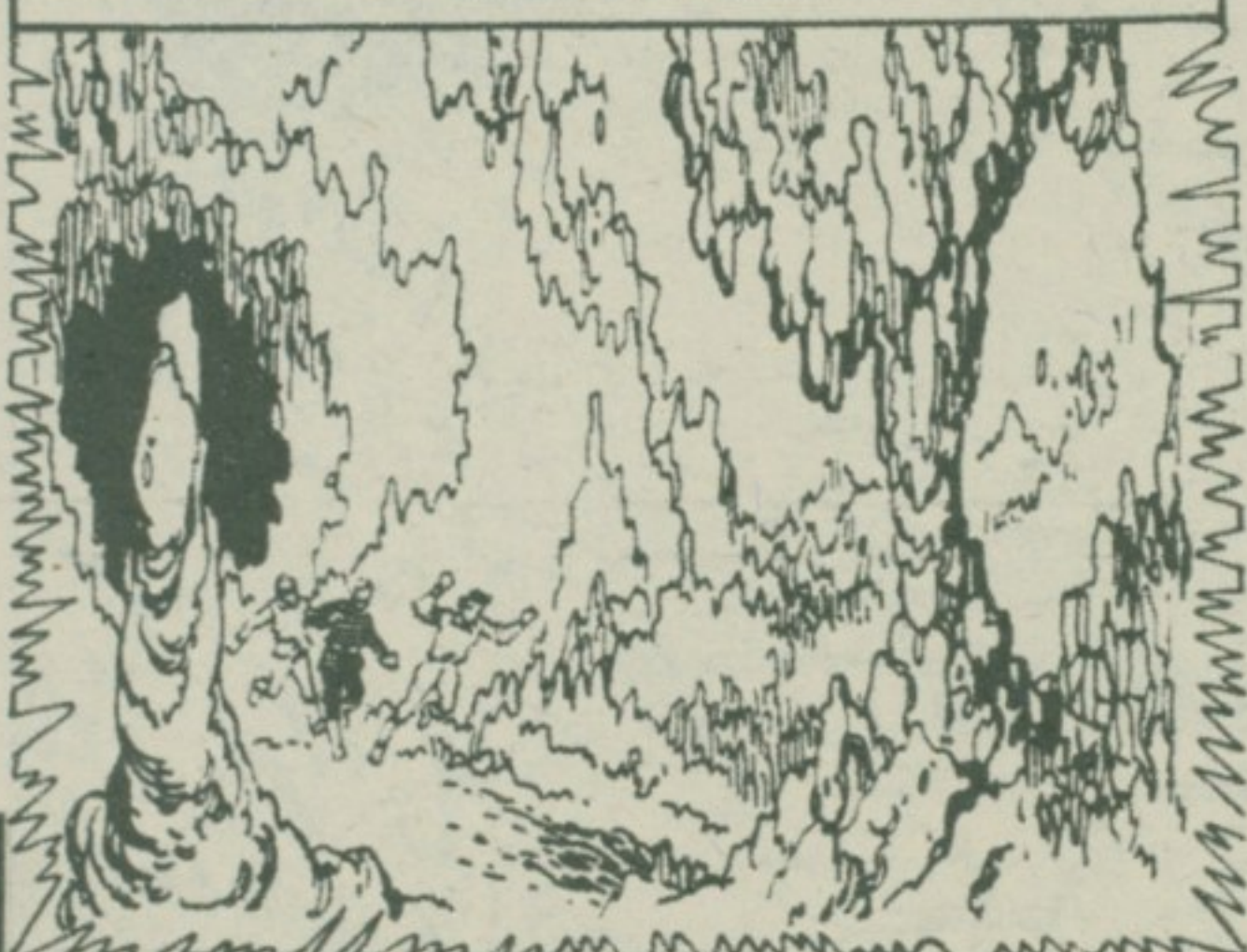
ТЕ НОЈИ УСНИО САМ
ЧУДАН
САН...

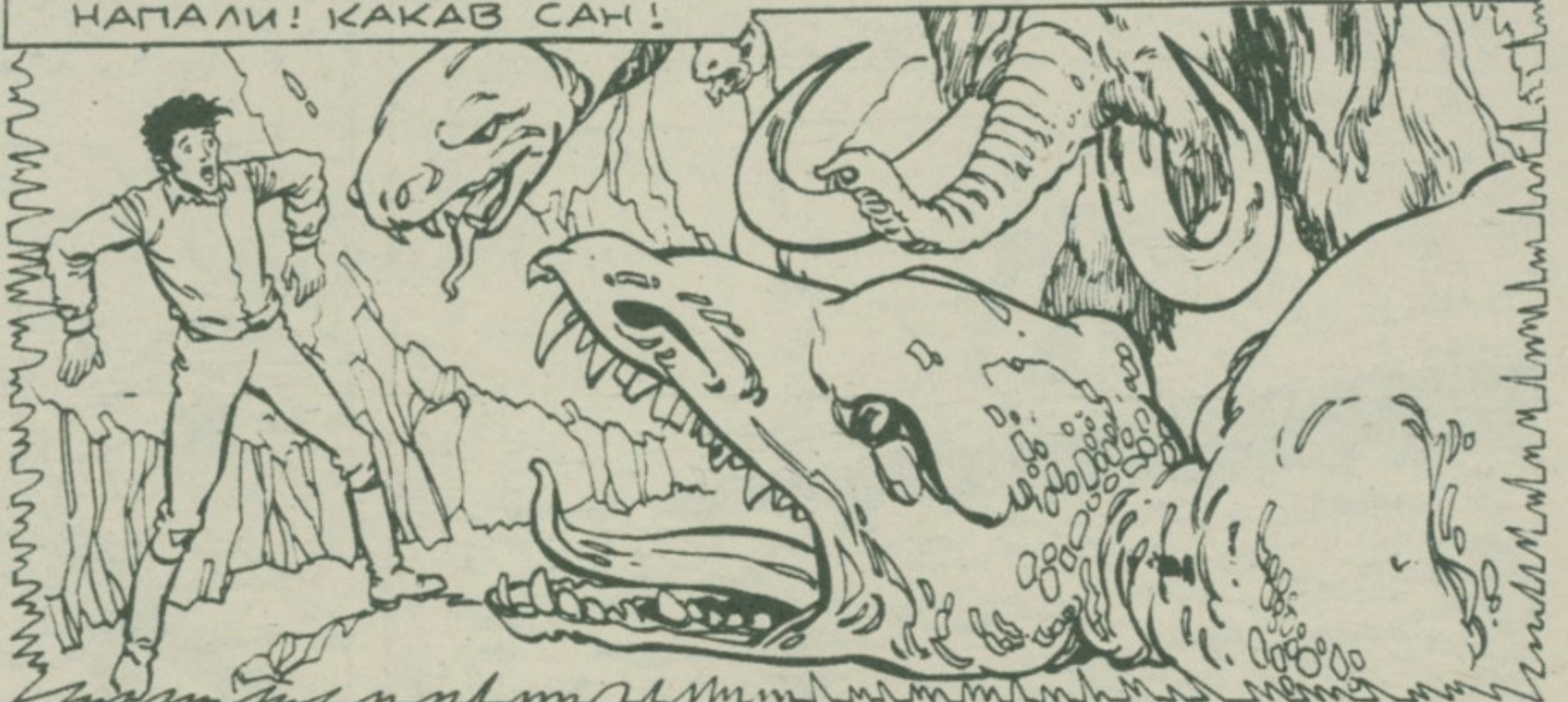
НАШЛИ СМО СЕ ОКРУЖЕНИ ЖИ-
ВОТИЊАМА ИЗ ПРЕДИЛУВИЈАЛ-
НОГ ДОБА...

САКРИЛИ СМО СЕ У УНУТ-
РАШЊОСТ ЈЕДНЕ ОГРОМНЕ
ПЕЈИНЕ...

МЕГАЛОСАУРУСИ, ПЛЕСИОСАУРУСИ, МАМУТИ И ШИНОВ-
СКИ КРОКОДИЛИ СУ НАС
НАПАЛИ! КАКАВ САН!

СЛЕДЕЋЕГ
ДНА,
27. АВГУСТА,
УПАЛИО
САМ
МИНУ...

И
ТА-
КО
...

ЧЕТИРИ
МИНУТА... ТРИ
МИНУТА...
МИНУТ...

БРУУУИ!

ШТА СЕ
ДОГОДИЛО
?

ГОТОВИ СМО!

С ДРУГЕ СТРАНЕ НАЛАЗИО СЕ ПОНОР МОРЕ СЕ
ПРЕТВОРИЛО У ОГРОМАН ТАЛАС...

ЈУРИЛИ СМО ВРТОГЛАВОМ
БРЗИНОМ...

НЕПРОМИШ-
ЉЕНО СМО
ПОВУКЛИ
ЧИТАВО МО-
РЕ ЗА СО-
БОМ!

ВЕТАР И ВОДА СУ НАМ ШИБА-
ЛИ ЛИЦЕ, АЛИ НА СРЕЋУ - СПЛАВ
НИГДЕ НИЈЕ УДАРИО...

ОДЈЕДНОМ ЈЕ НАСТАЛА ТИШИНА...

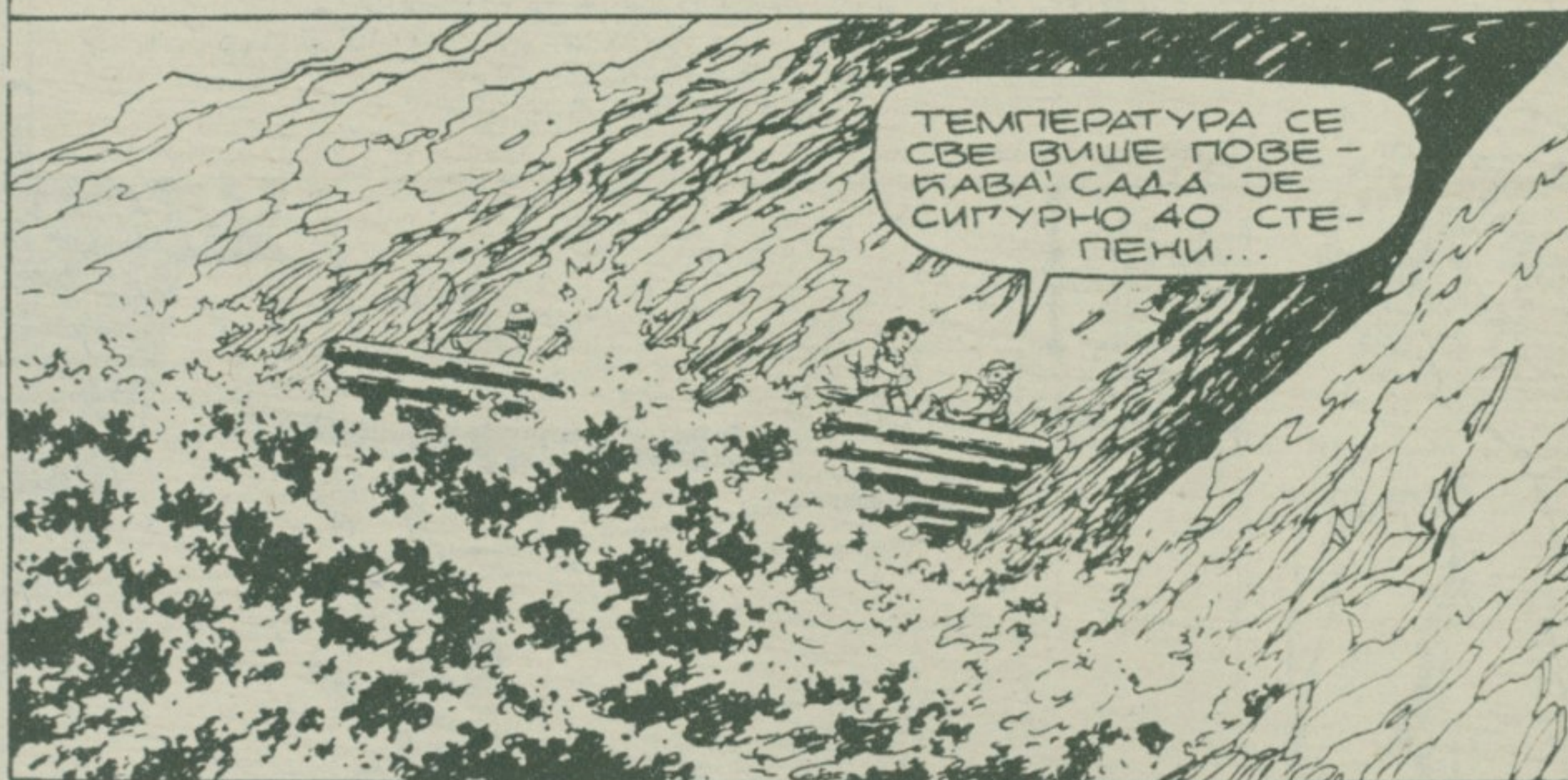
ВОДА ЈЕ ИСПУНИЛА ДНО ПРОВАЛИЈЕ!
САДА СЕ ВРАЋА НА СВОЈ НИВО И ВУ-
ЧЕ НАС СА СО-
БОМ!

ШТА ЋЕМО АКО
ОВА ЈАМА
НЕМА ИЗЛАЗА?

НАСТАВИЛИ СМО ДА СЕ ПЕЊЕМО ВРТОГЛАВОМ
БРЗИНОМ...

ТЕМПЕРАТУРА СЕ
СВЕ ВИШЕ ПОВЕ-
ЋАВА! САДА ЈЕ
СИГУРНО 40 СТЕ-
ПЕНИ...

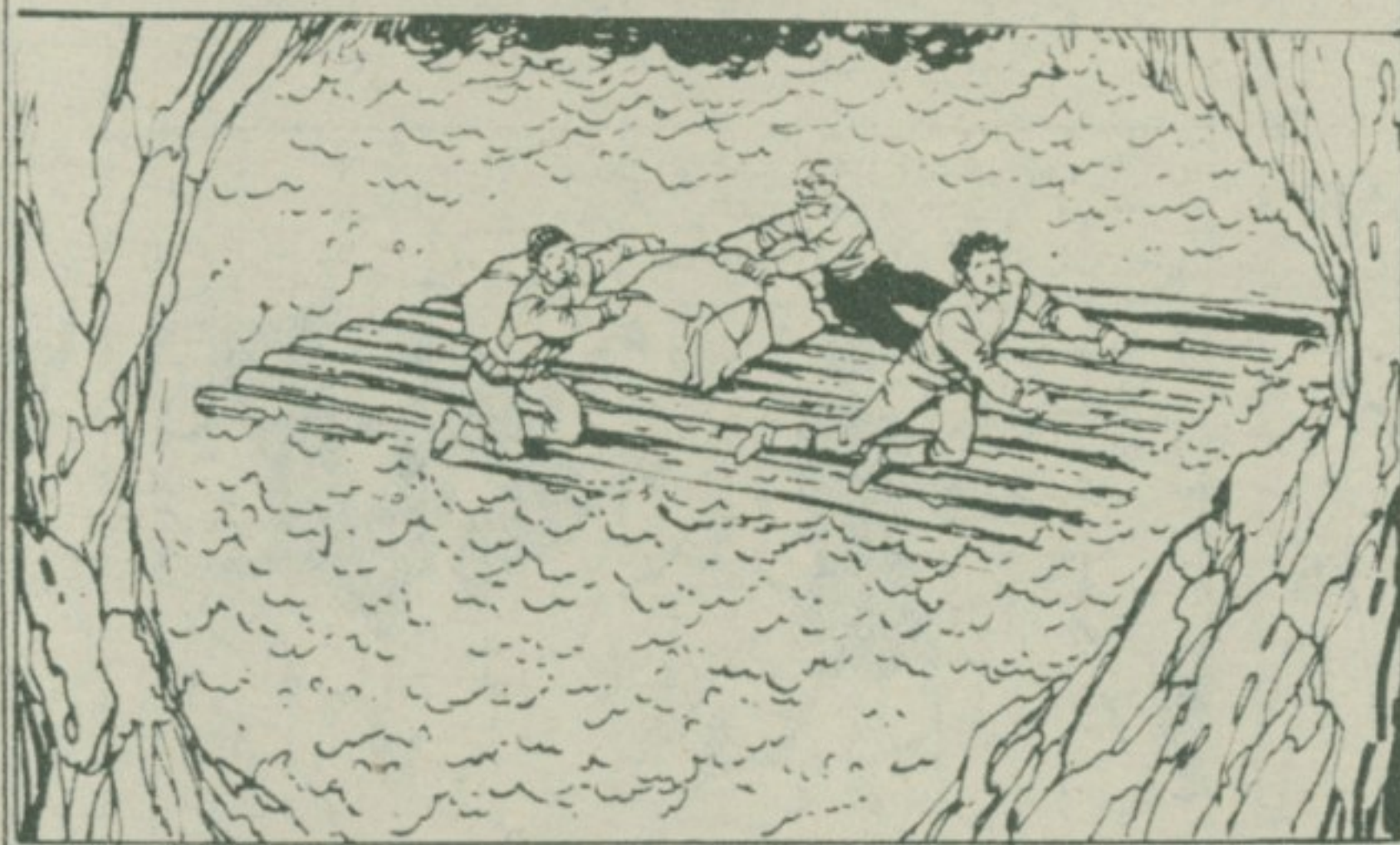
БОЈИМ СЕ
ДА ЂЕМО ДОЋИ
У ТАКВУ СРЕДИ-
НУ ГДЕ СЕ
ОД ВРЕЛИНЕ
ТОПИ И
КАМЕЊЕ!

У МИСЛИМА САМ СЕ
ВРАЋАО НА ПОВРШИНУ
ЗЕМЉЕ ПРЕД ОЧИМА
МИ СЕ ПО-
ЈАВИЛА
МОЈА
ГРОЗБЕН...

ВОДА ЈЕ БИЛА ВРЕЛА, А ЗИДОВИ
УЖАРЕНИ...

СТРИЦ МИ ЈЕ ТА-
ДА НЕШТО РЕКАО
ОД ЧЕГА МИ СЕ
СЛЕДИЛА КРВ
У ЖИЛАМА...

НАЛАЗИМО СЕ У
ПРОТЛУ ВУЛКАНА
КОЈИ ЈЕ
ПРОРАДИО!

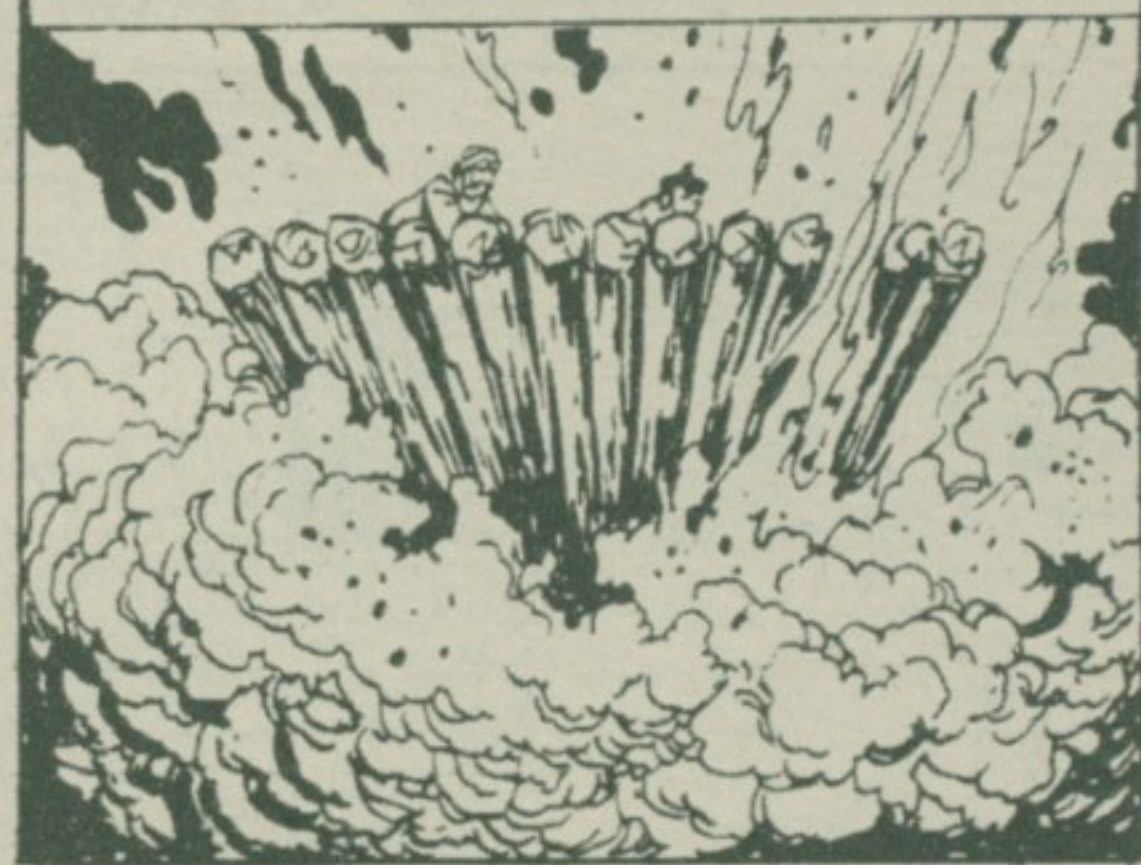
НА КОМ КРАЈУ
СВЕТА ЂЕМО
БИТИ
ИЗБАЧЕНИ?

СТРАХОВИТА СИЛА НАС ЈЕ НЕО-
ДОЉИВО ДИЗАЛА УВИС!

СПЛАВ СЕ ОКРЕТАО У
КРУГ. ПЛАМЕНИ ЈЕЗИЦИ
СУ ГА ОБАВИЈАЛИ. ИЗ-
ГУБИО САМ СВЕСТ...

КАДА САМ ОТВОРИО ОЧИ, КРАТЕР
НАС ЈЕ ВЕЋ ИЗБАЦИО НА ПОВРШИНУ
ЗЕМЉЕ...

СВЕТЛОСТ!
...
СВЕТЛОСТ
ДАНА!...

ГДЕ СМО?

ПОЈАВИО СЕ НЕКИ ДЕЧАК И РЕКАО
НАМ ДА СЕ НАЛАЗИМО НА ОСТРВУ
СТРОМБОЛИ, У ИТАЛИЈИ...

КАКВО ДИВНО ПУТОВАЊЕ! УШЛИ СМО У ЈЕДАН ВУЛКАН, А ИЗИШЛИ КРОЗ ДРУГИ!

А ТИ СИ БИО СИГУРАН ДА СЕ НЕЋЕМО ЖИВИ ИЗВУЋИ!

РИБАРИ СУ НАС ЛЕПО ПРИМИЛИ, ДАЛИ НАМ ОДЕЋУ И ХРАНУ. УКРЦАЛИ СМО СЕ НА БРОД ЗА ХАМБУРГ...

НЕМОГУЋЕ ЈЕ ОПИСАТИ МАРТИНУ И ПРОЗБЕНИНУ РАДОСТ...

ВЕСТ О НАШЕМ ПУТОВАЊУ СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ БРЗО СЕ ПРОЧУЛА...

ХАНС ЈЕ БИО У ЦЕНТРУ ПАЖЊЕ. БИО ЈЕ ЉУБАЗАН, МИРАН И НЕДОКУЧИВ...

ОХ, АКСЕЛЕ! СВИ ТИ СЕ ДИВЕ... САДА СИ ЈУНАК!

МОЈ СТРИЦ ЈЕ САДА ПОСТАО ВЕЛИКИ ЧОВЕК. НА СКУПУ НАУЧНИКА ПРЕДАО ЈЕ САКНУСЕМОВ ДОКУМЕНТ И ИЗЈАВИО ДА ЖАЛИ ШТО НИЈЕ УСПЕО ДА ДОБЕ И ДО САМОГ СРЕДИШТА ЗЕМЉЕ.

ХАНС ЈЕ ОТПУТОВАО ИЗ ХАМБУРГА...

ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ДАНА ПРОСЛАВИЛИ СМО МОЈЕ ВЕНЧАЊЕ СА ПРОЗБЕН!

ЈА САМ БИО НАЈСРЕЊНИЈИ ЧОВЕК НА СВЕТУ, А МОЈ СТРИЦ НАЈСРЕЊНИЈИ НАУЧНИК...

ПРОФЕСОР ОТО ЛИДЕНБРОК ПОСТАО ЈЕ ДОПИСНИ ЧЛАН СВИХ НАУЧНИХ ДРУШТАВА НА СВИХ ПЕТ КОНТИНЕНАТА ЗЕМАЉСКЕ КУГЛЕ...

КРАЈ

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ПРЕГАЗИЛА САМ САМУ СЕБЕ

Све се одиграло у трену — била сам запрепашћена, нисам могла да поверујем. То није могуће, мислила сам. То ми се није могло десити! А десило се. Ево ме овде, сама у ноћи, горњи део тела ми је готово смрзнут, а ноге ми горе од врелог ваздуха из издувне цеви! Заробљена испод сопственог аутомобила чији мотор ради, док се задњи точкови непрестано окрећу урањајући све дубље у снег који ми непрекидно засипа лице. Нико ме овде неће пронаћи...

ТРИК МОГА БРАТА

Моја невероватна одисеја почела је увече, 29. фебруара 1979. године. Тог дана имала сам много посла. Радим као виша медицинска сестра у Општој болници у Монреалу и моје дужности су разноврсне и заморне. У 11,45 увече најзад сам села у кола да бих се одвезла кући. Ноћ је била хладна и падао је снег. На око два километра од болнице сетила сам се да сам заборавила да поређам болесничке листе по азбучном реду, што је било важно за ефикасан рад током целог сутрашњег дана.

Сишла сам колима са ауто-пута и покушала да пронађем пречицу кроз непознате улице да бих се што пре вратила у болницу. Нашла сам се у улици Селби. Снег на коловозу био је растресит и недирнут. Онда сам угледала неке грађевинске конструкције и схватила да сам ушла у слепу улицу. Покушала сам да се окренем за 360 степени. Кола су се занела, покушала сам напред, па назад и најзад схватила да сам се заглавила. Изашла сам напоље. Около пустош: високи стубови полудовршене грађевине и једна напуштена фабрика. Нигде живе душе, ни трачак светла, мртва тишина.

ЗАДЊИ ТОЧАК ПРИКЛЕШТИО МИ ЈЕ ОБЕ НОГЕ ТАКО ДА СУ ГОРЕЛЕ ИСПОД ИЗДУВНЕ ЦЕВИ. ЛЕВИ ПРЕДЊИ ОКРЕТАО СЕ ТИК УЗ МОЈУ ГЛАВУ. А ОНДА СУ СЕ КОЛА ПОКРЕНУЛА И ПРИТИСЛА МИ ГРУДИ. НИКО МЕ НОЋАС НЕЋЕ НАЋИ У ОВОЈ НАПУШТЕНОЈ СЛЕПОЈ УЛИЦИ!

Тог тренутка сетила сам се једног трика који ми је брат показао. Када би се заглавио у блату или снегу, он би ауто убацио у брзину, погурао га, а кад крене потрчао за њим и ускочио на седиште. Одлучила сам да окушам срећу. Задњи део кола био је на низбрдици. Упалила сам мотор, ставила мењач у „рикерв“, оставила врата отворена и почела да гурам предњи браник. Кола су се мало покренула и опет уронила у снег. Пробала сам поново. Кола су најзад кренула, потрачала сам за њима. Претекла сам их да би их сачекала и онда ускочила на седиште, али у том тренутку сам се оклизнула и пала са ногама унапред. Кола су лагано склизнула преко мене. Задњи точак ми је приклештио обе ноге. Била сам прикована за земљу. Покушала сам да се извучем, цимала и вукла. Узалуд. Најзад сам успела да испуцам леву руку, док су ми обе

ноге и десна рука остале укљештене испод кола. Сваки покрет повећавао је бол у леђима.

ДА СЕ ОТРУЈЕМ?

Лежала сам дахћући. Звук мотора ми је бубњао у ушима. Леви точак се окретао недалеко од моје главе. Свако даље померање кола низ стрмину значило би... Нисам смела ни да помислим! Сат је показивао 12.08. Неко мора да дође, помислила сам. Али ко? Ко би у ово доба ноћи ушао у напуштен хорсокак? Ухватила ме је паника. Престани! — наредила сам сама себи. Покушала сам да заљуљам кола левом слободном руком. Без успеха. Нога ми је горела испод издувне цеви. Покушала сам да је запустим снегом. Успела сам само да изгорим руку.

Сат је показивао два по поноћи. Ноге више нисам осећала. Кад би ме издувни гасови отровали. Уздигла сам главу и почела да удишем гасове. Узалуд! Ветар је дувао у погрешном правцу и однео их од мене. Онда се ауто покренуо неколико центиметара. Осетила сам тренутно олакшање, али су ми се кола убрзо још јаче наслонила на предео препона. Вриснула сам од бола.

Никад нисам била религиозна, али сам одједном схватила да се молим. Преклињала сам судбину да умрем ако ме не избаве на време јер сам добро знала какве су последице смрзнутих удова без нормалне циркулације... У болници смо радили не једну ампутацију!

НАМИОН ОДЛАЗИ!

Око три сата чула сам мотор камиона. У даљини сам му назирала обриси. Било је беспредметно викати, па сам му зато шапутала: Молим те, дођи ближе... види моја светла... зар ме не видиш? Дођи! Одмах! Сади! Камион је прешао. Изгубила сам сваку наду.

Била сам спремна да се предам кад ме обузе налет енергије: Не дам се! Издржаћу... неће ме ова проклета машина уништити. Ја сам јача од ње, мислила сам грозничаво. Онда сам почела да урлам на сав глас: Упомоћ! Упомоћ! Како су моји узвици замирали у тишини, тако сам и ја губила снагу. Склопила сам очи да се одморим. Пренула сам се због претеће промене ритма рада мотора. Кола се покренуше и притиснуше ми груди. леви точак ми је сад био испод пазуха. Још једно померање и пригњечиће ми главу. Дисање је постало готово немогуће. Кратко сам дахтала борећи се за ваздух под тежином кола. Нисам се усуђивала да оклопим капке јер сам имала осећање да ће ми тог истог часа точак разнети лице. Кад ме нађу мртву, нико неће знати колико сам се намучила, пролете ми кроз главу.

Смири се, мрмљала сам, уморна си, нека те звук мотора успава. Ако заспиш, све ће бити готово.

Тада сам зачула звук другог мотора. Угледах светла која су се палила и гасила. Уплашила сам се да ће неко проћи кад види само напуштена кола. Неће приметити да сам под њима. Зато сам последњом снагом подигла леву руку и почела да машем. Чула сам кораке, а затим угледала два полицајца.

— Разговарај са њом — чула сам једног — док ја позovem помоћ.

Други се сакну и упита:

— Како се осећате?

— Захвално — одговорила сам.

... У топлој болничком кревету у 7.30 ујутро упитали су ме да ли хоћу неком да телефонирам.

— Да — одговорила сам. — Позовите Меган Хејс са хирургије.

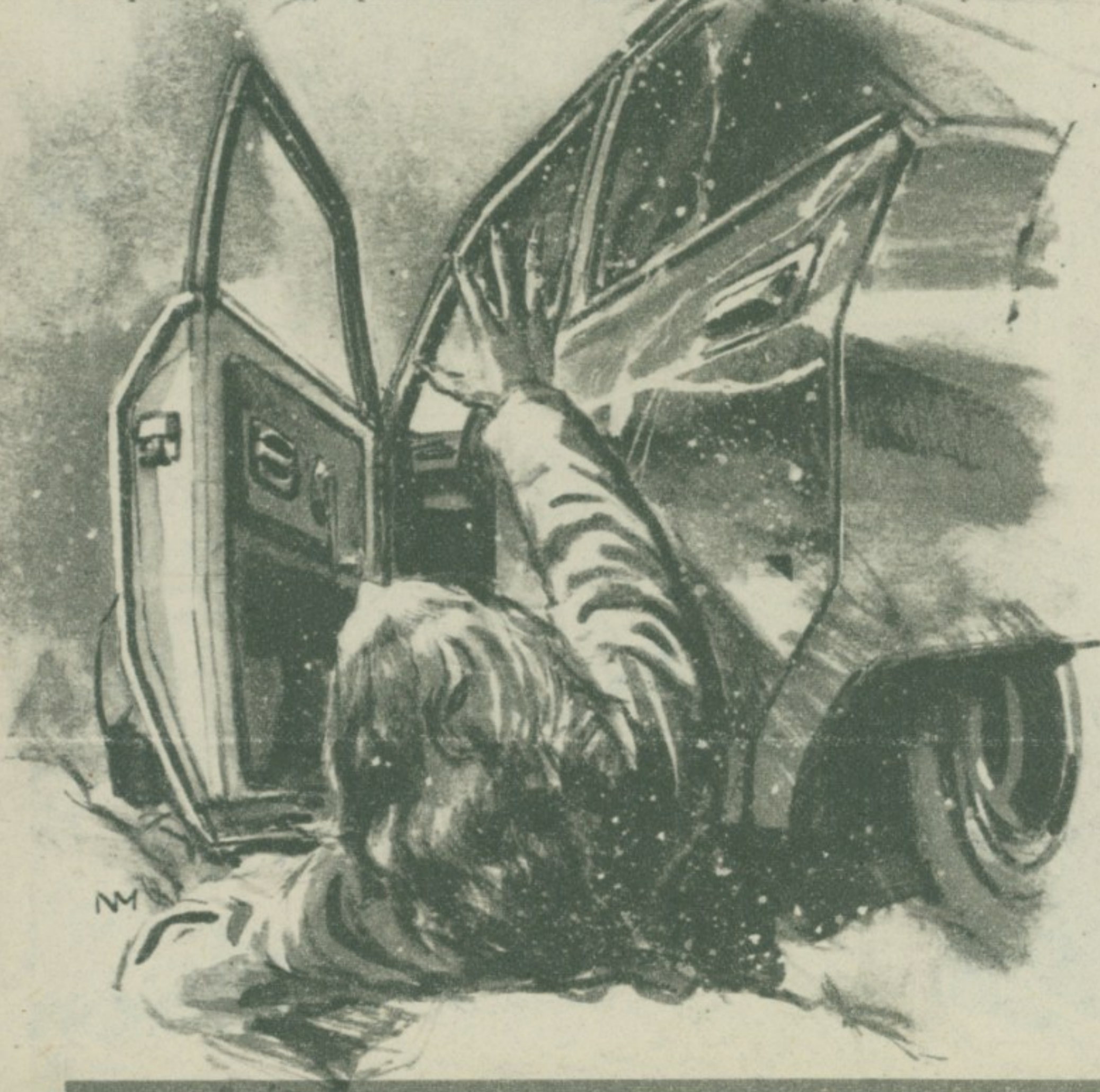
Кад се јавила, рекла сам јој да одмах поређа болесничке листе по азбучном реду.

Касније сам сазнала да су два полицајца који су ме спасли патролирали тим делом града током целе претходне недеље и до те ноћи ниједном нису ушли у слепу улицу Селби. Двадесет деветог фебруара наредник Ролауер прешао је неколико пута поред улице Селби.

— У четири ујутро нисам имао намеру да улазим у слепу улицу. Није било разлога... Али, кад сам стигао до ње, скренуо сам не размишљајући.

Керол је провела месец дана у болници. Највише јој је настрадао лева нога, али лекари кажу да ће ускоро све бити у реду. Међутим, Керол тешким и заморним вежбама не придаје никакву пажњу: девојка која је провела четири сата чекајући смрт убеђена је да је живот заиста диван.

Керол Тејлор

МОСТ УБИЦА

ДОГОДИЛО СЕ ПРЕ 10 ГОДИНА

Радови на изградњи моста Вест Гејт, који је требало да spoји обале реке Јаре у Мелбурну (Аустралија), прилично су каснили. Није ишло глатко са новом технологијом — изолованом израдом сегмената који су затим, изнад бетонских стубова, спајани у мост. Ипак, изгледало је даће у другој половини 1970. године радови коначно бити приведени крају.

Средином дана, 15. октобра те године, у бироу извођача радова зазвонио је телефон; на вези је

био британски инжењер, надзорник градње, Џон Хиндшоу. Приметно узнемирен, објаснио је да последњи сегмент не налаже правилно, да се накривио и да зато сместа треба повући људе који на њему раде.

Он још није ни спустио слушалицу кад се догодило оно чега се прибојавао: трзај, затим звекет метала и најзад страховит тресак. Сегмент дужине 112 метара заједно с потпорним стубом суновратио се у понор. Случај је хтео да се у том тренутку, у барацаи која се

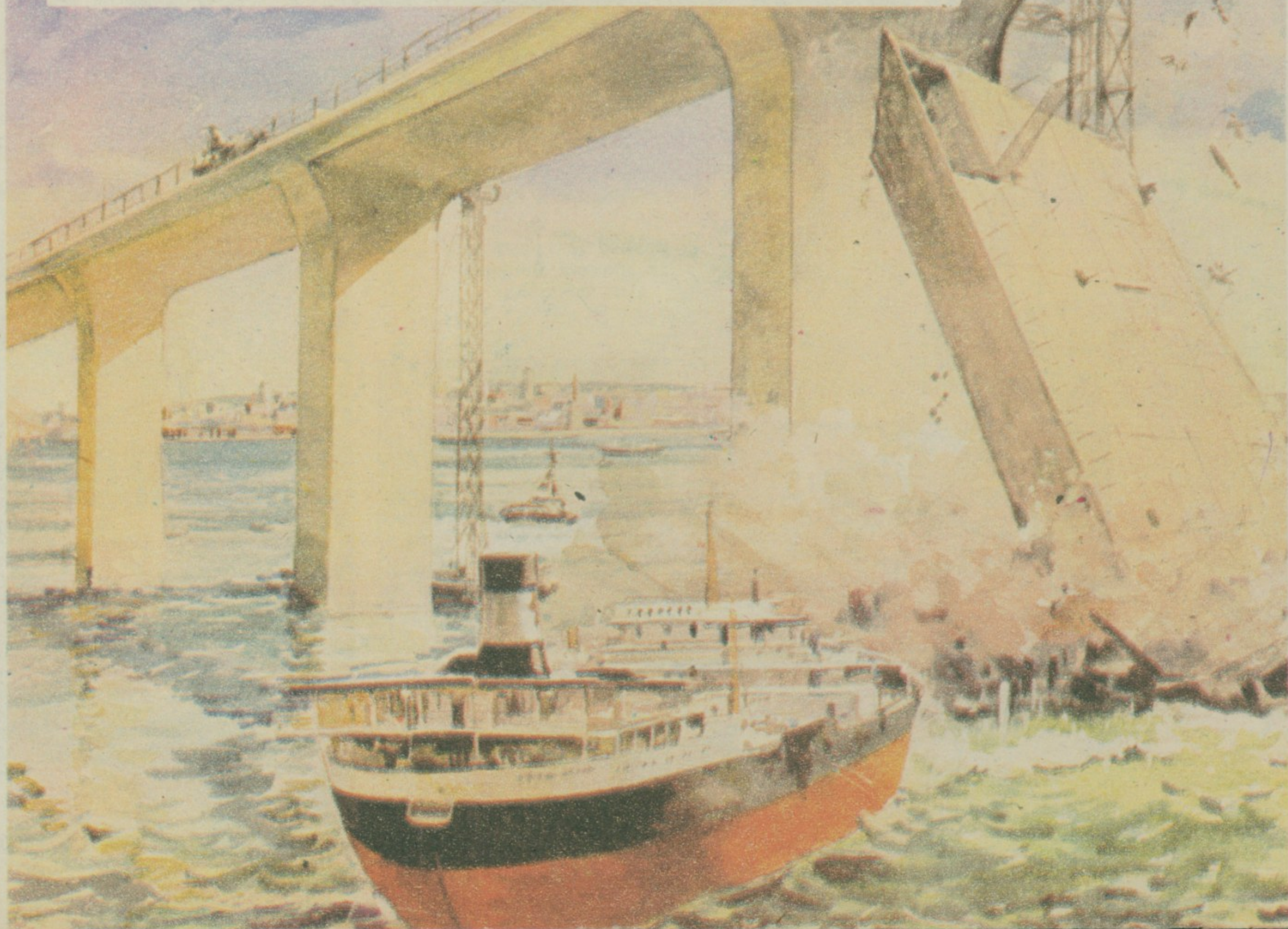
налазила управо испод места несреће, велики број радника спремао за свој подневни обед. Многе од њих задесила је тренутна смрт. Међутим, неки коју су ломљаву на време чули, успели су да избегну најгоре. Двојица су чак на необјашњив начин, преживела пад.

Спасиоци, који су на звук сирене похитали са свих страна, затекли су ужасан приказ и општу пометњу! многи радници су у муљу лежали мртви, док су други, притиснути челиком, вапили за помоћ. Упркос натчовечанским напорима спасилаца број погинулих попео се на 35. И Хиндшоу је био међу њима.

Посао на изградњи моста је настављен, али је тек 1978. године Вест Гејт отворен за саобраћај, повезујући Мелбурн са западним предграђем. Уместо церемоније отварања, одата је пошта жртвама несреће која је мосту донела епитет „убица“.

Мост Вест Гејт је повезао обале реке Јаре у Мелбурну. Несрећа се догодила у време ручна: сегмент се срушио на баране у којима су, тог тренутна, радници обедовали.

РЕВОЛ УМЕСТО З

Представљамо вам једну од најчуднијих колекција старих бицикала. Примерци су толико вредни да њихов власник из страха сваке године плаћа осигурању преко сто милиона старих динара.

Бадијеви трицикли из 1860. године исувише су нрхни за савремене путеве.

Крајње је време да се вратимо бициклима, наине Бади.

Бицикл састављен од пушана уместо звона има пиштољ!

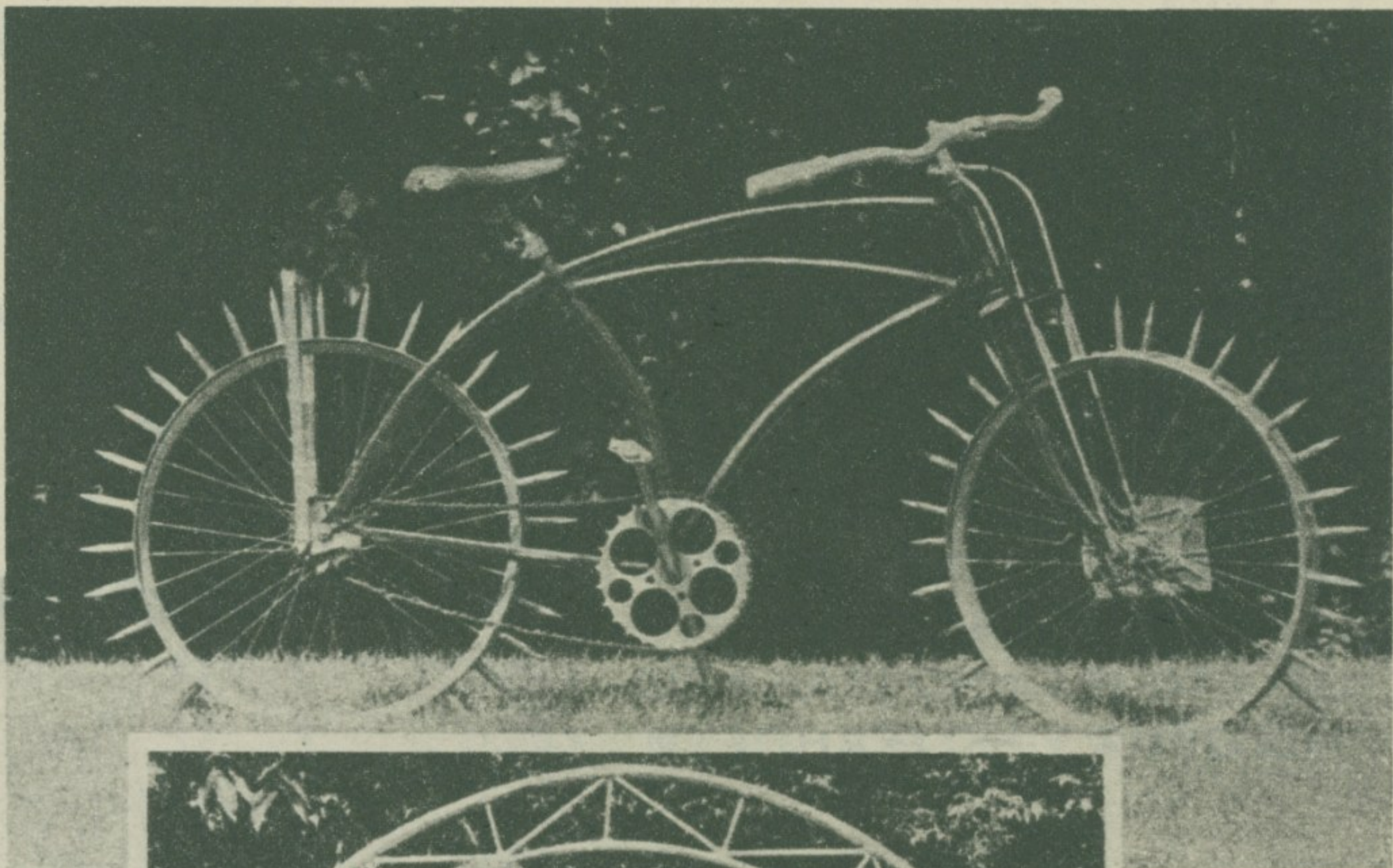

ВЕР ЗВОНА

Специјални модел за вожњу по леду.

Са покретне
странице ста-
рог крелета не
мора да се пад-
не.

Овај
модел
је
лан
за
вожњу,
баш
као
и
за
падање.

Американца Бадија Фернана познају колекци-
онари старих бицикала широм света, а у сво-
јој земљи је још познат и као публициста.

Бади поседује колекцију од укупно 24 бицикла
од којих су неки стари више од сто година. Међу
њима има и таквих за које се слободно може рећи
да су погоднији за растресање костију него за при-
јатну вожњу стазама Непервила у Илиноису, где
Бади живи.

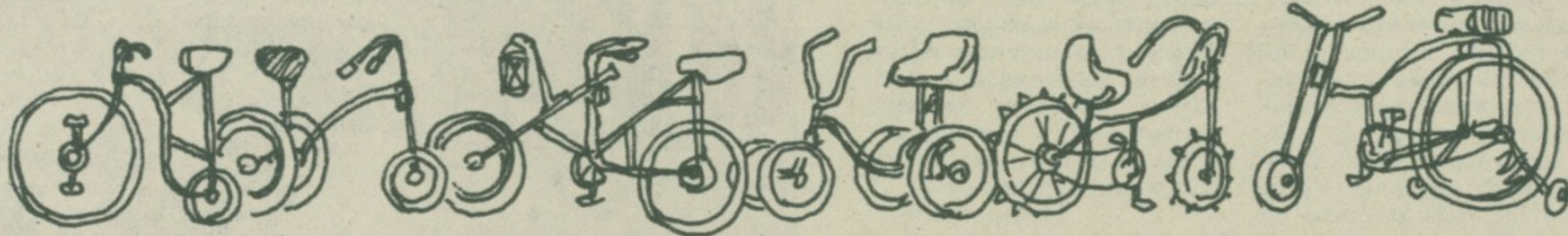
Неки од ових бицикла су уникатни примерци,
као што је и овај модел састављен искључиво од
пушана и револвера! Фаранова колекција, нажу,
вреди преко милион нових динара. То је најверо-
ватније разлог што Бади не жали новац над је у

питању осигурање и одржавање ове занимљиве ко-
лекције (годишње плаћа преко сто милиона старих
динара!).

Да вас подсетимо: претеча данашњег бицикла
појавио се 1790. а прво возило слично бициклу
прошетало се Паризом 1818. године. Следи бицикл
с гумама напуњеним ваздухом (1885) и најзад,
бицикл с помоћним мотором који све чешће виђамо
на улицама.

Поред бицикла постоји трицикл, затим тандем
(на два точна, али за два или више возача) и моно-
цикл (са једним точком) који данас употребљавају
само артисти.

Д. В.

Неки од Бади-
јевих бицикла
више личе на
Гордијев чвор.

ЊУЈОРК, ЊУЈОРК...

ЊУЈОРК ЈЕ ВЕЛЕГРАД У КОЈИ
СЕ СВАКОГА ДАНА СТЕКНЕ
ДВАДЕСЕТ МИЛИОНА ЉУ-
ДИ! А ТО ЈЕ САМО ЈЕДНА ОД
ЊЕГОВИХ ПРЕТЕРАНОСТИ

Највећи град данашњег света, са највишим небодерима, најскупљим станаринама и многим другим нај-стварима, купљен је за само 24 долара, и то „у натури“... додуше, не почетку 17. века, када је имао — нешто мање од 200 становника. Купци су били Холанђани, они довољно храбри да се отисну заједно са породицама у „нови свет“, а очито и веома лукави кад су од Алгонкин Индијанаца успели да „купе“ Менхетн, острво у великој реци Хадсон, за прегршт стаклених перли и нешто тканина јарких боја. На Менхетну је израсла тврђава, а он је добио ново име — Нови Амстердам.

Колонија се брзо прочула, па су дошли Енглези с намером да ту остану. Последњи холандски гувернер Питер Стивесант потписао је 8. септембра 1664. предају града Џејмсу, војводи од Јорка, тако да се од тог дана на тврђави, названој Сент Џејмс, вијорила британска застава, а град је још једном променио име, сада у Њујорк (Нови Јорк).

Енглези су остали колонијални господари до 1783. када је окончан амерички рат за независност, а Њујорк постао прва престоница САД.

Ново, веће и боље — то је од првих дана гесло Њујорчана који као да не умеју да се зауставе: најмлађи небодерски пар — две сасвим исте куле Светског трговачког центра из 1973. године, са по 405 метара висине надмашиле су легендарни Емпајер Стејт билдинг за добру десетоспратницу! Само под та два њујоршка крова ради 130 хиљада људи, од

којих многи на посао долазе авионима и хеликоптерима. Ако ни због чега, зато што је највећа и најсигурнија подземна железница на свету — претесна за Њујорчане. Сваки дан у овај град се стекне око 20 милиона људи!

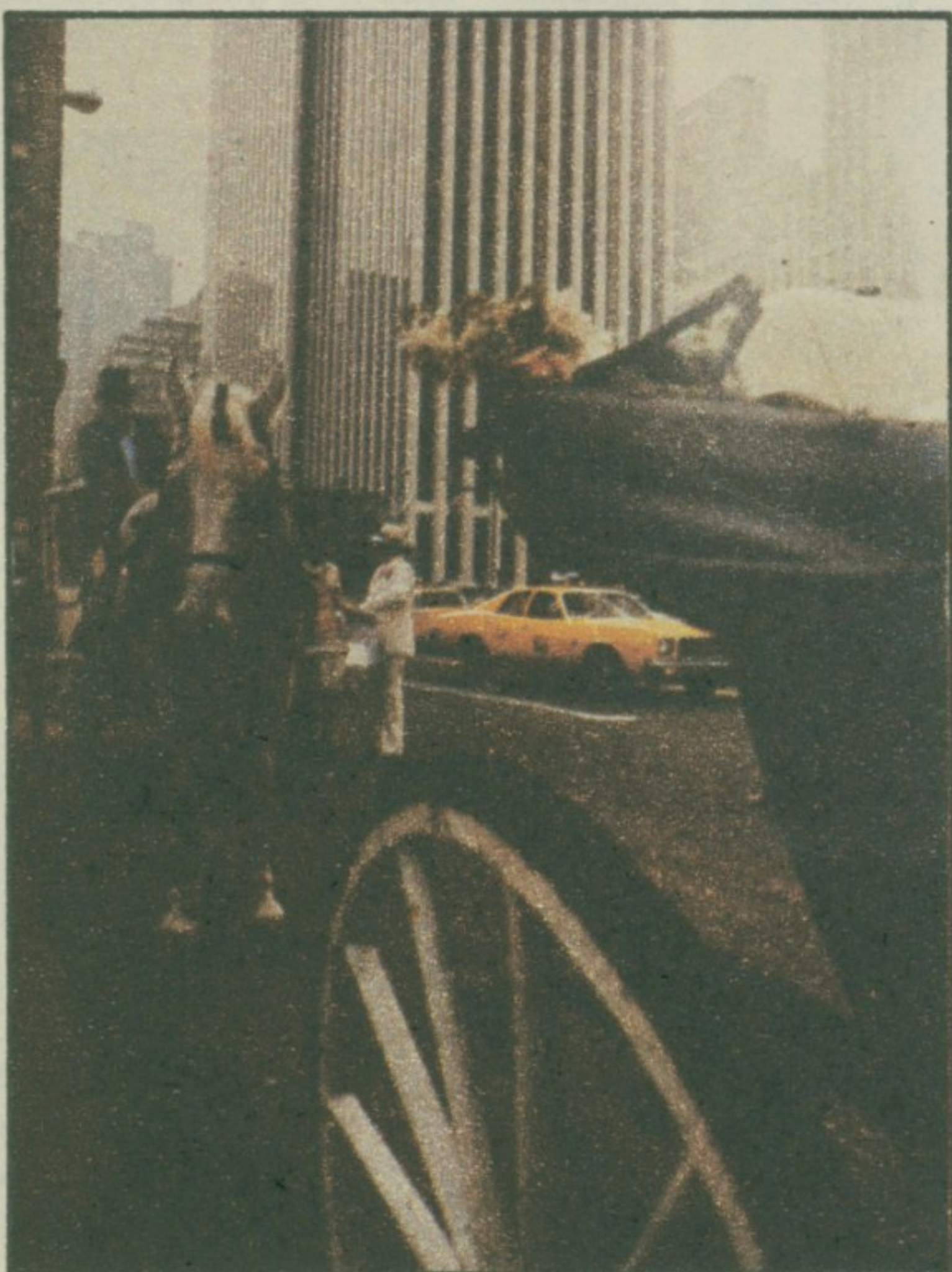
Све је у Њујорку огромно, изграђено да запањи величином и утрошеним средствима. Његова лука највећа је на свету, најновији мост „Џузеппе да Верацано“ (назван по италијанском морепловцу који је открио овај залив и ушће реке Хадсон) најдужи је на планети, а само једна улица износи колико растојање између Београда и Младеновца — наравно, она чак не иде с краја на крај огромног Њујорка!

Али, Њујорк вероватно има и највеће дугове од свих градова света. Криза га је захватила 1975. године и граду је запретила катастрофа од тоталног банкротства. Бивши председник САД Џими Картер потписао је 1978. године, после дуготрајних конгресних борби, зајам федералне владе Њујорку од 1,6 милиона долара.

Њујорчани су одахнули, али, су се многи одселили: од 1975. године изгубио је око 250 хиљада становника. Придружили су се осталим Американцима који — не воле свој највећи град. А не воле га јер му завиде, како смањају Њујорчани, што се поред свега баш у Њујорку најбоље проводи: ту је Бродвеј, са највише позоришта на једном месту (поред осталих бројних позоришта), а барова, кафића и разних ресторана има више него станова!

М. Крстуловић

ЦИНОВСКА ЉУДОЛОВКА

ГРИНИЧ ВИЛИЦ

Одједном, нешто сасвим друго: ниске куће, узане и вијугаве улице, дрвореди, баште. На Вашингтон-скверу игра се шах и „кибицери“ посматрају. Свуда на улицама изложене су слике јер у Гринич Вилицу, том необичном градићу у срцу Менхетна, живе уметници. Ту је и Њујоршки универзитет, па се на улицама, по кафеима и пицеријама тиска она типична гомила младића и девојака свих боја, ту се говоре сви језици, а опет — влада дух заједништва. Има и клошара који спавају по напуштеним магацинима, онима који још нису преуреди у атељеа и ексклузивне галерије.

ПЕТА
АВЕНИЈА

Фијакер међу небодерима био би необична појава за сваки други град осим за Њујорк и његову V авенију, где је направљен овај снимак. Њујорчани се поносе управо тиме што се у њиховом граду „у сваком тренутку може видети, набавити, урадити или појести и попити све што на свету постоји“. Управо овде, на елитној V авенији може се ручати уз сву помоћ у најексклузивнијем италијанском или француском ресторану, али и купити виришле или кокице на улици. Сама авенија, чувена по скупоћи, у којој се налази Рокфелеров центар са позлаћеном статуом Посејдона на клизалишту, па Гугенхајмова галерија, Плаза хотел, јувелири Тифани и Картије, на свом другом крају залази у Харлем — једну од најсиромашнијих четврти не само у Њујорку.

БРОДВЕЈ

Улица Бродвеј једина је која се не уклапа у правоугаони блоковски систем њујоршких артерија: она иде укоси и најдужа је, има чак 47 км од првог до последњег кућног броја! Бродвеј је постао синоним успеха за глумце и режисере, певаче, играче, музичаре. На ступити на Бродвеју, у једном од 80 његових позоришта, зна се шта значи. Али, ни оволико позоришно - музичких кућа није довољно једном Њујорку! Не само да непрестано нижу нове, макар то били једва мало почињени подруми са сандуцима за седење, где се глуми без шминке и костима, него се у Њујорку глуми, пева и свира на самим плочницима. Као ранијих векова на европским трговима, када су навраћале путујуће трупе... На улици се може чути и видети све, од народних песмица, мафионачара, до Шекспира или прворазредно изведене музике Скарлатија, Моцарта, Пурсела.

ГУГЕНХАЈМОВА ГАЛЕРИЈА

Чувени архитекта Александар Лојд Рајт мрзео је Њујорк. Једино његово дело у овом граду је уметничка галерија Соломона Гугенхајма у којој, када погледате навише, ухвати вас вртоглавица од спиралних ходника. Рајт је то, ваљда, и желео да постигне, јер је за Њујорк једном написао: „То је вулкански кратер, људоловка циновских размера која прождире све што је људско...”

ХАРЛЕМ

Готово да нема нације која у Њујорку нема свој квартал — он је свет у малом, у којем се говори на 280 језика! Чајнатаун („Кинески град“) Литл Итали („Мала Италија“), Харлем (где живе Прици и Порториканци) највеће су од тих четврти. То силно шаренило разног света и чини да у Њујорку има свега, од ластавичјих гнезда или ексклузивног специјалитета за супер размажене богаташе, живог мозга малих мајмуна које келнери скалпирају пред гостом — до гладне црначке деце која се играју у гомилама ђубрета... То је наличје помпе и богатства. Баш као што у Њујорку, ноћу светлијем него дању, пешак никад није сигуран чак ни усред најпрометнијег трга у центру. А у огроман Централни парк боље је и не залазити после заласка сунца.

КРАЈСЛЕРОВ НЕБОДЕР

Њујорчани су, насупрот Рајтовим утисцима и мржњи коју остали Американци испољавају према овом граду, заљубљени у Њујорк. Тешко би се могло рећи да су колоси, као овај Крајслеров на слици, саграђени „по људској мери“. Али — не може се порећи лепота и помпезност тих елегантних кула... Крајслер билдинг, украшен никлованим знацима ових луксузних аутомобила, израстао је 1930. године и само три месеца био највиша зграда на свету: претекао га је чувени Емпајер Стејт билдинг који је пуне четири деценије задржао ту „титлу“.

ХИТ-СТРАНА

РЕКА КОЈА ТЕЧЕ

Некано пред крај прошле године која је била веома богата у продукцији добрих плоча, појавио се и дупли албум »Река« (»The river«) америчког певача, гитаристе и композитора БРУСА СПРИНГСТИНА (BRUCE SPRINGSTEEN). У двадесет

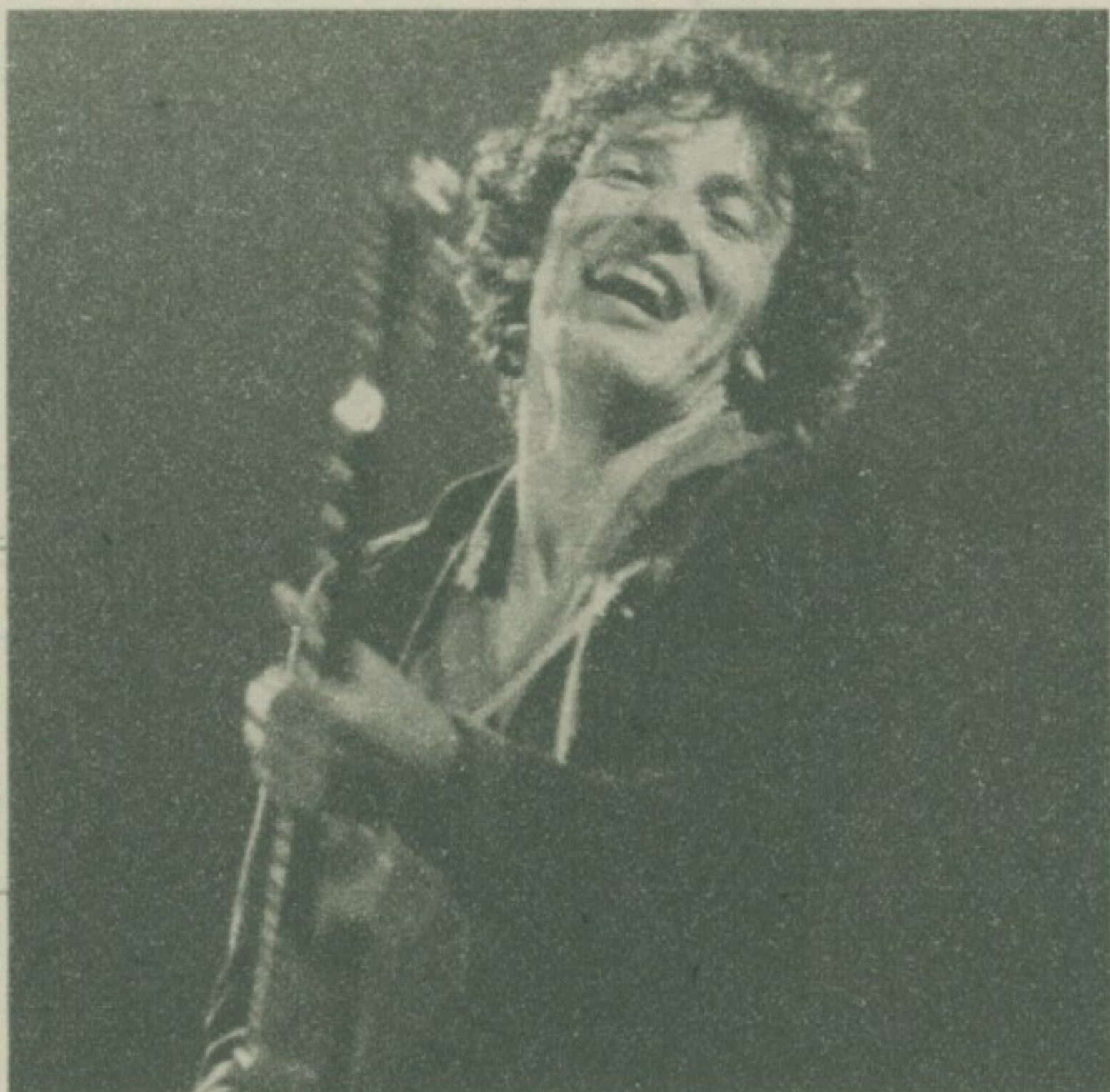
песам различитог стила и садржаја Брус Спрингстин нао да је хтео да направи антологију једног периода. Изванредно снимљени, ови албуми су право задовољство за сваног дискофила. Можда ће их поједине песме подсећати на нешто што су већ чули! »Надилаз ренч« може да личи на повратан темпераментно бугију, Спрингстинове баладе на Диланове, оргуље Денија Федеричија на Ала Нупера у песми »Џенсонов навез«, комбинација пљескана уз »луди« сансофон Кларенса Клеманса у »Набијачу« може неодољиво да подсећа на »луде« шездесете године, или можда »Возио сам целе ноћи« на одјен Ван Морисона. Али без обзира што ћете у појединим нумерама затећи атмосферу РОЛИНГСТОНСА ништа од тога није ланно, свему је Брус Спрингстин дао свој печат и своју оригиналност. Има и тано лепих стихова као што је: »... да ли је сан можда лан, ано се не оствари?...« Тенстови су му антуелни, нао да су писани овог тренутка, на улици, у кући, као да је теме бирао репортер за јутарње издање свога листа. Песме се нину нао рена која тече. Од брзог извора на мирном ушћу. И прва и друга страна албума су тано подешене. Од темпераментне музике на почетку до мирних балада на крају »Дан независности« и »Рена«. Треба рећи да је Брус био и продуцент сопственог албума тано да је имао могућност да у потпуности обликује своје идеје. У члановима ансамбла наишао је на изванредне сараднике који су својим одличним свирањем само истанли вредност свих песама.

Овај дупли албум завршава се мало необично. На четвртој страни последња композиција је »Удес на ауто-путу«. Сванодневна сцена на свим путевима света. Саобраћајна несрећа, усред ноћи, без сведока. Пут је пуст, наилази други возач и зауставља се на месту несреће. Покушава да помогне унесрећеном младићу који га последњим дахом моли »Господине, помозите ми!« Али, све је касно, долазе кола хитне помоћи и одвозе мртво младо тело. Нено службено лице ће те ноћи зануцати на врата жене или веренице и саопштити тужну вест.

Од овог, тано рећи новинског извештаја, Брус Спрингстин је направио песму чија је поента на крају:

»Поненад, устанем усред ноћи
и гледам своју драгу нано спава,
онда се увучем у њен кревет

и чврсто је загрлим
и тано будан целе ноћи леним
мислећи на онај удес на ауто-путу«.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

УДЕС НА АУТО-ПУТУ (WRECK ON THE HIGHWAY)

Музика, текст, извођач:
БРУС СПРИНГСТИН
(BRUCE SPRINGSTEEN)

Last night I was out driving
Coming home at the end of
the working day
I was riding alone through
the drizzling rain
On a deserted stretch of a
county two-lane
When I came upon a wreck
on the highway.

There was blood and glass
all over
And there was nobody there
but me
As the rain tumbled down
hard and cold
I seen a young man lying
by the side of the road
He cried: »Mister, won't you
help me, please?«

An ambulance finally came
and took him to Riverside
I watched as they drove him
away
And I thought of a girlfriend
or a young wife
And a state trooper knocking
in the middle of the night
To say your baby died in a
wreck on the highway.

Sometime I sit up in the
darkness
And I watch my baby as she
sleeps
Then I climb in bed and I
hold her tight
I just lay there awake in the
middle of the night
Thinking about the wreck on
the highway.

ПОП-ВРЕМЕНАЛОВ

МУДИ БЛУЗ (MOODY BLUES)

Ансамбл МУДИ БЛУЗ су почели 1964. године у Бирмингему. Међутим, прва плоча им је била потпуно промашај. (»Можеш да изгубиш новац али немој да изгубиш главу«, »Loose your money but don't loose your mind«) Можда је то био разлог што је Дени Лејн (Denny Laine) напустио групу и изазвао прву кризу. Претило је да се ансамбл потпуно растури када се појавио Џастин Хејворд (Justin Hayward), гитариста, певач, композитор и свирач на табли. Окупио је око себе врсне музичаре: Мајк Пиндер (Mike Pinder), мелотрон, клавир, вокал, Реј Томас (Ray Thomas), вокал, хармоника, флаута, Џон Лоџ (John Lodge), басиста, певач и композитор, Грем Еџ (Graham Edge), бубњеви и клавир и тако је настала друга верзија МУДИ БЛУЗА. Године 1967. снимају први сингл »Fly me high«, а у марту

следеће свој непревазиђени хит »Ноћи у белом сатену« (Nights in white satin). То је био први случај да су рок музичари потражили помоћ класичара. Снимак је био направљен уз пратњу Лондонског фестивалског оркестра. Представљао је прекретницу у богатим аранжманима и раскошном звуку који су касније и други почели да користе. »Ноћи у белом сатену« су се тако нашле на првом албуму МУДИ БЛУЗА »Days of future passed«. Касније су следиле и други албуми: »In search of the lost chord« (септембар 1968), »On the threshold of a dream« (мај 1969), »To our childrens' childrens' children« (1970), »Every good boy deserves a favour« (1971), »Seventh sojourn« (1972).

После вишегодишње паузе МУДИ БЛУЗ се поново појавио на музичкој сцени и тако остао живи сведок музичких збивања шездесетих година заједно са ансамблима РОЛИНГСТОНС, КИНКС, ХУ (WHO)

Берза плоча

Купујем добро очуване ЛП плоче »Tubular Bells« и »Hergest Ridge« (Mike Oldfield), као и синглове »Cars« (Gary Numan) и »Whola lotta love« (Led Zepplin). Уз понуду обавезно назначити и цену.

Миодраг Васић,
Нехруова 102
11070 Нови Београд

Купујем плоче TED NUGENT-а, LED ZEPPELIN-а и ALICE COOPER-а. Цијена по договору, а могућа је и размена.

Дарко Бован,
Изе Маринковића 13
54515 Ораховица

Купујем очуване ЛП плоче стране и домаће.

Радмила Бјелобрк,
Париске Комуне 2
21000 Нови Сад

МОЈ ИЗБОР

Ја сам из села Ми-
лићи (75446). Зовем
се **Зоран Џинкић** и
идем у III разред
гимназије у Власе-
ници (БиХ). Пратећи

редовно све бројеве
„Забавника“ рије-
ших да вам поша-
љем свој избор од
десет мени најдра-
них композиција:

ДОМАЋЕ

1. ПРИЧА О ВАСИ
ЛАДАЧКОМ —
Ђорђе Балашевић
2. БЛУЗ ЗА МОЈУ
БИВШУ ДРАГУ
— Бијело дугме
3. КОД МЕНЕ
ИМАШ ВЕЛИКИ
ПЛУС — Срђан
Марјановић
4. ПАНОНСКИ
МОРНАР —
Ђорђе Балашевић
5. УЛАЗАК У
ХАРЕМ — група
„Сман“

СТРАНЕ

1. GUANTANAMERA
— The Sandpipers
2. I'LL MEET YOU
AT MIDNIGHT
— Smokie
3. ONLY
YOU — The
Platters
4. ANOTHER
BRICK IN
THE WALL —
Pink Floyd
5. LOVE HURTS
— Nazareth

DISCO ПОШТА

Да ли бисте могли да ми кажете
када је први пут употребљен син-
тисајзер и које је плоче до сада
издала група СТРЕНГЛЕРС?

Синтисајзер је конструисао др
Роберт Муг (Robert Moog) око
1965. и већ следећих година су
поједини музичари почели да га
користе на сцени. Ефекат је био
одличан и публика се одушевљавала
његовим звуком. Почетком седам-
десетих година **Кејт Емерсон** (Ke-
ith Emerson) је био један од пр-
вих рок-музичара који је себи
дозволио луксуз да набави, за оно
време, веома скупе уређаје и да
их користи на концертима и у

студију. Већ у 1970. години сним-
љени су и први албуми са син-
тисајзером: „ЕЛП“ (Емерсон, Лејк
и Палмер), затим плоче групе

„Јес“ (Yes), **Рика Вејкмена** (Rick Wakeman), **Рика Рајте** (Rick Wright) и чувене групе **Пинк Флојд**.
Те године је изашао и познати
албум »In the Court of Crimson
King« коју је снимила екипа **Ро-
берта Фрипа** (Robert Fripp), која
је умела да искористи синтисајзер
боље него њени претходници. Али
стварни новатори и људи који су
развили могућности синтисајзера
били су немачки музичари. За
њих се каже да су створили му-
зички језик на синтисајзеру и
другим електронским инструмен-
тима. Почетком седамдесетих го-
дина плејада немачких музичара
је почела да изводи бравуре на
електронским инструментима и
тако смо добили плоче **Флоријана
Фрикеа** из групе „Попол Вух“,
Клауса Шульца са »Ash Ra Tem-
pel«, **Едгара Фрезеа** са „Танцерин
Дрим“ итд.
Дискографија групе **СТРЕНГЛЕРС**
(Stranglers) је следећа: »IV Rattus
Norvegicus«, »No more heroes«,
»Black and White«, »The Raven«.
Последња три албума су издата и
код нас.

Купио бих добро очуване плоче
„Ring my bell“ (Anitta Ward)
и све албуме **САНТАНЕ**. Тако-
ђе и касету „Night flight to Ve-
nus“ (BONEY M.)

Владимир Делевски,
Зелена гора 56
36000 Краљево

МЛАДИЋИ ИЗ ЗАВИДОВИЋА

Завидовићи су познати по много чему, али и
по деловању музичке групе **ПАУК**. Не само
стого што је сва група победила на прошло-
годишњој гитаријади у Зајечару већ и по ентузи-
јазму и личном одрицању да би се постигао успех
на музичком пољу. Њих не мрзи да оду у најма-
ње место само ако имају поблику која их тражи,
не мрзи их да целу ноћ путују а сутрадан свира-
ју, па опет следеће ноћи да се врате кући. Стога
није случајно што су прошле године били изабра-
ни за званичног представника СР Босне и Херце-
говине на великој омладинској смотри „Младост
— Сутјеска 80“. Велики успјех су постигли и на
заједничком концерту са групом **БУМЕРАНГ** у
сарајевској „Скендерији“. На суботичком фести-
валу „Омладина 80, певали су песму „Гдје сам
сад“, а у ТВ емисији „Поп нон-стоп“ лансирани су
свој први хит „Власти пут у свијет“. Ускоро ће
им изаћи и прва плоча, па ће их тако упознати
шири круг дискофила.

ПАУК сачињавају:

Ненад Симић, бас гитара и вокал, **Ешвет Хару-
рић**, бубњеви и вокал, **Бранко Давић**, гитара и
вокал, и **Жељко Селак**, клавијатуре и вокал. Од
свог формирања, јануара 1979. године „укњижи-
ли“ су и неколико победа на гитаријадама „Врпо-
ље 79“, „Лашва 79“ „Зајечар 80“ итд.

Чишњаци јављају...

ДА ЛИ ЈЕ ПОРОК БИТИ ПО-РОК?

Изгледа да Пожаревац поново
постаје погодно место за младе и
охрабрене музичке снаге. Нови
талас однео је све што се швер-
цовало под именом рок-музичара
и тренутно најужбудљивији нови
догађај у Пожаревцу предста-
вља појава ансамбла **ПОРОК**.

Откуд тај „порок“ међу учени-
цима средњих школа? Да би уми-

рили професоре, младићи су умет-
нули само једну цртицу па су
објаснили да „по-рок“ значи „по-
жаревачки рок“. (Али то је објаш-
њење само за професоре!)

Седам младих пожаревацких му-
зичара су у ствари поборници но-
вог таласа. Мада на својим наступима
плаћају данак неискуству, ипак се
може приметити да њихове
музичко-креативне способности
представљају одређен потенцијал.
Музички материјал који је њихо-
во дело, засад бисмо могли да
описемо као паметну и zgodnu за
играње синтезу „Блонди“, „В-52“
и донекле „Полис“. Можда би им
се могла замерити недовољна кри-
тичност и недостатак праве мере у
асимиловању узора. Пошто још не-
мају довољно сопственог матери-
јала **ПОРОК** су делимично и ре-
продуктивци. Логично је да се за
сада ту лакше скалазе. Свира се
све, почев од традиционала. Била
Халија, 10 најновијих и најатрак-
тивнијих стремљења домаћих ново-
таласних група (на пр. **ПРЉАВО
КАЗАЛИШТЕ**).

Групу **ПОРОК** чине:

Славољуб Матић, гитариста и
композитор, **Срђан Марјановић**,
вокал, **Миодраг Милосављевић**,
бас, **Саша Стокић**, бубњеви, **Иван
Трифунковић**, саксофон, **Славиша
Јовић**, разне ударалке, и **Добрица
Живановић**, клавијатуре.

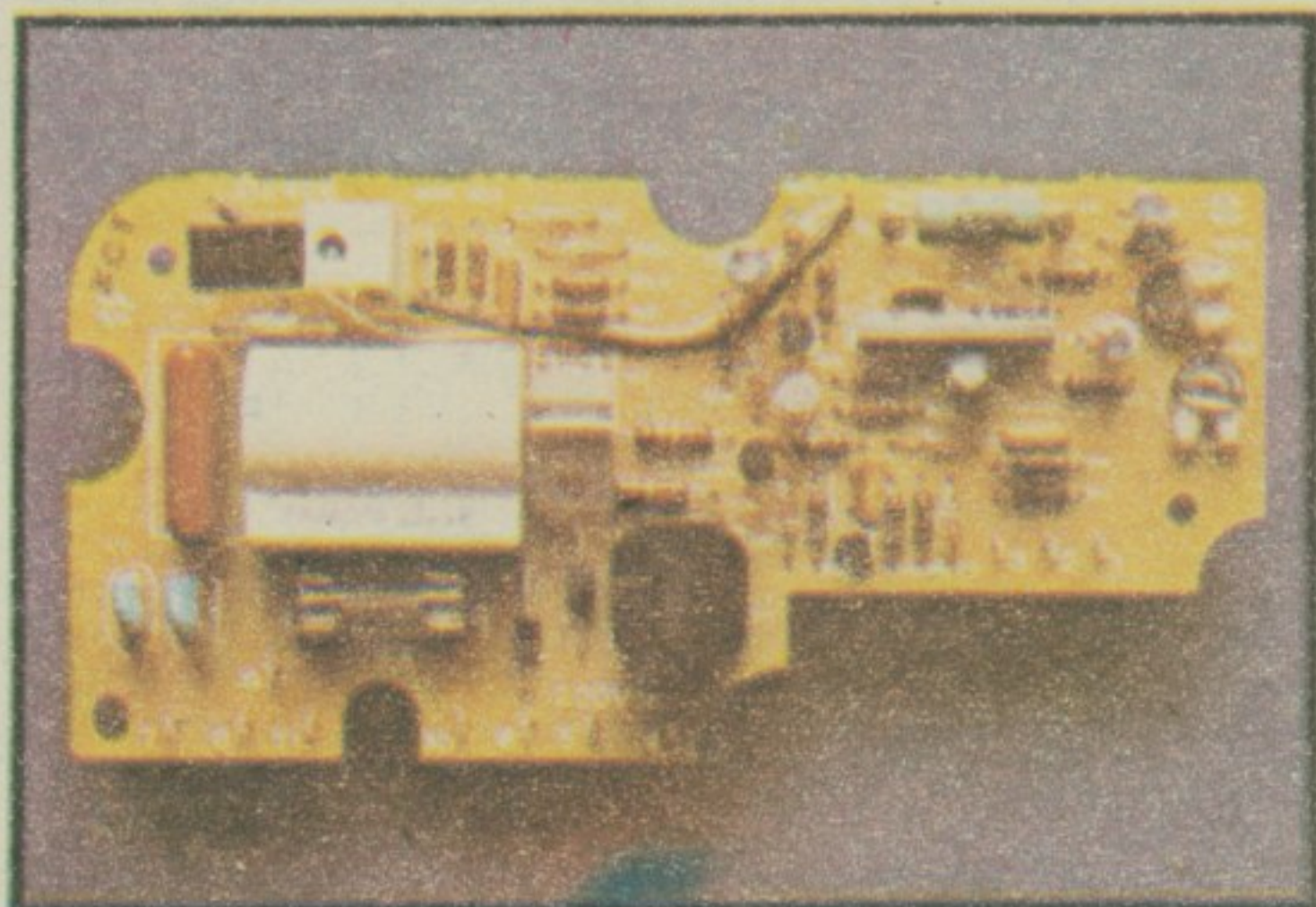
Горан Милековић,
Моше Пијаде 30,
12000 Пожаревац

Мора да је Шарл Визентал био велика циција, пошто се 1755. године досетио како да се приликом шивења до краја искористи уде-нути конач: „измислио“ је иглу заострену на оба краја, са рупом не на врху, него на средини! Тако шваља није била присиљена да окреће иглу приликом сваког убода, а на крају, када прави

Ова машина снимљена је у париском Музеју уметничких заната. Направио ју је кројач Бартеlemi Тимоније 1830. године и због ње умало изгубио главу: група разјарених колега, бојећи се да ће им машина отети хлеб из руку, насрнула је на конструктора.

чвор, много мањи део конца оде „у штету“.

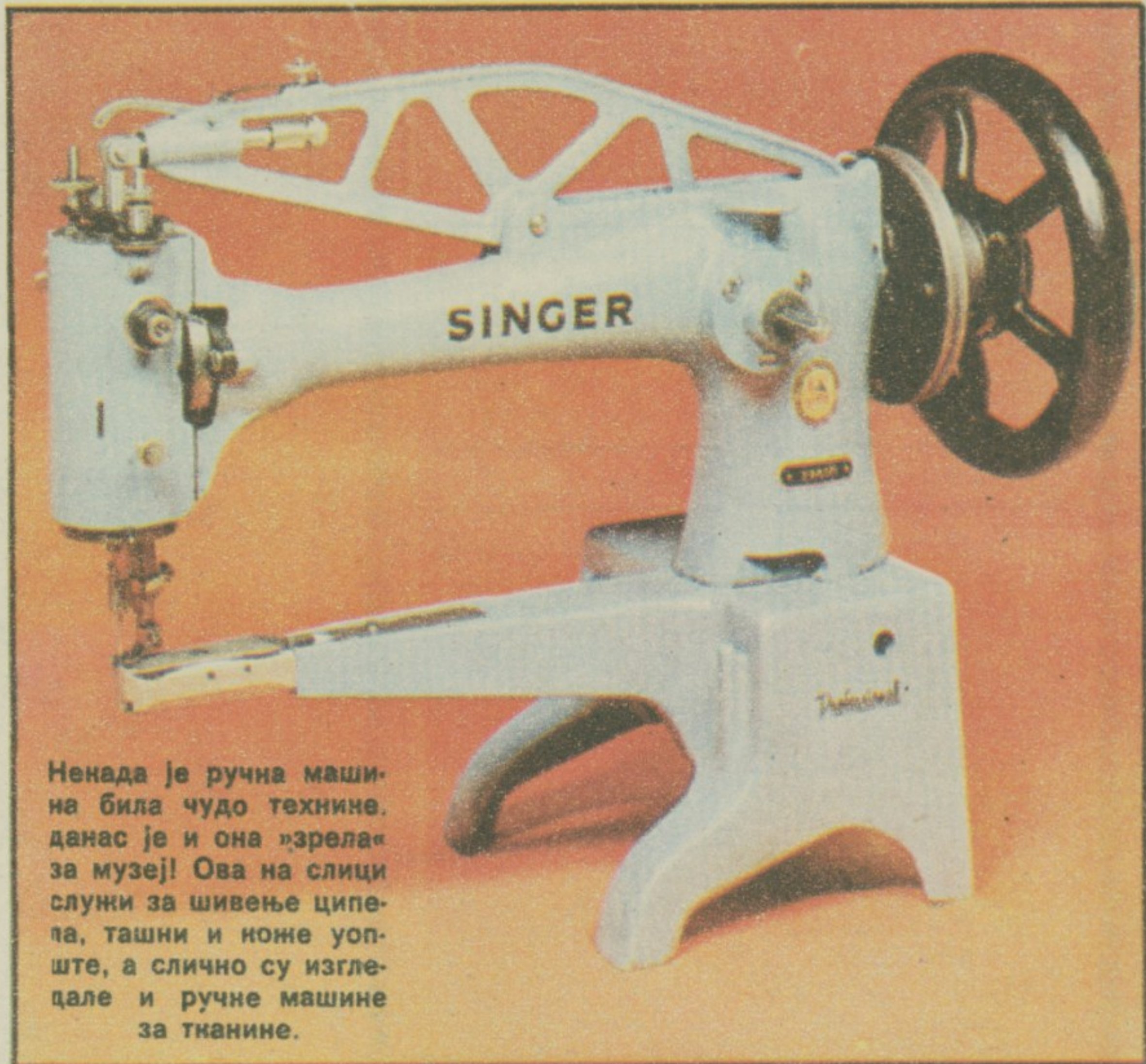
Шалу на страну — уосталом, ова игла није прославила генија изумитеља, пошто се и дан-дanas шије оном одвајка-дашњом — био је ово ипак крупан корак напред. Двобода игла дала је не-кима идеју да би се мо-гла направити — шиваћа машина.

ДОЛЕ МАШИНЕ!

Од игле до машине, међутим, није било баш лако... Прву је патентирао сиромашан француски кројач Бартеlemi Тимо-

није 75 година после појаве Визенталове игле. Та машина, углавном направљена од дрвета, била је прави „трапави идиот“ у поређењу са савременим, али радила је неу-поредиво брже него

ОД НОГЕ ДО ЕЛЕКТРОНИКЕ: ВЕК И ПО ШИВАЋИХ МАШИНА

Ненада је ручна маши-на била чудо технике, данас је и она „зрела“ за музеј! Ова на слици служи за шивење ципела, ташни и коње уопште, а слично су изгледале и ручне машине за тканине.

ДЕЛО НЕСХВ

Француз Тимоније умро је у беди баш у време кад се Американац Синиер уселио са славе и бо-јањима. Обојица су били конструктори исте ствари: машине за шивење.

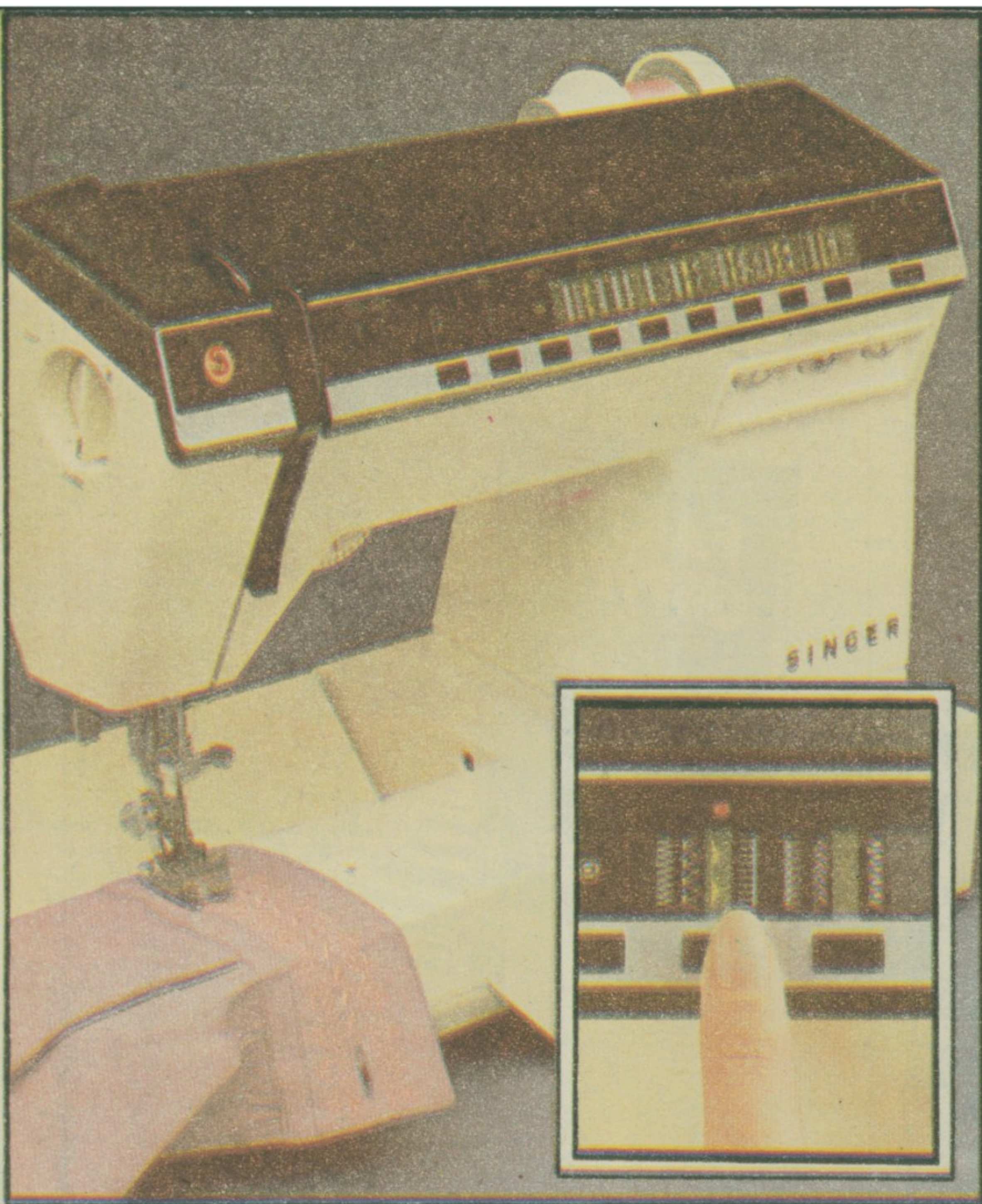
ромашан 1857. године — кад је у далекој Америци управо доживљавала о-вације шиваћа машина Исака Мерита Сингера.

ИЗ ЗАТВОРА У СЛАВУ

нијеових машина, група кројача се разјарила сматрајући да ће им машина отети хлеб из руку. Сакупили су руљу, провалили у ону радионицу и секирама разлупали све машине. Умало да и Тимоније изгуби главу.

Несхваћени геније после је направио још бољу машину, од метала, ужасно гломазну и тешку, праву шиваћу локомотиву. Али, изгледа да је све то то било преурањено, пошто се нико није баш озбиљно заинтересовао за њу. Тимоније је умро си-

Име Сингер и данас је синоним за добру шиваћу машину, а средином прошлог века оно је имало магичан привук нагло стечене славе и богатства. Причало се да је Исаак Сингер модел те фамозне машине, која је штеповала брзо, а шав се није могао опати без маказа, направио у затвору, од осушене средине хлеба који је одвајао од уста. За иглу му је послужила риба кост (ваљда од празничног затворског ручка). Када се нашао на слободи, за само 11 дана конструисао је праву машину, са позајмљених 40 долара и — то је био по-

мираног платна, шаторе...

Последњи хит су електронске машине које се само програмирају, а потом готово све раде „саме“: чак је и људска машта непотребна, пошто је у меморију њиховог вештачког мозга уграђено

У данашње време нема више ни великог ни малог точна на шиваћој машини, пошто се шије — притиснањем дугмади. На слици је последња реч технике: на самој машини налази се командна табла малог електронског мозга, на којој су приказане врсте и дужине бодова, нао и разне могућности — отварање рупица, пришивање дугмади, израда поруба и остало. Треба само програмирати машину и она даље ради „сама“. Машина за индустријску производњу још су савршеније јер им је и компјутер много већи. На њима се унапред програмира чан и облик — на пример за рунав — тачно да машина ушива тачно по њему!

но, спремне да га дочекају!

»ДАНИЦА« ПУТУЈЕ У СВЕТ...

Прва југословенска машина за шивење звала се (као и први играни филм) „славица“. Појавила се 1957 — седам година после отварања прве домаће фабрике шиваћих машина „Владо Багат“ у Задру. За разлику од своје претходнице „Јадранке“, израђене по лиценци италијанске фирме „Неки“, „славица“ је била дело људи из „Багатовог“ конструктивног бироа. На њој је могао да се ради и цик-цак бод, који данас више некога не импресионира, али је у оно време био ствар шиваћег престижа.

Данас се стара, добра „славица“ више не тражи као некад. У ово време кибернетике и дизајна, ако не личе на неки свемирски уређај, ни шиваће машине нису више то што јесу, па тако изгледа и последњи модел из задарске фабрике. Само јој је име старинско: „даница“. Остало је — електроника. Једна одушевљена муштерија у робној кући је узвикнула: „Све зна да ради, само што још и не пева!“

Ко зна? Можда ће ускоро изићи на тржиште и неки такав модел, не би ли се и данашњи свет нечему зачудио.

М. Крстуловић

РАЂЕНОГ ГЕНИЈА

четак будуће огромне Сингерове компаније. Успех муњевит и огроман, чак и за Америку...

Сингер је патентирао машину 1851. године, пошто је неколико година пре тога водио спор са земљаком Илијасом Хоувом који га је тужио за крађу идеје. У ствари, Сингер је у своју машину само уградио нека достигнућа са дотадашњих патената, а међу многима који су тих година у Америци настојали да направе „најбољу“ шиваћу машину, био је и Хоув.

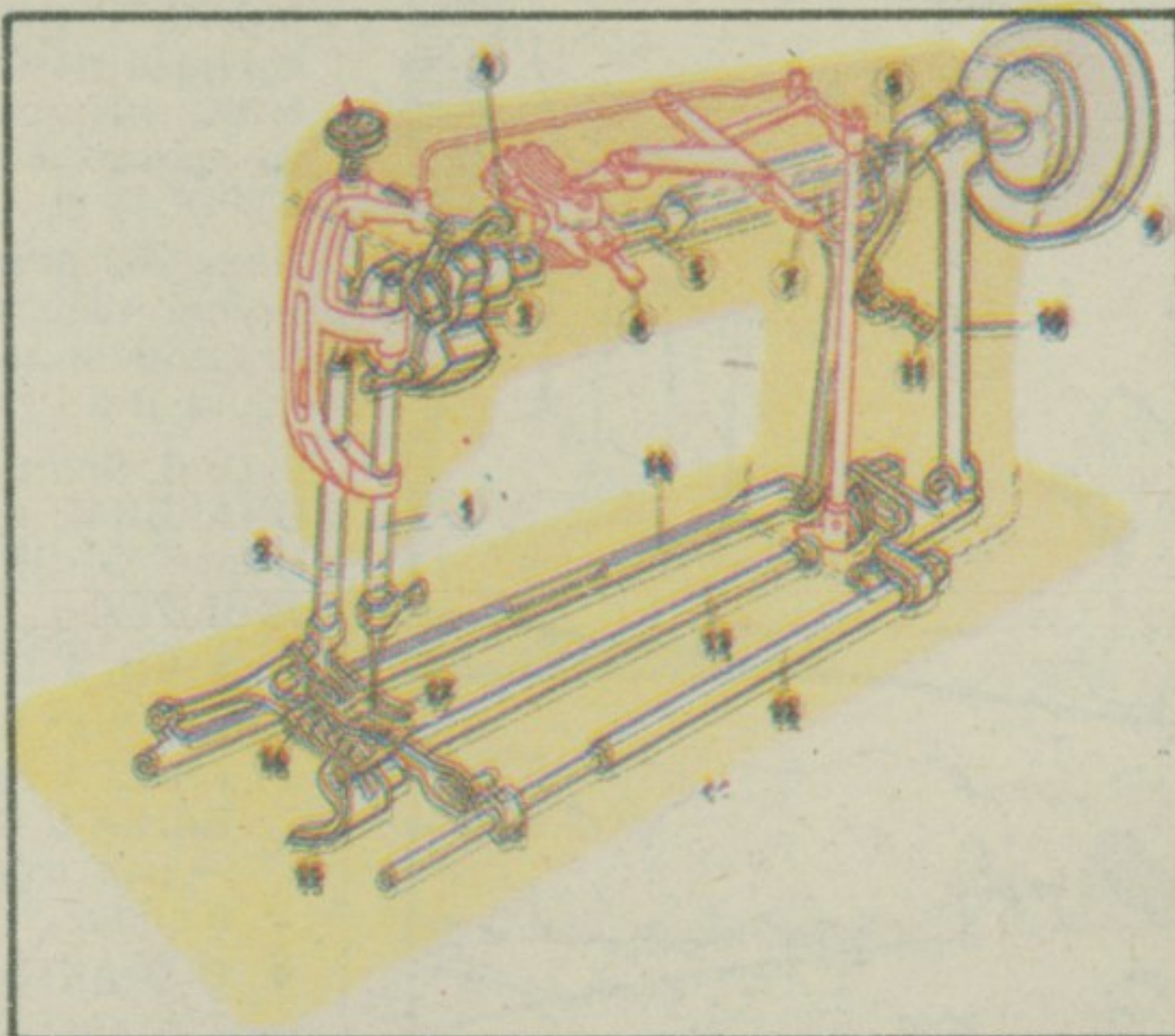
Сингер је изгубио спор, али је стекао славу, пошто је његова машина у стварности била једина која је шила чврст шав, лако и брзо. Свет ју је оберучке прихватио тако да је за само девет година од патентирања — Сингер већ био највећи светски произвођач и извозник шиваћих машина.

Можда и нема справе која је тако брзо напре-

довала, а у основи остала непромењене конструкције, као што је то шиваћа машина. Многи ће се изненадити кад прочитају да се електрична машина појавила већ 1888. године, а 1921. лансиран је и модел на струју који се могао носити у коферу.

ОПАСНИ ШИВАЋИ КОМПЈУТЕРИ?

У данашње време има неколико хиљада врста шиваћих машина! Од минијатурних, тешких једва килограм и по — за игру деце али и одраслих, пошто стварно шију — до грдосија од тону и по које шију у индустрији. Могу да ураде и по шест хиљада убода у минуту! Постоје посебно прилагођене машине за различите тканине, вунене, свилене, или синтетичке, за

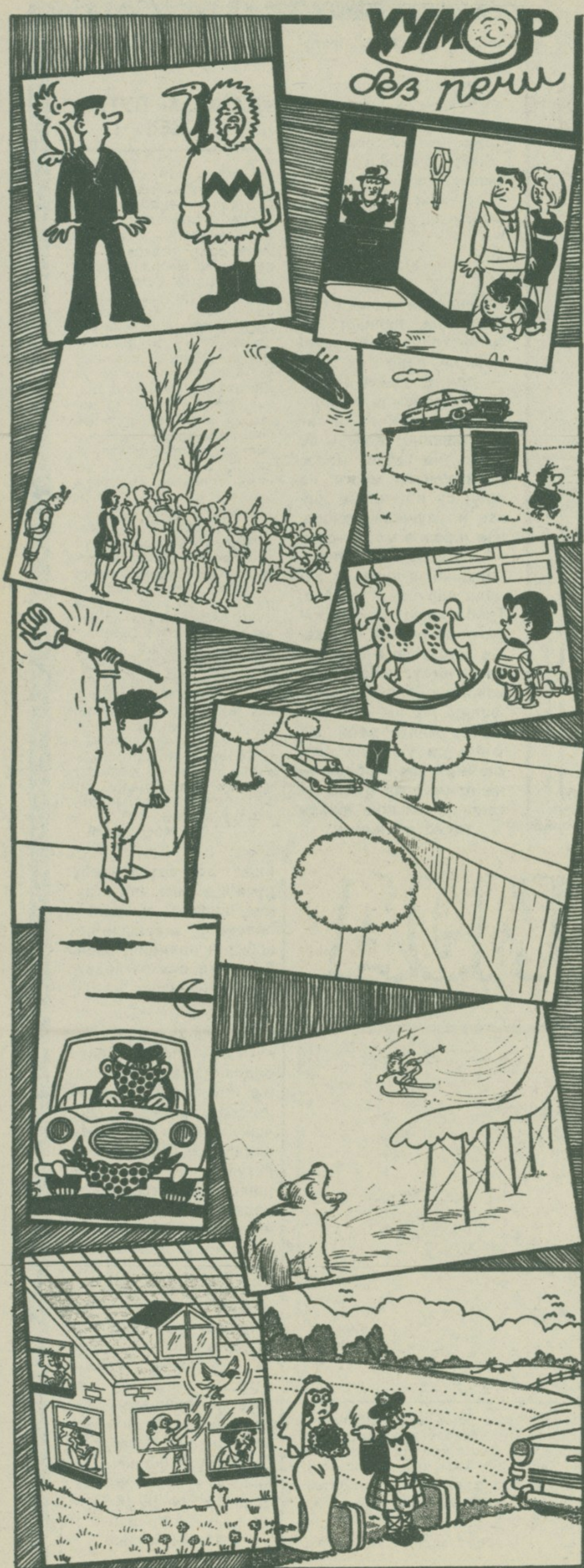

шивење рубља или, рецимо, шешира, фудбалских лопти, боксерских рукавица или торби од лике, па машине за обућу, за најлон-чарапе, за везење столњака или цираде, настрапнице од гу-

на хиљаде комбинација за бодове и облике шара. Ако треба да дође време на које нас упозоравају писци научне фантастике, када ће компјутери владати над људима — шиваће машине су, очиглед

Било да се понређу ручно, ногама или струјом, шиваће машине у основи су задржале првобитни принцип рада. Ево нано оне изгледају изнутра:

1. Полуга за иглу
2. Полуга стопице
3. Мала радилица за претварање кружног у праволинијско кретање
4. Држач конц
5. Горња осовина
6. Полугица за регулисање ширине цик-цака
7. Полугица за подешавање положаја игле (лево, на средини и десно)
8. Виљушна за покретање зубаца испод стопице
9. Замајац (служи код механичног шивења, без електромотора)
10. Радилица за покретање зубаца испод стопице
11. Полуга за подешавање дужине бода
12. Осовина за подизање зубаца
13. Осовина чунна
14. Осовина за покретање зубаца
15. Чунак
16. Зупци на уводној плочици
17. Стопица

КЊИГЕ КОЈЕ МОГУ ИЗМЕНИТИ ВАШ ЖИВОТ...

1. Art M. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ“. ВАШЕ ПАМЋЕЊЕ ЈЕ МОСТ КА УСПЕХУ У РАЗНИМ ОБЛАСТИМА помоћу популарне едиције „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ“: 1. књига: „МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ ПАМЋЕЊА“ (202 стр.) и 2. књига: „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА НА РАЗНЕ ОБЛАСТИ“ (228 стр.). Дугогодишњим искуством потврђене и код безброј људи у многим земљама света проверене ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ, ЛАКОГ И ТРАЈНОГ ПАМЋЕЊА свих врста података и знања у било којој области. И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ ако примените специјалне технике памћења изложене у овом ПРОГРАМИРАНОМ ПРИРУЧНИКУ написаном приступачним и занимљивим стилем; настао је из праксе и намењен је пракси и помоћу њега можете најмање УТРОСТРУЧИТИ Вашу постојећу моћ памћења.

Цена 200 дин. по књизи. Комплет (обе књиге заједно) — 350 дин. укупно 430 страница (латиница), формата 17 x 24 цм, преко 150 илустрација и дијаграма, 15 самотестова, на фином офсет папиру са корицама у три боје.

2. Dr R. Sharpe & D. Lewis: „ФАКТОР УСПЈЕХА“ — КАКО ПОСТАТИ ОНАКВИМ, КАКВИ БИСТЕ ЖЕЛЕЛИ БИТИ — поднаслов је ове књиге О ПРОМЕНАМА, О ПРОМЕНАМА НА БОЉЕ У ВАШЕМ ЖИВОТУ.

- КЊИГА С КОЈОМ ЋЕТЕ СЕ ОСЛОБОДИТИ СВИХ ЛОШИХ НАВИКА — комплекса, пушења или тескобе.
- КЊИГА КОЈА ВАМ НУДИ КОМПЛЕТАН ПРОГРАМ УСАВРШАВАЊА У СВИМ ЖИВОТНИМ ПОДРУЧЈИМА ЗА САМО 14 ДАНА — рад, студиј, породица, брак и секс, друштвени односи, одмор и спорт.
- С „ФАКТОРОМ УСПЈЕХА“ — ДО ВАШЕГ ЖИВОТНОГ УСПЕХА

Цијена 290 дин. по књизи; укупно 288 страна (латиница) формата 14 x 22 цм, илустровано, на фином офсет папиру и корицама са омотом на кунстдруку у три боје.

ГАРАНЦИЈА: СВИМ НЕЗАДОВОЉНИМ ЧИТАОЦИМА ВРАЋАМО НОВАЦ АКО НЕОШТЕЋЕНУ КЊИГУ ВРАТЕ У РОКУ ОД ПЕТ ДАНА ПОСЛЕ ПРИЈЕМА

Наручите на адресу: „ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“, — п. фах 2070, 11031 БЕОГРАД. Плаћање након пријема.

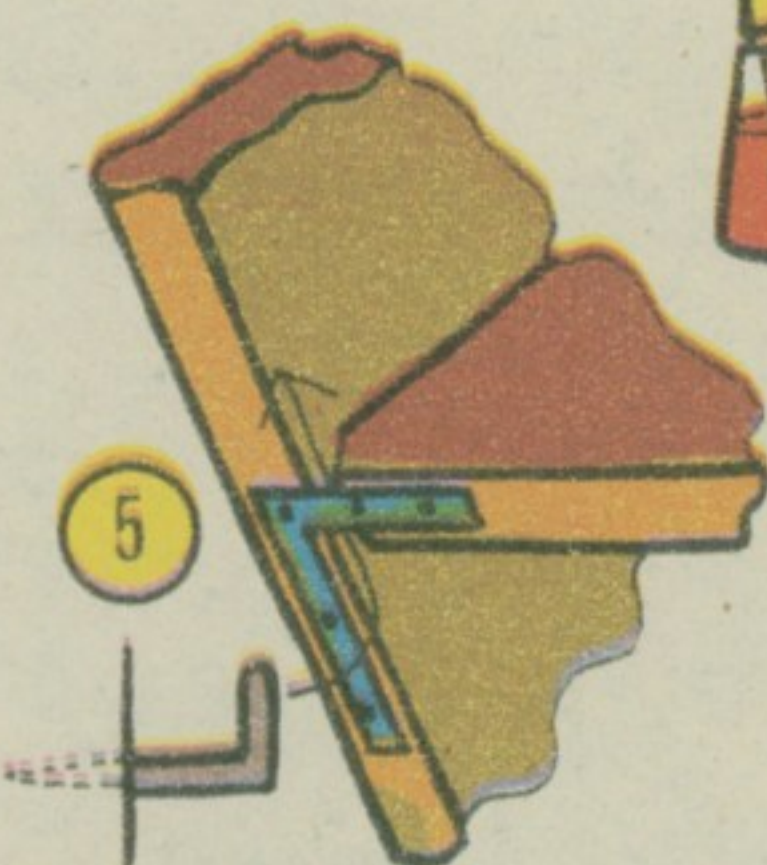
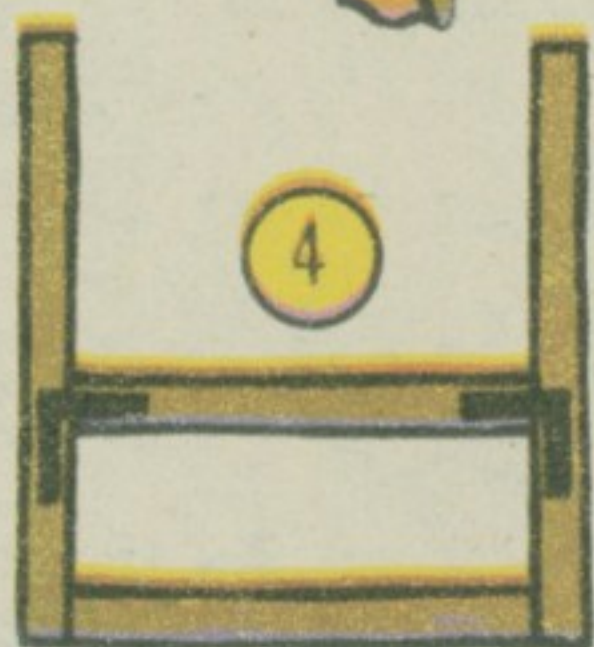
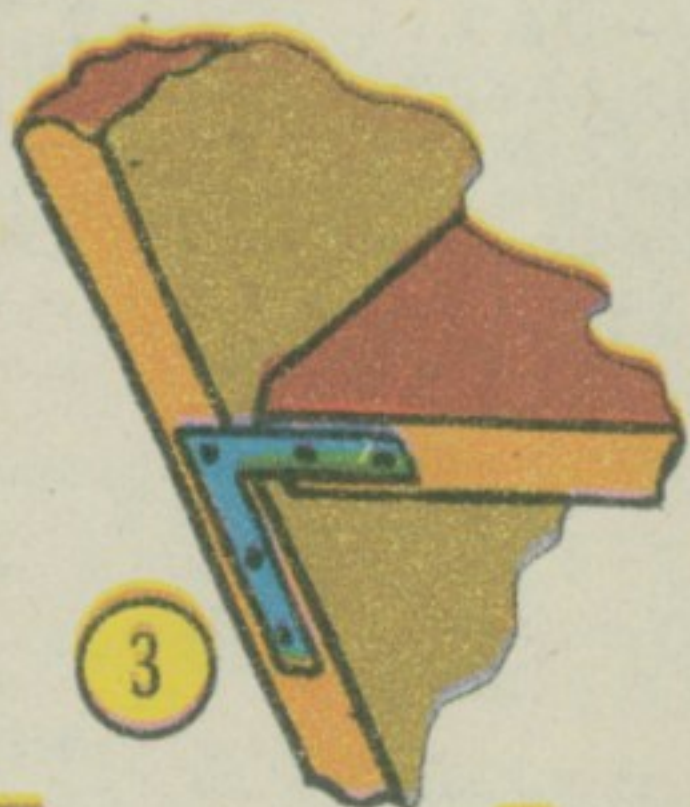
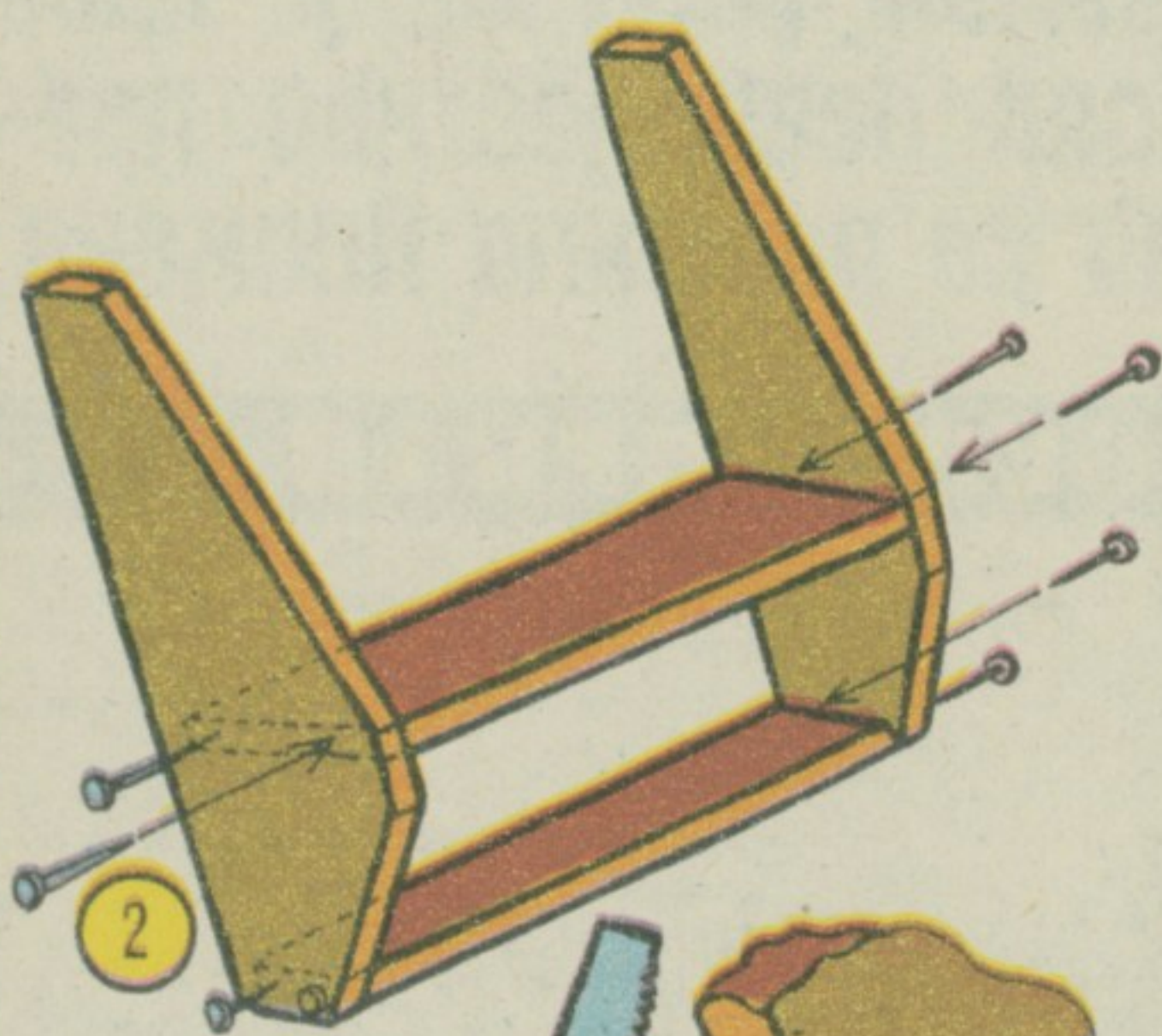
ПОЛИЦА за кухињу

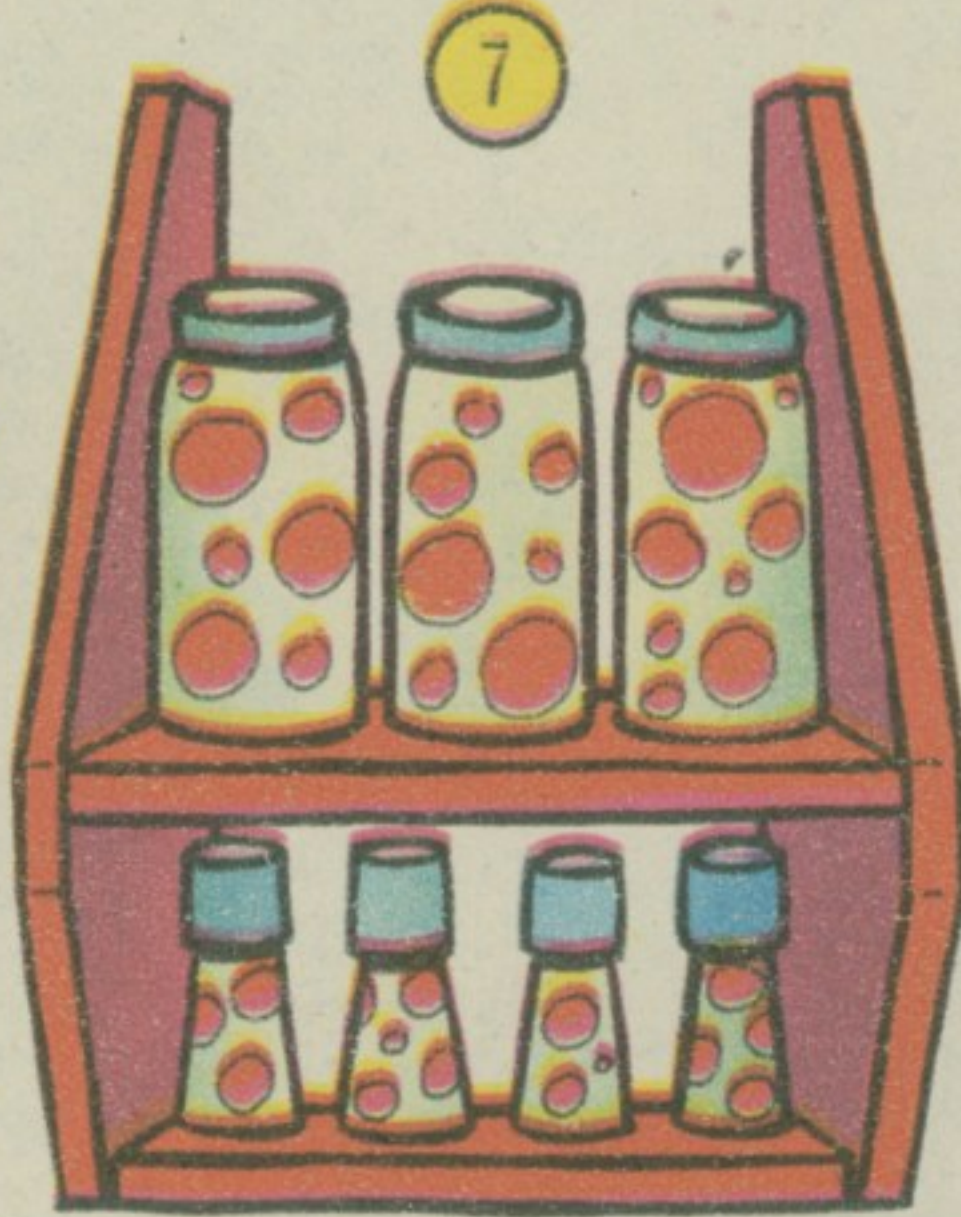
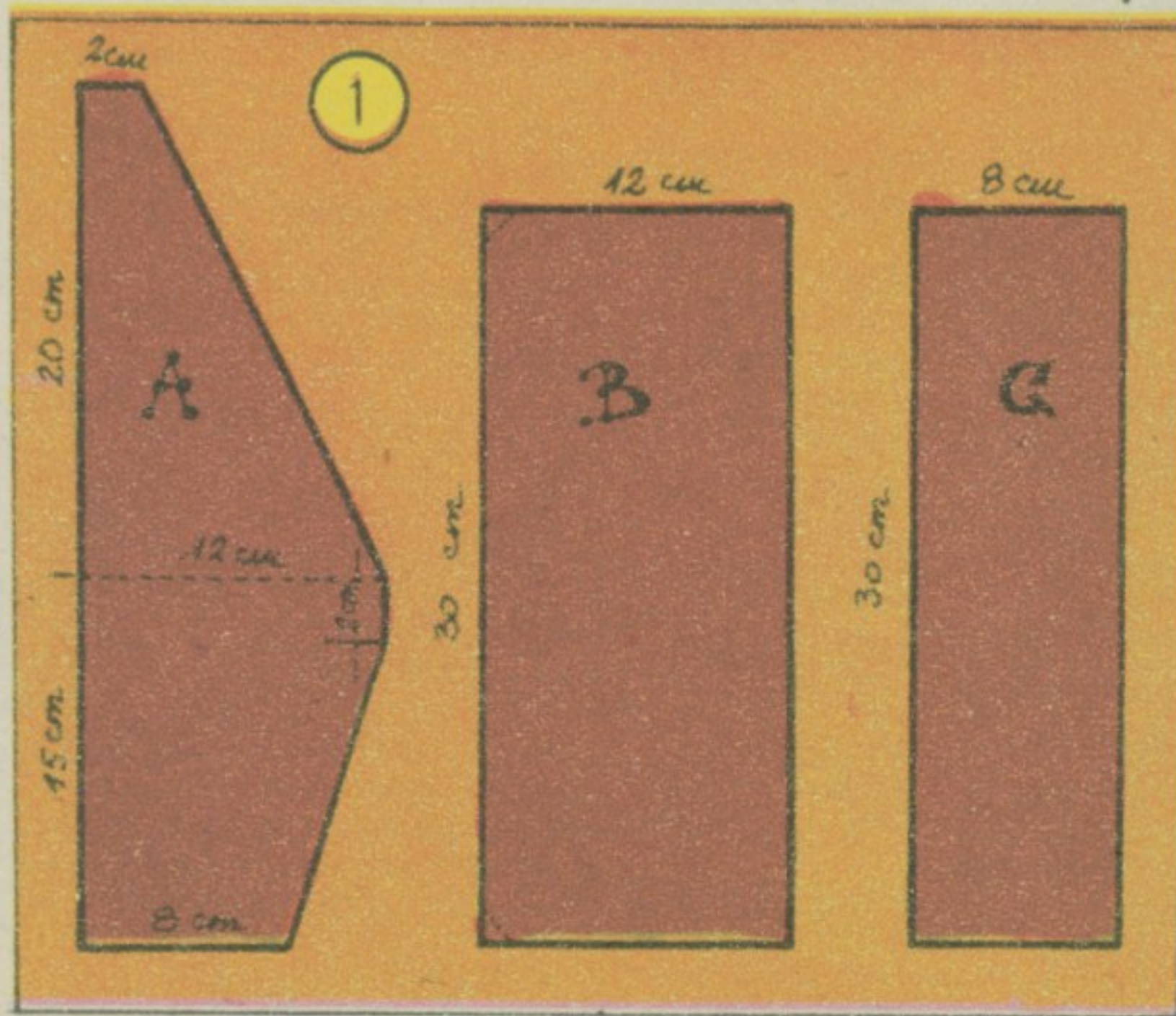
У данашњем броју ћемо вам показати како да направите својој мајци кухињски комплет, односно поличицу на којој стоје тегле са шећером, брашном, кафом и зачинима.

Од дашчица дебљине од 10 до 15 mm исеците два дела означена са А на црт. 1 и по један део означен са В и С на истом цртежу. Део А представља стране полице, део В даску на којој стоје велике тегле и део С дашчицу на којој стоје теглице са зачинима. На дасци В одсеците два угла дуж дуже стране (по цртицама на цртежу 1 — В). Како се полица склапа види се на црт. 2. Кад опажате полицу, пазите да засечени делови даске В буду окренути зиду. Даске на којима стоје тегле треба укуцати за стране полице помоћу ексера дужине око 2 cm. Да би полица била чвршћа и сигурнија, ексерчићима закуцајте са задње стране до зида угаонике од метала тако да држе ивицу стране А и ширу даску В (видите црт. 3 и 4). Полицу ћете обесити о зид тако што ћете у зид укуцати куку, па је провући преко угасника кроз рупу коју прави рез на дасци В, црт. 5.

Сад узмите три лепе литарске тегле од стакла које имају метални чврст поклопац, добро их оперите и избришите чистом крпом, а затим по њима нацртајте лаком за нокте тачке или слова (за кафу К, за брашно Б, за шећер Ш), или цветиће, што остављамо зашој машти на вољу, црт. 6. За зачине користите теглице од куповних зачина као што су вегета или зачинка које имају своје поклопце. И мале тегле украсите лаком за нокте на исти начин као и велике тако да делују као комплет. Полицу обојите масном бојом истом као што је и лак за нокте.

6

АВАЛЕСЕТ ПРИ

Врховни судија је почео да чита закон који је сваки грађанин знао напамет, али који се, ипак, сваки пут морао прочитати:

— Господо! Скупили смо се овде да учествујемо у трци за добијање земљишног поседа. Педесет срећника је извучено на државној лутрији од 50 милиона учесника. Трка ће кренути са овог места, а завршити се у Земљишној канцеларији на Тајмс скверу у Њујорку, што представља размак од 5,7 миља. Тркачима је дозвољено да путују на начин који изаберу: по земљи, у ваздуху и испод земље. Првих десет финалиста добиће ЈЕДАН АР ненасељене земље са суном и бесплатан превоз до ње за себе и своју најближу породицу. Овај ар остаје у трајном власништву породице током следећих генерација све док последњи члан не изумре.

Уздах се пронесе кроз гомилу. Ниједан човек у маси није никада видео један ар ненасељене земље.

— Даље, нека остане забележено — наставио је судија — да сам вас обавестио да је смртност на гркама за земљиште 68,9%. Свако ко жели да одустане, може то учинити сада.

Стив Бакстер помисли да одустане од овог самоубилачког подухвата. Бероватио да би Адела, он и деца, тетка Фло и теча Џорџ могли наставити живот у њиховом пријатном једнособном стану. Стив није био никакав снагатор него обичан саветник за системске дедорације! Зашто би се бацао у опасности најстрашнијег Града Џунгле на свету, Њујорка? Али, тад помисли на своје три невенчане рођаке и једну тетку удовицу које је, по закону, морао да прими у стан. Чак и са инјекцијама за смирење, десеторо у једној соби било је сувише!

— Ја остајем, па шта буде — промрмља Бакстер.

— Спремни! На позор! Сад! — узвикну судија.

Трка је почела. Сви су углавном кренули према истоку само је Стив пошао на север.

опасност и авантура биле су повезане за неиспитане и ненасељене пределе, џунгле, пустиње и планинске врхове. Пошто су људи у 21. веку населили све те области, опасне авантуре могле су се доживети у неиспитаним, монструозним градским џунглама где је владало безакоње. За једну експедицију у Њујорк или Чикаго требало је више знања, присутности духа, снаге и издржљивости него када за освајање Евереста.

У сумрак Бакстер је стигао до Јуке Хобокен на којој је писало: КРИЈУМЧАРЕНА РОВА — ПЛАЋАЊЕ ПОРЕЗА ОБАВЕЗНО. Због пораста кријумчарене робе влада је морала да наплаћује порез и тако полузакони транспорт марикуане или хероина. Стив је пажљиво изабрао један брод и покушао да уђе непримећен. Није му пошло за руком.

— Хоћеш да нас насамариш, гољо! — урлао је капетан црвеног лица.

— Не! Платићу превоз до друге обале — рече Стив што је мирније могао.

— Радо ћемо ти пружити бесплатан превоз до средине реке, бурзеру... то је оно што обично нудимо нашим путницима! — Сви су се кезили. Ситуација се погоршавала. Стив је знао да се ови момци не шале.

— Ваљда ћете ми допустити да сав напишем разгледницу жези и деци... пре него што... — покушао је да се нашали.

— Жена и клинци, а? — возбуди се капетан. — Што ми не рече раније? И ја сам их имао док нисам кренуо на море... Онда их једна банда манијака напала и све раскомадала.

— Као ми је! — промрси Стив. Капетаново лице омекша.

— Капетане, ајде дага улесимо, па да отпловимо — заузга један морнар — пре него што нам се роба уквари!

— Ко овде наређује, уштво никакво! Остајемо док ја не кажем да кречемо! Јеси ли разумео, прљави зликовче? А што се тиче њега — рече показујући на Стива — данас је мој дан за једно добро дело. Пребацићемо те, лећко, нипта не брине.

На другој обали реке Хадсон Бакстер се изљуби са капетаном и крену на најопаснији део свог путовања, кроз лавиринт њујоршке џунгле, право низ Западну авенију. Замишљао је како је град изгледао пре сто година кад небо није покривала мрежа телевизијских антена, а плаветнило је још није претворило у тешку, сиву, масу.

Одједном му препречи пут група наоружаних људи са сребрним маскама, црним шеширима широким обода и електронским секирама. Старији човек закрвављених очију, очигледно вођа банде стаде пред Стива.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Пробијајући се кроз џунглу Стив Бакстер се после многих невоља нашао на домак циља кад је пред њим искрсла непремостива препрека. Тада се појавила Пламена.

РОБЕРТ ШЕКЛИ

— Дај пропусницу! — рече промуклим гласом.

— Немам...

— Странче, ја сам Пабло Стајнмеч и издајем пропуснице за све оне који хоће овуда да прођу.

— Ја бих прошао без задржавања кроз вашу територију.

— Окупљени људи су се церили.

— Знаш, мали, ти изгледаш ниско свестан да без моје дозволе покушаваш да прођеш преко подручја које је моје власништво.

— Али, извините, како може део града Њујорка да буде нечије приватно власништво? — упита храбро Стив.

— Моје је јер ја кажем да је моје — рече Стајнмеч подиگانши своју „Винчестерку 78". — Боље да платиш, или...

Бакстер опипа реп и закључи да му је новчаник нестао. Његов добротворни капетан је ипак наплатио превоз.

— Немам пара... можда би било најбоље да се вратим.

— Вратити се је исто што и кренути напред. Путарина се плаћа у оба правца!

— Онда... шта ћу?

— Одиграћеш малу игру! Трчаћеш колико те ноге носе, а ми ћемо те гађати. То је добар тренинг за моје људе... покретна мета. Онај који те погоди, добија бурку.

— Па, то је неправедно! — узвикну Стив.

— Јесте, мало је грубо у односу на тебе, али то су правила, а правила се морају поштовати чак и у анархији. Шта знаш, можда ћеш се изаући!

Бандити су се подгуркивали, алили револвере и забацивали црне шешире док се Стив спремао за смртносни трк.

— Станите! — зачу се женски глас. Једна црвенкоса девојка, необично тупа и тореадорским панталонама, лакованим чизмама и провидном блузи, стаде испред њих.

— Пламена! — узвикау Пабло. — Шта ћеш ти овде до јавола! Ово је мушки посао. Странче спреми се за трку!

— Странче, да ниси мрдецо! — узвикну Пламена. — Дошла сам да

зауставим твоју малу игру, оче, — рече леденим гласом.

— Али, ово није игра! Правила су правила.

— Је ли тако? Е, онда, ево — баци му један сребрни новчић — путарина је плаћена. Хале са мном, странче.

— Проклета била! — рече Пабло, док му се у главу ипак напирала жељност.

Стив Бакстер пође са бандитима који су логоровали на углу 69 улице и Западне авеније. Стив и Пламена седели су мало издвојени од осталих.

— Стив, — рече Пламена — је ли ти се свиђам?

— Свакако, коме се не би свиђала... таква лепотица? — промрмља Стив.

— Знаш, нешто сам размишљао... зашто не би напустио ову убиствену грку и остао са нама... са мном? Ја имам земље, праве земље, читавих двеста квадратних метара на бившем Њујоршком централном гробљу. То је одлична земља... могли бисмо је обрађивати.

Стив није одмах рекао „не" јер је позив био примамљив. Али, слика Аделе и деце, коју извади из џепа и показа Пламени, уверила га је да је његово место поред њих, а не са првенкосом. Пламена, не навикнута на одбијање, почела је да бесни као оркан. Ипак, најзад је схватила да јој Стив вероватно не би ни био привлачан да је друшћин. Он је припадао оном другом свету ван граница џунгле. Пустили су га да настави своју одисеју.

Путовао је према центру данима без хране и воде, гуран, гажен, изнемишљен, у стању блиском хистерији. Најзад се потпуно изгубио јер су имена улица одavno била уништена. Ни комеас му не би помогао јер је свуда маскоде било нсувице твојзурје која је јстала од некадашњег легендарног система подземне железнице. Јутајући кроз кроз миглу, налетео је на најважни предео људске беде на свету. Централни парк. Сваки комад земље заузимаху су охаст и богати. Туберкулозна деца, малариички старци, биашки ратници без

Семе проблема засејано је још у 20. веку, а страшна жетва почела је крајем 21. века, када је после небројаних миленијума полаганог раста, настала експлозија: становништво се удвостручило, утростручило, шестостручило! Живот је постао прага мора. Велике епидемије и глад су нестали, рат је постао такав луксуз да га више нико није могао приуштити, а сама смрт је постала бледа слика своје некадашње моћи. Наука је, у својој дивној ирационалности, и даље радила на идеји „више живота за више људи". А свет је згузнут и стиснут, живео жадајући сепидите од препарираних алги и рибљег хлеба и сањао о Великој Катастрофи као једином спасењу.

Квантитет је довео до промене квалитета: у прошлим столенима

ВИ ВЕК

руку, ногу, ископаних очију живели су у чатрљама и колибама. Изгледа да је маса помислила да је Стив здравствени инспектор који је дошао да им запечати загађене изворе и вакцинише децу, па је руља кренула да га уништи, што би се вероватно и десило да није наишао један љубазни социјални радник који га је избавио. Одео га је у своју чатрљу од картона, смештену у некадашњем Линколновом центру сад покривеном маховином.

После неколико дана одмора и мало хране и воде, када се Стив спремао да крене даље, социјални радник му предложи да остане са њим и помогне измученом и угроженом људству које вапи за нежношћу и саветом. Готово да је пристао, али баш тада зачу на радију резултате трке. Двадесеторица су већ нестала, унеповерат побијени на разне начине, а неки су помирли од затраване воде коју су попили. Још нико није стигао до циља. Он мора наставити!

Кренуо је у оптимистичком расположењу. Без много размишљања схватио је да убрзани покретни плочник што је представљао фаталну грешку, пут је водио у непознату земљу, неистоптане крајеве. Оног бича и Ватреног острва. Огромна светлост узорена да се не сме омићи са њоме, ни по којој немудрости са њоме. Страна Стив пронађе једино место и просечно ограда. У истом тренутку роти полнајаса из камуфлираног мота отворила је паљбу. Иако је покушао да лигне обе руке и преда се, схватио је да му то неће помоћи јер је полицијски закон овог несрећног времена заустављајућање у масу при гоњењу осумњиченог све док овај не буде убијен. Затвори су били претени и предаја прекршиоца закона једноставно није постојала. Под сталном ватром, Стив је ипак успео да се сакрије у напуштеном послатичарници. Тада схвати да му је дошао крај. Али, баш у том часу зачу се пуцава са друге стране, која брзо ућутка полицијску паљбу. Стив се подиже са пода и угледа све полицајце мртве, а са друге стране Пламену и њеног пијаног оца са бандом. Девојка није могла да заборави тихог човека из другог света.

★

★ ★

Заглушен тутњавом саобраћаја, напола ослепео од смога, посивео у лицу дахнућу, Стив Бакстер је стигао до 49. улице. Одједном се нашао испред дуге колоне возила, захуктавих аутомобила чији су возачи, после целодневног чекања, тим се светла променило, припремили за даске и кренули напред не обраћајући пажњу на тако малу препреку као што је људско тело. Тачно за Грнд Цунглу, помисли Стив у делић секунде пре него што се на њега баци у један отвор на плочнику. Изнад главе зачу урлике бола

оних који нису стигли да се склопе.

Наставио је пут под земљом кроз некадашњи канализациони систем који је сада био густо насељен. Овде је било безбедније путовати него напољу. Дубље под земљом, где су маслаге загађене воде још текле, уз помоћ једног кануа, успео је брзо да пређе пут до 42 улице и Осме авеније, када га је налет прљаве воде избацио на површину.

Сада је био сасвим близу циља. Само један блок до Тајмс сквера и Земљишне канцеларије. И тада угледа последњу и најнепрестиву препреку: преконоћ је овде изникло огроман зид, резултат новог начина градње у Њујорку. Био је то почетак једног насеља од неколико стотина хиљада станова. Заобилазни пут трајао би најмање три недеље. Стив Бакстер је помишљао на самоубиство. Тада осети руку на рамену. Пламена је стајала иза њега.

— Помоћи ћу ти — рече лепотица мирно.

— Али, зашто... зашто ми помажеш? — упита Стив.

— Зато што си све ово што нико од нас није мислио, поштен, одан, нежан... ти трош да преживиш и победиш.

— Ићи ћеш преко зида — додаде мирно као да је то најнормалнија ствар.

Бандити су носили ужад, ексер, планинарске чизме, чичице и секире. Пламена и Стив су почели пењање. Несавремене опасности су вребале из нистава. Зид је био клизава, а ослепеле птичурине налетале су на њих. Најзад су стигли до врха и почели спуштање. Пабло Стајмен је стајао доле са уздицутом главом и скакћућим тиком. Чинило се да га радеме своју квер. Одједном, Пламена се оклизнула и извала да пада. Стив је са ужасом посматрао како у све оржем лету нестаје према плочнику где је завршила прободена на аутомобилској антени. Успео је да се спусти конопцем на земљу, а затим изгубио свест. Стари Пабло је осетио да се нешто догодило. Стресао се и потеглао из боце.

Снажне руке подигле су Бакстера са земље. Угледао је љубазно лице службеника Земљишне канцеларије.

★★★

Неколико недеља касније Бакстерови су долетели државним хеликоптером до планина Сиера Неваде. Службеник им је показао ограђену површину голе земље са једном колибом у средини. Сви су стајали нemi јер никад нису видели толико празног животног простора. Пошто су били, службеник рече да могу и да одустану, али да ће Бакстерови брзо бити изабрани за њу. Бакстерови брзо били изабрани за њу. Бакстерови брзо били изабрани за њу.

— Никад — рече Адела — обрадићемо земљу, засадити биљке, поврће, дрвеће ће израсти... за нашу децу. Ово си ти сам за нас изабрао.

— Не сам — рече Стив тужно — али, с томе ћу ти причати касније, једног дана.

укрштене речи

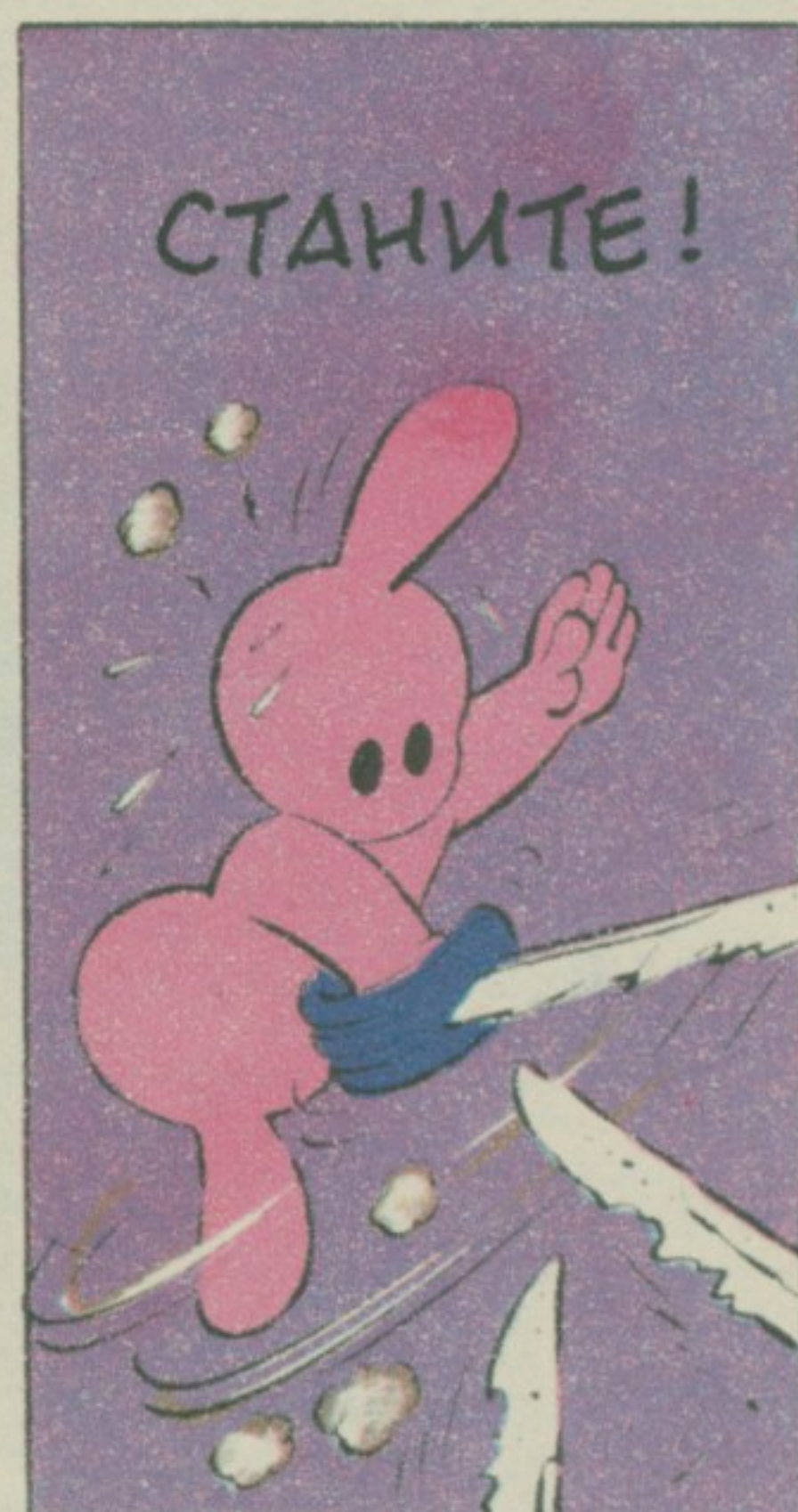
СУПРУЖНИЦИ, ЛАУРЕАТИ НОБЕЛОВЕ НАГРАДЕ

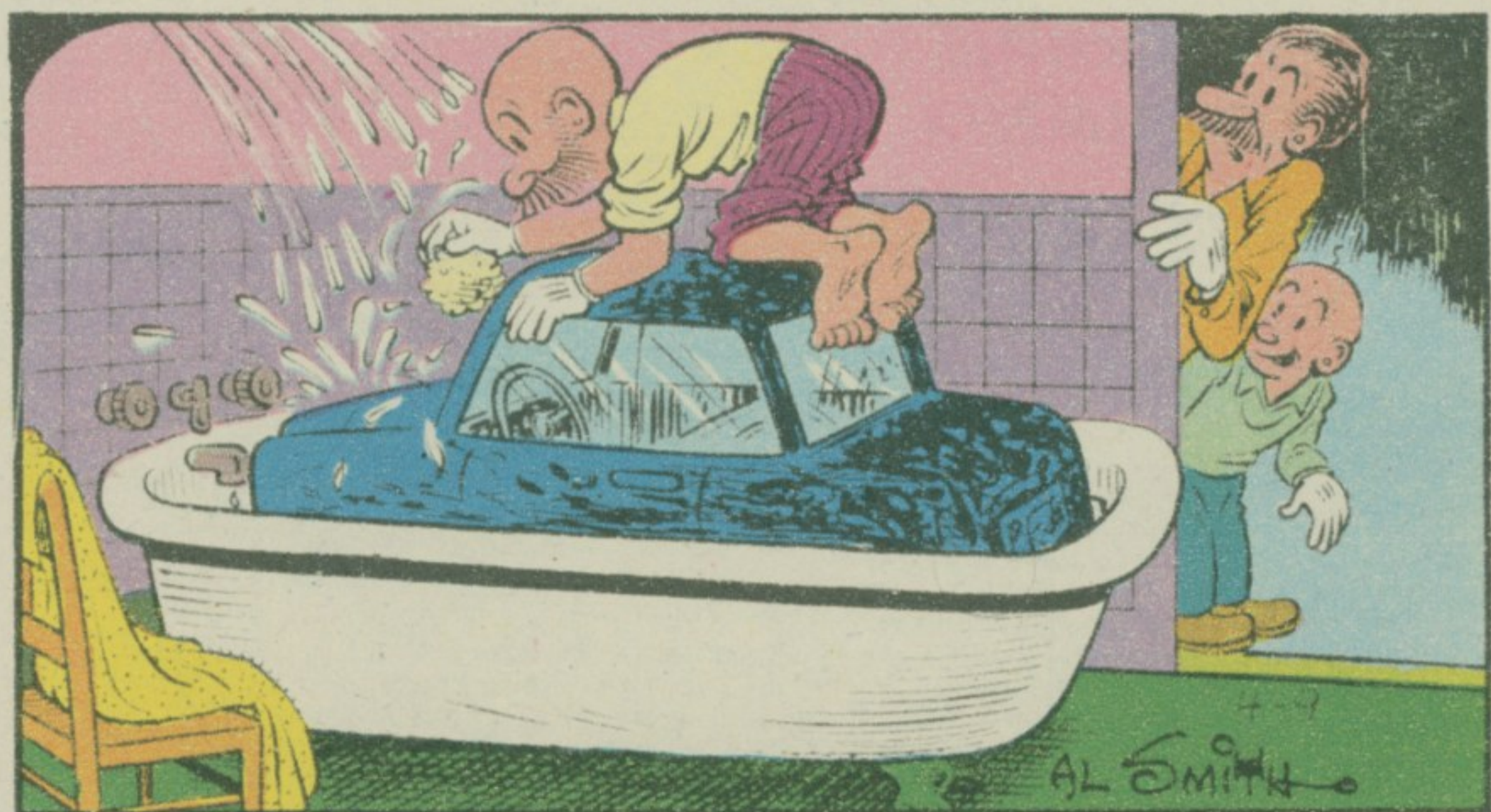
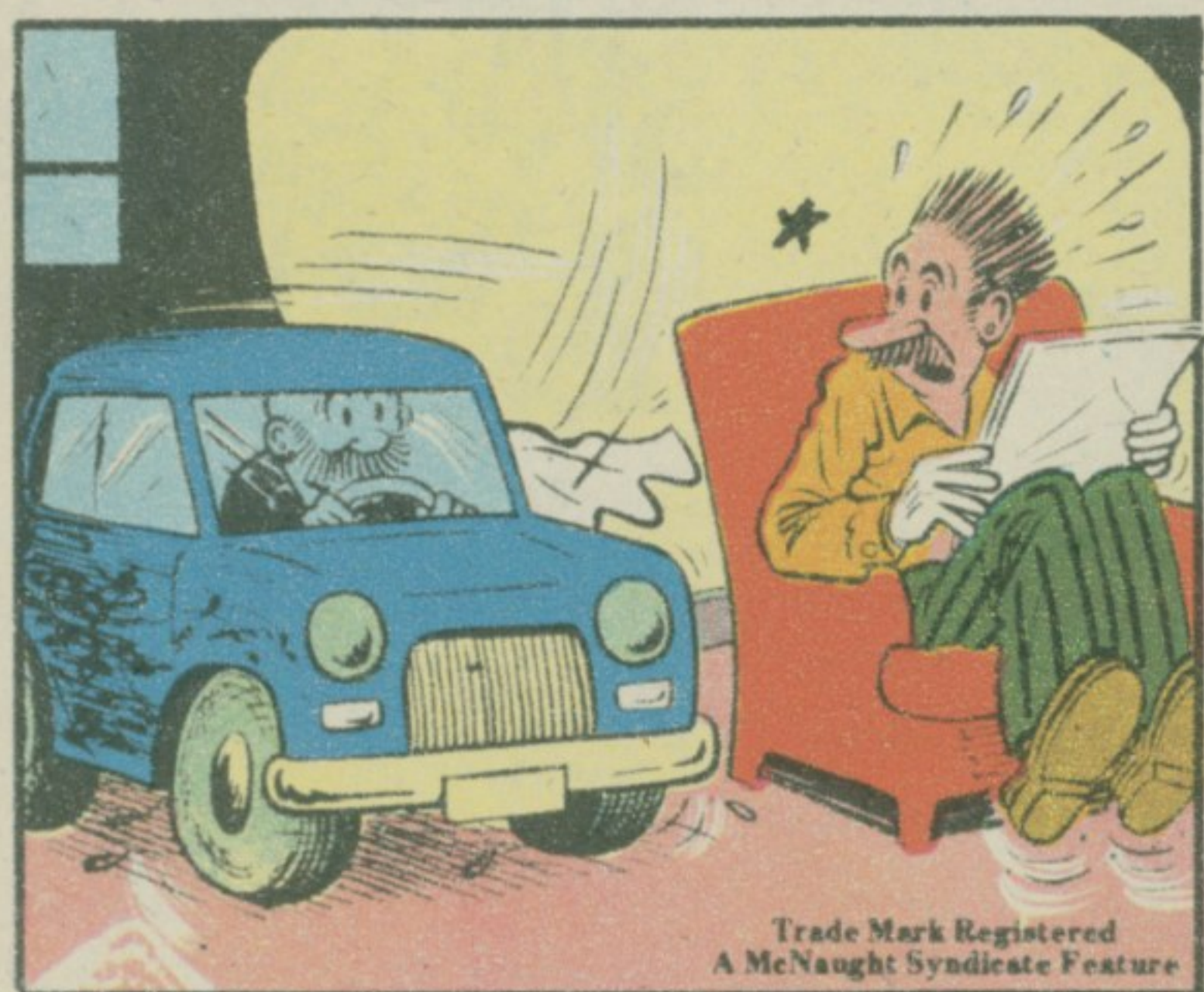
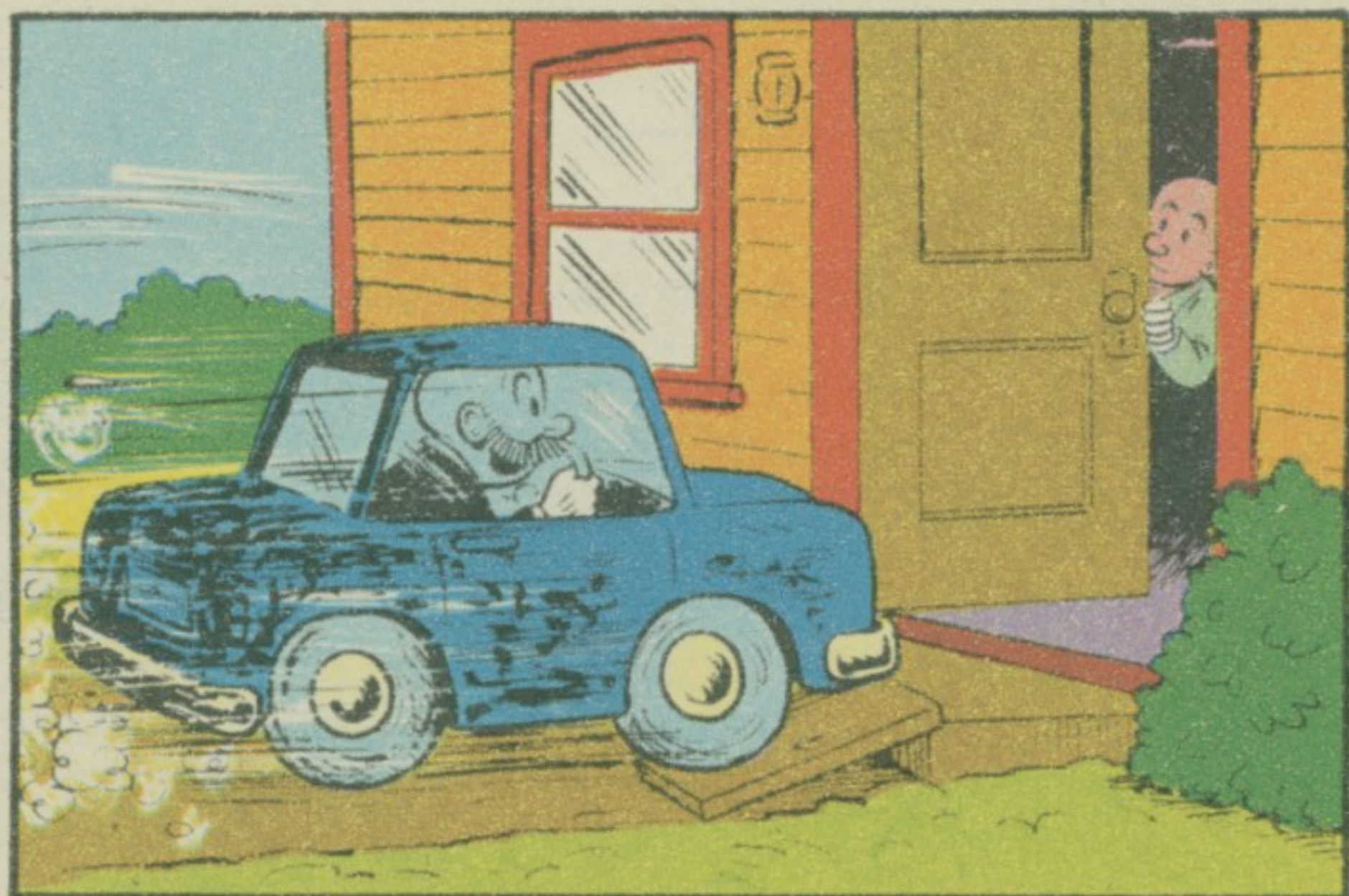
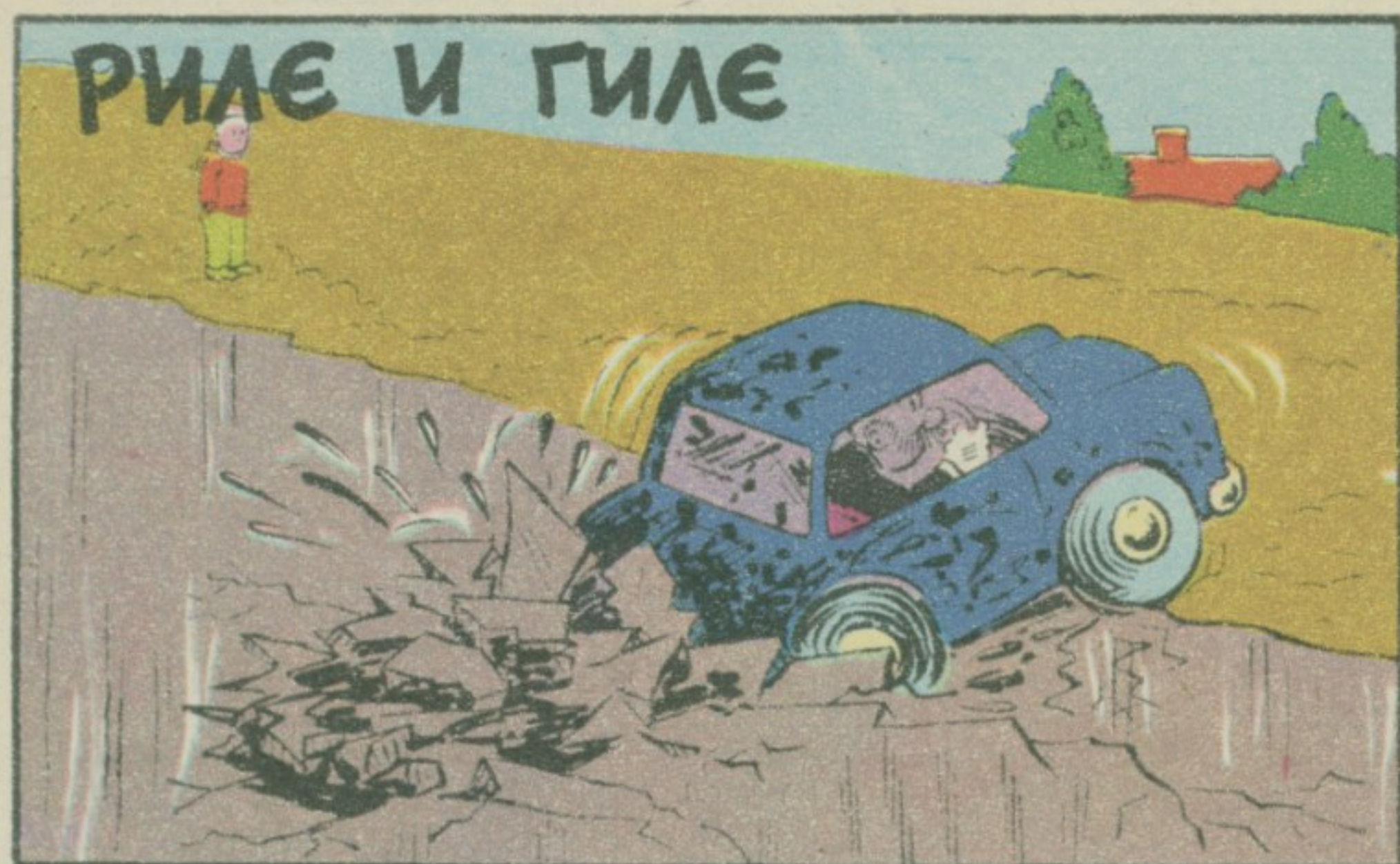
Француска научница пољског порекла (име и презиме уписати испод броја 1) и њен супруг (име и презиме испод броја 3) дали су основ модерној науци која проучава својство неких хемијских елемената, односно њихових изотопа да емитују невидљиве честиче и зраке велике енергије (назив науке уписати испод броја 2). Супружници нобеловци открили су и два елемента (називе испод броја 5 и поред броја 6). По њима је један хемијски елемент, откривен 1944, добио име (назив поред броја 4).

АУТОР: ВЕ-МАК	1	УКРАШЕНИ КАМЕН, ЧИСТИ ОПТО- КЛАС	2	ЗНАК ЗА КАЛИДУМ	РУАЕ ВРСТА ЗАЧИНА	КОПРЕ- НА, ВЕО	ИМЕ ЈАПАН- СКОГ РЕДАТЕЛА КУРОСАВЕ	СИЛА, СИЛА	
УМЕНЕ КОЈЕ СУ БАСНО- ВНИ МАРК И ЕМ- ГЕН	М	А	Р	К	С	М	З	А	М
РОМАН МОМЕ КАПОРА	А	Г	А	О	Н	А	К	О	
ИСТОРИЈ- СКО МЕСТО У БОСНИ	Р	У	Г	О	3	Е	Р	И	Т
РАСТАВ- НИ ВЕЗНИК	М	Р	М	С	КРАЊЕ- НИЦА ЗА ПРИМЕР	АМЕРИ- КА ГЛУМАЦ РАУЕР	СТАРИ НАЗИВ ЗА ВОЗНИЧКИ ХЛЕБ		
УЗВАК БОЛА	А	О	А	Ј	А	М	А	К	
К	А	Р	В	Е	Л	А	О		
ТИП ПУТНИ- КОГ АВИОНА	К	4	К	М	Р	М	Ј	У	М
СТРАНА СВЕТА	Ч	С	М	О	К	Р	М		
"РАДИ- ЈУС"	Р	М	Н	И	Н	О	М	С	
ЛЕГУРА НИКАЛ И ПВОЖСА	М	Н	В	А	Р	Н	С	ЈУНАК- И СПЕВ	
ВРСТА ДОМАЋЕ ПТИЦЕ	Е	Н	М	Р	5	Н	Е		
ДВО ТЕЛА	К	Р	С	М	А	К	А	ДРВЕНО СЕДЛО	
ФИЛМСКИ ТЕРМИН	К	О	М	А	И	Р	М	С	
"ОПИС"	О	Б	М	К	С	М	У	А	
6 КЕЛВИН	М	Ф	А	Н	И	Ј	У	М	
К	О	Л	О	Р	А	М	У	Р	А
БРАДУ- РОЗНО ПЕВАЊЕ	Г	А	М	О	М	А	Р		
ПРУЖИТИ	Г	А	М	О	М	А	Р		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОНАВНО: П, г, садашњост, узурпатор, зоб, ав, НК, Етрурија, С, апатити, изврати, Ин, нокти, ано, аван, алас, р, икра, т, Аница, бар, зефир, Ана, Мои, ОСМАН, ЕКГ, Макс, тренер, СТ, Нен, решив, отисак, МО, гај, тине, Ана Карина.

СРЕЋНО И ВЕСЕЛО
У НОВОЈ ГОДИНИ

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Гради Забавнице,

ИМЕ ВАЖНИЈЕ ОД ПРЕЗИМЕНА

Како су настала презимена?

Горан Милић,
Београд

Народи старог века, с делимичним изузетком Римљана, нису имали презимена. Појава данашњих презимена везана је за стварање градова, односно за успон грађанске класе. Градски живот, с поделом становника по општинама, парохијама, еснафима, са све широм употребом званичних докумената и спискова, с плаћањем пореза и другим имовинским обавезама, захтевао је да се уведу презимена као ознака која јасно показује ко припада којој породици.

До тога се у разним земљама дошло у различито време. У Италији, где су се најпре развили велики градови, прва презимена могу се наћи већ у списима из 9. века. Упркос томе, читавих пет векова касније лично име је и даље сматрано за важније од презимена. Стога су, на пример, велики уметници италијанске рене-

сансе и данас познати по личним именима, Микеланђело, Рафаел, Тицијан, а мало ко употребљава њихова презимена (која су гласила Буонароти, Санти, односно Вечели). У заосталим крајевима Европе презимена су се јављала и знатно касније. На Исланду, у Турској, у унутрашњости Холандије, па и у појединим деловима наше земље још је у 20. веку било породица без породичног имена.

Према начину постанка презимена се обично деле на четири групе: по имену оца, односно претка, по занимању, по националном или географском пореклу, по надимцима.

Презимена из прве групе, у науци позната као патронимици, најбројнија су у свим језицима. Код нас, рецимо, Лукић је првобитно значило „син Лукин“. Такви патронимици некада су се мењали из генерације у генерацију. Син Марка Лукића (ако претпоставимо да је на крштењу добио име Петар) није се звао Петар Лукић него Петар Марковић, његов син је био Петровић и тако даље. Тек од часа када су одлуком власти уведена презимена, патронимик човека који је у том тренутку био глава породице претварао се у

стално и непроменљиво породично име. Код Руса су се све до данас патронимици задржали напредо с презименима, тако да, на пример, Сергеј Иванович Петров значи Сергеј, син Ивана, из породице Петров; његов син ће се такође звати Петров, али не више Иванович него Сергејевич, и тако редом.

По занимањима су настала, на пример, презимена Колар, Рибар, Ковачевић, Терзић (од терзија — кројач) и друга; према пореклу или постојбини Сремац, Његуш, Грчић, Хорват (на мађарском — Хрват) итд; према надимцима Бркић, Зечевић, Цар, Краљ, Глумац и многа друга. Могућно је и да једно исто презиме настане на два начина. Презиме Поповић, рецимо, може значити да је неки предак те породице био свештеник, или да је носио шаљиви надимак Псп; презиме Влаховић може потицати од речи Влах као ознаке народности, али исто тако и од личног имена Влахо, итд.

ЗА ВОДУ И КОПНО

Желис бих мало више знати о возилу по имену амфибија. Како се оно креће и што му је погонска снага? Да ли га има у Југославији и користи ли га ЈНА?

Златко Корпар,
Бука Караџића 2,
Вараждин

Амфибија је возило подешено за кретање по сувом и води. Сматра се да је прво такво возило замислио Италијан Агостино Рамели још 1558. године: било би оклопно и наоружано, а по води је требало да се креће помоћу два точка са лопатицама који би били покретани руком. Међутим, од амфибија није било ништа све до проналаска мотора са унутрашњим сагоревањем. Конструкцији амфибијских возила приступило се, у свим великим државама, после првог светског рата, нарочито у САД, Вели-

кој Британији и СССР-у. У другом светском рату Американци и Енглези су употребљавали разне типове борбених и транспортних амфибија у многим поморско-десантним операцијама у Европи и на Пацифику (Нормандија 1944, Иво Џима и Окинава 1945). После другог светског рата амфибије су још много више усавершене и данас их имају многе армије света. Међу осталим савременим борбеним средствима, ЈНА има и једну врсту амфибијских возила за савлађивање водених препрека.

ВОЈСКОВОЂА И ЗАВОЈЕВАЧ

Ко је био Наполеон Бонапарта? Желели бисмо да знамо и када је рођен?

Ученици VII разреда,
Прилеп

Наполеон Бонапарта био је један од највећих војсковођа и завојевача света. Рођен је у Ајачију на Корзици 1769. године, а умро је у заточеништву на Св. Јелени 1821.

ЕЛБРУС

Мој друг Марко и ја кладили смо се око тога који је највиши врх Европе: он каже да је то Монблан у Француској а ја Елбрус на Кавказу. Молимо те да нам кажеш ко је од нас двојице у праву? Замолио бих те још да напишеш нешто о „ватреној кугли“, односно муњи у облику лопте.

Борис и Марко,
Нови Сад

Највиши врх у Европи је Елбрус па, према томе, ти си у праву.

О лоптастој муњи или, како је још зову, ватреној кугли, писали смо у Малој пошти у броју 1483. Она је с лаичке тачке гледишта, свакако најинтересантнија муња.

СВЕМИРСКИ МЕТАЛ

Молим те да ми нешто опширније кажеш о титану и зашто га зову свемирски метал кад се копа на Земљи?

Миро Смолчић,
Синског батаљона 66
Синь

Титан је хемијски елемент који се среће у два облика: као црни или сиви метални прах или као масивни метал веома сличан челику. У чистом стању се може растезати. У основне карактеристике титана спада и веома висо-

ЋАЧКО DOBA

Poštan. fah 38-157

11061 БЕОГРАД

- 64 STRANICE
- 32 ILUSTRACIJE
- U BOJI
- POSTOJANI POVEZ
- NASLOVNA STRANA
- ZLATOTISAK

TO JE:

ЋАЧКИ ILUSTROVANI
SPOMENAR
ZA SAMO

NARODŽBENICA
SPOMENAR u količini od _____ kom.

Ime i prezime _____

Ulica i broj _____

Broj pošte i mesto _____

plaćate poštaru

ка тачка топљења (3000 °C), релативна густина од 4,49 што га чини лаким металом, постојаност на ваздуху и у морској води, отпорност на хемикалије. Још једна особеност титана је да он својим изгледом не само подсећа на челик већ и да је тврђ као он. Захваљујући свим овим изванредним особинама, употребљава се за производњу предмета који морају уз малу специфичну тежину да имају и велику отпорност према корозији, механичку чврстоћу. Титан се користи за производњу ракета (отуда и име свемирски метал), млазних мотора, делова авиона и текстилних машина.

НЕАМАТЕРИ?

Закима ме зашто се на недавним Олимпијским играма у Москви као спортска дисциплина није нашао и стони тенис.

Јасмин Ковачев,
Палих бораца 52
Каштел Лукшић

Стони тенис се никад до сада није нашао на програму олимпијских игара. Мада је било речи да ће се коначно наћи у Москви, та одлука одложена је још за четири године до Игара у Лос Анђелесу.

Стонотенисери, наиме, у светској породици спортова имају статус „неаматера“, с обзиром да је већина врхунских играча везана за поједине произвођаче опреме коју рекламирају на великим такмичењима. Овакав статус доскора је одговарао Светској стонотениској федерацији јер су на тај начин обезбеђивана средства за велика међународна такмичења. Тако је за предстојећи СПЕНС 81. (Светско првенство) у Новом Саду само јапанска фирма „Батерфлај“ (лептир), да би се играло на њеним столловима, поред реквизита, уплатила организатору и суму од 130 хиљада долара као помоћ при организацији такмичења. Но, како су овакве појаве све чешће и у другим спортовима, нема више разлога да Међународни олимпијски комитет (МОК) задржи овакав став према стонотенису.

ЗИМА НАШЕГ НЕЗАДОВОЉСТВА

Молим те да ми одговориш од којег писца и из којег његовог дела је овај цитат: „... И тако прође још једна зима нашег незадовољства...“ Ја мислим да је то из неког Шекспировог дела само не знам којег. Да ли сам у праву?

Весна Мит.
Скопље

Цитат је из романа „Зима нашег незадовољства“ америчког књижевника, добитника Нобелове награде, Џона Стајнбека. Стајнбек је иначе за наслов свог романа искористио стих из Шекспировог дела „Ричард III“ који гласи: „Сада је зима нашег незадовољства прешла у славно лето под тим сунцем из Јорка“.

УПИШИ БИОЛОГИЈУ!

Желео бих да знам како се зове наука која испитује живот на Земљи у неприступачним крајевима као што су Хималаји, Северни и Јужни пол, мочваре. Молим те и да ми одговориш коју школу треба да завршим да бих се бавио том науком?

Зоран Јовановић,
Хајра Шахмановић 2
Пех

Не постоји посебна наука која би се бавила прсучавањем тешко приступачних делова наше планете. Биологија је једна општа дисциплина која проучава живот на Земљи као небеском телу, у свим његовим видовима и на свим местима. Постоје поједини научници који се баве проучавањем живота на таквим местима и за њих је важно да буду не само добри биолози већ и да буду физички спремни да поднесу све напоре и опасности којима у свом послу могу да буду изложени.

Да би се бавио науком која проучава живот, требало би да после средње школе упишеш биологију.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За један цртани роман о Киту Телеру дајем две или три металне значке. Недељко Јованов, 11000 Београд, Радојке Лакић 10

За слике Брижит Бардо и Алан Делона дајем постер Бруса Лија, Дубравко Хајдаревић, 78350 Босански Нови, Народног фронта 66

Нудим постер Жарка Радића или кошаркашке репрезентације за пет значака, а за 10 значака, 20 маркица и два постера „Црвене звезде“ дајем плочу АВБА „Summer night city“. Владан Живковић, 11000 Београд, Руварчева 5

За две металне значке дајем две салвете и сличицу Хајди број 1. Јулија Дичовска, 91000 Скопље, Козара 26

За постер „Сребрних крила“ нудим две салвете, као и за постер групе „Блонди“, а за све остале постере дајем по једну-две салвете. Татјана Шпановић, 11000 Београд, Ивана Милутиновића 68

За једну касету забавне албанске музике, било које групе или певача, нудим три салвете и разгледницу. А први читалац Забавника који ми пошаље текст албанске песме „Така име“ (Земљо моја) и на албанском и на српскохрватском језику добиће од мене салвету, значку и разгледницу мог места. Слађана Пешић, 19220 Доњи Милановац, Маршала Тита 3/11

Молим читаоце Забавника да ми пошаљу следеће бројеве стрипова „Златне серије“: 424, 426, 430, 431, 432 и 436. Заузврат шаљем „Забавнике“ испод броја 1420. Дејан Чолић, 37230 Александровац, Јаше Петровић 46/8

Поседујем велик број Забавника и желим да их продам по повољној цени. У обзир долази и размена: дајем два броја Забавника за један број Цубокса. Јанина Стојмир, 26220 Ковин, Маршала Тита 54

Првој петорици читалаца који нам се јаве разгледницом шаљемо албуме са по 300 страних и домаћих поштанских маркица. Уједно би се дописивали са филателистима из наше земље и иностранства. Одговарамо на свако писмо. Бранко Бокић и Марас Јулије, 41000 Загреб, Николе Тесле 15

У НОВОМ БРОЈУ
ЈОШ
ЈЕДНО
ИЗНЕНАЂЕЊЕ
ЦЕПНИ
КАЛЕНДАР
ЗА
1981. ГОДИНУ

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изишао је 28. фебруара 1939. године.

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Вукоје Булатовић

Главни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Владимир Горбунов

Издавачки савет:

Ђорђе Радишић (председник), Драгослав Антић, Добривоје Арсић, Драгомир Вуксановић, Неда Живковић, Радомир Животић, Олга Јанковић, Живорад Љубичић, Војислав Марјановић, др Иван Николић, Петар Петровић, Снежана Стаменковић (потпредседник), Јелисавета Суруџић, Невзат Худаверди.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Владимир Доросев, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Витомир Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић, Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 15 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 165,00 динара, полугодишња 330,00 динара, годишња 660,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 330,00 динара, полугодишња 660,00 динара, годишња 1.320,00 динара.

Претплата се врши на жиро рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Продаја — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ЦЕНОВНИК годишње претплате у страниој валути по земљама:
САД \$ 70.—, СР НЕМАЧКА DM 124.—, ФРАНЦУСКА Ffr. 290.—, ШВЕДСКА Skr. 292.—, ШВАЈЦАРСКА Sfr. 115.—.

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд, број: 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

WALT
DISNEY

МИКИ

УХ! КАКВА ВЕЈАВИЦА!
НИ ПСА ДА НЕ ИЗБАЦИШ
ИЗ КУКЕ!

ЗА ИМЕ СВЕТА!
ОВАЈ ЈЕ ЛУД!

КАО, МИКИ? ЗАР
НИЈЕ ДИВАН
ДАН? СЛУШАЈ КА-
КО ШУМИ
ВЕТАР И ШУШТИ
ЛИШКЕ!

ШТА ЈЕ
ТЕБИ? ДОБИ-
ЋЕШ ЗА-
ПАЉЕЊЕ
ПЛУКА?

ГРА-
ГРА!

ГРА-
ГРА!

ГРА-
ГРА!

А ПТИЦИЦЕ
ПЕВАЈУ, ПЕ-
ВАЈУ...

ГРА-
ГРА!

ГРА-
ГРА!

СХВАТИО
САМ? ТИ
СИ ЗА-
ЉУБЉЕН?

ОХ! А КАКО
СИ ПОГО-
ДИО?

РЕКЛА
МИ ЈЕ
ЈЕДНА
ПТИЦИ-
ЦА!

ДОБИ ДА
ВИДИШ
ЊЕНУ
СЛИКУ!

ЕВО! ЈОШ ЈЕ НИКО-
МЕ НИСАМ ПОКАЗ'О!

ХВАЛА НА
ПОВЕРЕЊУ!

?

НЕ МИСЛИШ, ВАЉДА,
ДА ЈЕ БОБО ЗАЉУБ-
ЉЕНА У ТЕБЕ!

ПА
ВИДИШ
ШТА
ПИШЕ?

ТО ЈЕ
НОРМА-
ЛНО?
ПОСЛА-
ЛА ЈЕ
НА ХИЉА-
ДЕ ОВА-
КВИХ
СЛИКА!

ЈЕ Л' ТИ
ТО ОЗ-
БИЉ-
НО?

И ОД СВИХ
ТИХ ХИЉАДА
ИЗБРАЛА ЈЕ
МЕНЕ! АХ! БАШ
САМ ЈА РОБЕН
ПОД СРЕЋНОМ
ЗВЕЗДОМ!

WALT DISNEY